

OFI

Játékvár

Differenciáló képes olvasókönyv 2.

Kedves Kisdiák!

Reméljük, sokat játszottál, kirándultál, pihentél a nyáron. Biztosan nagyot nőttél, még erősebb, még ügyesebb lettél. Szeretnénk, ha kellemesen, jó munkával telne a mostani tanév. Örülnénk, ha szívesen vennéd a kezébe ezt a könyvet. Sok kedvet, kíváncsiskodást kívánunk a történetek, versek olvasásához!

A tankönyv készítői

A halak bosszúja

Tutajos Lajos és
Úszó Pál
vízre szálltak egy
szál deszkán.
Szerencsét akartak
próbálni,
deszkán hasalva
horgászni.
Billegett-büllögött
a deszka,
markolta, tartotta
Lajoska.
Pál meg a horgot
kezelte:
dobta, rántotta,
emelte.

Nem is lett volna
talán baj,
hogyha nem jön egy
falánk hal,
s mellette még egy
csapatnyi.
Táncolt a dugó,
ropogni
kezdett a bot, és
roppant is,
nyelte is már a
roppant víz.
Mindketten kaptak
utána,
nem is volt gondjuk a
deszkára.
Erre várt csak a
csapat hal:
orral, uszonnyal,
farokkal
tovalopták a
szál deszkát,
s föl-fölugrálva
kacagták,
mint úszik partra
kifosztva
Pali s utána
Lajoska.

(Kányádi Sándor)

Mese az el-té-vedt kis-veréb-ről

Egy-szer valami-kor a fészek-ben ki-ke-l-tek a tojások. Öt pici veréb-fi-ó-ka csipogott és tátogott a mamája felé. A veréb-mama bol-dog és büsz-ke volt. Szere-tet-tel csipo-gott vissza, majd meg-e-tet-te fi-ó-ká-it. Tes-té-vel melegí-tet-te, szár-nya-i-val, csőrével simo-gat-ta őket.

HOGYAN GONDOZTA A VERÉBMAMA A FIÓKÁIT?

Amikor már ü-gye-sek, e-rő-sek lettek a kis-ve-re-bek, a veréb-mama el-kezd-te ok-tat-ni őket. Sokat gyako-rol-ták a repü-lést is. A fi-ó-kák ü-gye-sek vol-tak, de az öt-öd-ik veréb volt a leg-bát-rabb és a leg-ü-gye-sebb.

MELYIK FIÓKA VOLT A LEGÜGYESEBB?

Az egyik repülés-lec-ke alatt olyan messzire szállt, hogy sem a mamáját, sem a test-vé-re-it nem látta többé. Megi-jedt a kis-veréb, a szár-nya el-fá-radt. Már nem is bír-ta a repülést, csak ug-rált vékony lábacs-ká-in.

MI TÖRTÉNT AZ ÖTÖDIK KISVERÉBBEL?

Addig ug-rált, míg a vad-kacsa fész-ke elé ért.
– Befo-gadsz a fész-ke-d-be? – kér-dez-te a kis-veréb.
– Befo-gad-lak, háp-háp... – vála-szol-ta a vad-kacsa.
– De én csak úgy beszélek, hogy csip-csirip!
– Akkor nem fogad-lak be a fész-ke-m-be, háp-háp... – szólt a vad-kacsa.

MIÉRT NEM FOGADTA BE A VADKACSA A KISVERÉBET?

A kis-veréb tovább-ug-rált. Talál-ko-zott a galamb-bal, és meg-kér-dez-te:
– Meg-me-le-gí-tesz a szár-nyad alatt?
– Meg-me-le-gí-te-lek per-sze, kruuú... buk... buruk... – tur-bé-kolt a galamb.

- De én csak úgy beszélek, hogy csip-csirip!
- Akkor nem melegí-te-lek meg, kruuú... buk... buruk... – szólt a galamb.

MIÉRT NEM MELEGÍTETTE MEG A GALAMB A KISVEREBET?

A kis-veréb tovább-ug-rált. Talál-kozott a bagoly-lyal.

- Éhes vagyok, etess meg, kér-lek! – csipog-ta a kis-veréb.
- Jó szív-vel meg-e-tet-lek, uhuuu – huhogott a bagoly.
- De én csak úgy beszélek, hogy csip-csirip!
- Akkor nem etet-lek meg, uhuuu – mondta a bagoly.

MIÉRT NEM ETETTE MEG A BAGOLY A KISVEREBET?

Besö-té-te-dett, hideg lett. A kis-veréb félt, fázott, éhezett. Fáradt volt. Ug-rált csak ug-rált egyre tovább, pedig már semmit sem látott.

HOGY ÉREZTE MAGÁT A KISVERÉB?

Egyszer csak megállt, mert valami szürke madár-félét vett észre.

MIÉRT ÁLLT MEG A KISVERÉB?

- Ked-ves madár – szólí-tot-ta meg a kis-veréb a madarat –, befo-gadsz, meg-e-tetsz?
- Fáradt fi-ó-ka vagyok, és csak úgy beszélek, hogy csip-csirip!
- Persze, hogy befo-gad-lak, persze, hogy meg-e-tet-lek, én vagyok a mamád! Téged keres-te-lek, hív-ta-lak, csip-csirip!

MIÉRT FOGADTA BE A SZÜRKE MADÁR A KISVEREBET?

Majd a szár-nyá-val, csőrével meg-si-mo-gat-ta kicsi, fáradt fi-ó-ká-ját. Aztán haza-vit-te a fészekbe, és ott meg-e-tet-te. Az ötödik fióka odabújt a test-vé-re-i-hez, veréb-mama pedig mele-gí-tet-te őket regge-lig, és éj-sza-ka egyszer-egyszer szere-tet-tel csipogott hozzájuk.

HOGYAN ALUDTAK A KISVEREBEK?

Nyár-fa-le-vél

Volt egyszer, hol nem volt, volt egy szegény ember. Egy fia volt meg egy lánya, János és Krisz-tin-ka. Alig-hogy a gyerekek fel-cse-pe-red-tek, meghalt az apjuk.

MI TÖRTÉNT A SZEGÉNY EMBERREL?

Krisz-tin-kát jó emberek vették maguk-hoz. János szol-gál-ni ment el egy gazdag grófhoz.

MI LETT A GYEREKEKKEL?

Vitte magával Krisz-tin-ka képét, hogy lássa húga arcát a messze ide-gen-ben.

MIT VITT MAGÁVAL JÁNOS?

A gróf nagyon meg-ke-d-vel-te a derék, szor-gal-mas legényt. Ész-re-vet-te, hogy néha egy arc-ké-pet vesz elő, hosszan nézi, aztán meg-csó-kol-ja.

Meg-kér-dez-te:

– Talán a jegyesed?

– A húgom – felelte János.

– Ha életben is ilyen szép a húgod – mondta a gróf, miután meg-néz-te a képet –, s olyan jó is, mint amilyen szép, a fele-sé-gem lesz!

MIT MONDOTT A GRÓF?

– Életében még száz-szor-ta szebb – felelte János.

Befo-ga-tott akkor a gróf az aranyos hintóba.

– Te menj el Krisz-tin-ká-ért! – mondta a dajkájának. Útnak indult a dajka, meg-ke-res-te Krisz-tin-kát, és azt mondta neki:

– Édes-bá-tyád látni kíván, gyere el a gróf úr kas-té-lyába! Ott vár!

KI MENT KRISZTINKÁÉRT?

Vágyódott Krisz-tin-ka édes-báty-ja után, nem sokat gon-dol-ko-dott, beszállt a hintóba az öreg dajka mellé. Csak egy kiskutyát vitt magá-
val, egyetlen jószágát. Vízből mentette ki egyszer. Amikor kihúzta a folyóból, a szegény kis állat úgy reszketett, mint a nyár-fa-le-vél, s

Krisztinka nyomban elnevezte Nyár-fa-le-vél-nek. Minden-ho-va ment Krisz-tin-ká-val, s a lány se vált volna meg tőle semmi kincsért.

MIÉRT LETT NYÁRFALEVÉL A KUTYA NEVE?

Bol-do-gan indult útnak Krisz-tin-ka, de a dajka gonosz tervet forralt. A csendes folyó hídján vezetett át az útjuk. Ott így szólt a dajka

Krisz-tin-ká-hoz:

– Nézd csak, milyen szép arany-ha-lacs-kák úszkálnak a folyóban! Krisz-tin-ka kihajolt a hintóból, a gonosz öregasszony pedig csak ezt várta: kilökte a lányt, egyenest a folyóba!

MIT CSINÁLT A DAJKA?

A kocsis nem vett észre semmit, tovább-haj-tott. A dajka titokban tulajdon hűgát csem-pész-te a hintóba, egy csúf leányt.

KIT CSEMPÉSZETT A HINTÓBA A DAJKA?

Meg-ér-kez-tek a kastélyba, a dajka a gróf elé vezette a rút leányt. Fátyol takarta a lány arcát. A vén dajka azt mondta a grófnak: – Foga-dal-mat tett ez a szép-sé-ges hajadon, hogy fél esz-ten-de-ig nem veti le a fátylát.

MIÉRT NEM LÁTTA A GRÓF A LÁNY ARCÁT?

Kíván-csi volt nagyon a gróf, szerette volna látni. De bízott Jánosban, aki azt mondta neki, hogy húga életben száz-szor-ta szebb, mint a képen. Meg-tar-tot-ták hát a lako-dal-mat a dajka hűgával.

KIBEN BÍZOTT A GRÓF?

Amikor aztán egy-be-ke-l-tek, az ifjú asszony már nem húzó-do-zott, eldobta a fátylát. Megijedt a gróf, mert csúnya volt a menyecske, mint a borús éjszaka.

MIKOR VETTE LE A LÁNY A FÁTYLAT?

Azt hitte, becsapta kedves szolgája, harag-já-ban fogságba vetette. Hiába kiabált János, hogy ez a lány nem az ő húga.

MI TÖRTÉNT JÁNOSSAL?

Az arc-ké-pet a gazdag gróf mindjárt fel is a-kasz-tot-ta a kéménybe.

HOVA KERÜLT KRISZTINKA ARCKÉPE?

Egy éjjel a gróf aj-tón-ál-ló-ja furcsa dolgot látott. Csodá-la-tos szép leány szaladt a kastély kapujához. Fátyol volt a ruhája, fején koszorú. Megállt a lány a kastély kapujában, s elkiáltotta magát:

– Nyár-fa-le-vél! Nyár-fa-le-vél!

Odafutott a kutya a szépséges lány mellé, és azt felelte:

– Itt vagyok, kis gazdám, itt vagyok, Krisz-tin-kám!

KIT HÍVOTT A LÁNY?

– Hol az én édes-bá-tyám? – kérdezte a lány.

– Vasban, láncban, a fogda mélyén!

– Hol a képem?

– A kéményben lóg.

– Hol a dajka húga?

– Nyugszik a gróf ágyában.

MIKET KÉRDEZETT A LÁNY?

– Istenem! – sóhajtott a lány. – Még két éjszaka itt leszek, de ha nem vált meg senki, elveszek! –mondta, s azzal elszaladt.

MIT MONDOTT A LÁNY?

A gróf ajtón-ál-ló-ja azt hitte, csak álmodott, s nem mert szólni róla az urának.

MIT GONDOLT AZ AJTÓNÁLLÓ?

A második éjszaka újra megjelent a szép leány, s hajszájra ugyanígy zajlott. Azt mondta a hajadon:

– Most már csak egy éjszaka van. Ha nem vált meg senki, ott kell maradnom a vízben.

Aztán elszaladt megint.

Az aj-tón-ál-ló most már tudta, hogy nem álmodott. Tisztán hallotta a lány szavait. Azonnal jelen-tet-te az urának.

KINEK SZÓLT AZ AJTÓNÁLLÓ?

Az utolsó éjjel a gróf elbújt a kastély kapuja mellett, s várta a szép leányt. Nem kellett sokáig várnia, pontban éjfélkor megjelent, és szólította a kutyát:

– Nyárfalevél! Nyárfalevél!

Odafutott hozzá a kiskutya, s boldogan csóválta a farkát.

– Itt vagyok, kis gazdám, itt vagyok, Krisztinkám!

– Hol van az én édesbátyám?

– Vasban, láncban, a fogda mélyén!

– Hol a képem?

– A kéményben lóg.

– Hol a dajka húga?

– Nyugszik a gróf ágyában!

– Jaj nekem! – sóhajtotta a szép leány. – Ha most sem vált meg senki, ott kell maradnom a vízben!

Akkor a gróf oda-top-pant, s a karjába zárta a leányt.

MIT CSINÁLT A LÁNY?

Abban a szem-pil-lan-tás-ban lefoszlott a haja-don-ról a fátyol, leesett a koszorú. A gróf rátekintett, nyomban ráismert az arckép alapján Krisztinkára.

KI VOLT A LÁNY?

Krisztinka rendre elbeszélte neki, hogyan taszította be a hídról a dajka a folyóba. Csakhogy nem fúlt vízbe, mert a vízilények karjukra vették, s befogadták víz alatti birodalmukba.

KIK FOGADTÁK BE KRISZTINKÁT?

Azt kívánták, legyen a társuk, de megengedték, hogy három éjjel elmehessen a gróf kastélyához. Hogyha egy ember a karjába zárja, újra itt élhet, de ha nem, vissza kell térnie a vízilények birodalmába.

MIT ENGEDTEK MEG A VÍZILÉNYEK?

Elámult a gróf, most már mindent értett. Kastélyába vezette Krisztinkát. Bátyját nyomban kiszabadította a fogdából, s magas rangra emelte.

MI TÖRTÉNT JÁNOSSAL?

A gonosz dajkát meg csúf hűgát záratta a helyébe. Aztán lakodalmat ült Krisztinkával, s boldogan éltek, míg meg nem haltak.

MI TÖRTÉNT A DAJKÁVAL ÉS A HÚGÁVAL?

Bolyongok

Hol van az a kis ház, hol kevesen járnak?
És ahol szeretnek, és csak reám várnak,
És csak reám várnak.

Merrefelé menjek? Balra-e vagy jobbra?
Fönn csillagok vannak, fölnézek azokra,
Fénylő csillagokra.

Merre nincs csillagfény – arra fogok menni,
Ott fognak igazán engemet szeretni,
Igazán szeretni.

(József Attila)

A hűséges kutya

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy tolvaj. Egyszer kinézett magának egy házat, ahova szeretett volna be-o-son-ni. Már napok óta a ház körül ó-lál-ko-dott. Azt gondolta, majd éjnek idején lopakodik az udvarba, s onnét a házba olyankor, amikor mindenki alszik.

MIT TERVEZETT A TOLVAJ?

Mindent apróra meghányt-vetett magában; még egy létrát is föl-fe-de-zett a fészerben; azt majd neki-tá-maszt-ja a háznak, s ész-re-vét-le-nül fölmászik a padlásra, azt is kirá-mol-ja. Megy majd minden, mint a karika-csa-pás – gondolta elé-ge-det-ten.

HOGYAN KÉSZÜLT A TOLVAJ?

Már csak egy nehéz-ség volt: a kutya.

Volt ugyanis a gazdának egy hatalmas ház-őr-ző kutyája, egy jól meg-ter-mett komon-dor; egész éjszaka ide-oda járt az udvarban, óránként tízszer, hússzor is elment a kerítés mellett, mindent meg-szag-lá-szott, minden neszre a fülét hegyezte, s ha valami gyanúsat talált, el-kez-dett dühösen ugatni.

HOGYAN ŐRIZTE A KUTYA A HÁZAT?

A tolvaj sokat töp-ren-gett rajta, hogyan bán-hat-na el a kutyával. Tudta, hogy erővel nem győzheti le, s akár-mi-lyen óvatos, akár-mi-lyen fur-fan-gos, ennek a derék jószágának az éber-sé-gét nem lehet kiját-sza-ni.

MIT TUDOTT A TOLVAJ?

A tolvaj nem-egy-szer volt már szorult hely-zet-ben, s ilyenkor gyakran sikerült kivág-ni-a magát valami váratlan aján-dék-kal. Az osto-bá-kat meg-lep-te a bőke-zú-sé-ge, s amíg csodál-koz-tak vagy ör-ven-dez-tek, ő ügyesen odébbállt.

HOGYAN SZOKTA KIVÁGNI MAGÁT A TOLVAJ?

Ilyesmit gondolt most is. Vett egy darab kenyeret, meg-tűz-del-te szalon-ná-val, aztán amikor leszállt az éjszaka, és el-nyu-go-dott a ház, minden ablakban ki-a-ludt a vilá-gos-ság, nagy óvatosan be-nyom-ta a kaput. Reccsent egyet a kapu, s azon nyomban ott termett a komon-dor. A fur-fan-gos tolvaj ekkor fogta a szalon-ná-val tűzdelt kenyeret, és odavetette a kutyának.

MIT CSINÁLT A TOLVAJ?

A komon-dor azonban ügyet sem vetett a koncra.
– Ó, te os-to-ba! – mondta a tolvajnak. – Mit gondolsz, ezzel meg-vesz-te-get-hetsz? Azt hiszed, egy darab ke-nyé-rért meg egy kis szalon-ná-ért hall-gat-ni fogok, és hagyom, hogy kifoszd a házat, és meg-ká-ro-sítsd a gazdát? Azt már nem, barátom! S ha eddig netán azt hittem volna rólad, hogy tiszt-tes-sé-ges szán-dék-kal léptél az ud-va-runk-ba, kéret-len aján-dé-kod figyel-mez-tet rá, hogy rosszban sán-ti-kálsz.

MIT MONDOTT A KUTYA?

A tolvajnak ug-rott, s az örülhetett neki, hogy nem kapott többet két-három harapásnál. Így tanulta meg, hogy az igazi hűséget nem lehet meg-vá-sá-rol-ni.

MIT TANULT MEG A TOLVAJ?

A holdvadászok

Hol volt, hol nem volt, volt egy kicsi falu. Ez a falu északon volt, ott, ahol mindig sok hó esett. Ebben a faluban esz-ki-mók éltek.

HOL VOLT EZ A FALU, KIK ÉLTEK ITT?

Egyik este egy fiatal esz-ki-mó meg-pil-lan-tott-a a holdat a közeli hegy fölött.

– De a-la-cso-nyan van az a hold! – csodál-ko-zott. – Ha ott lennék a hegyen, meg is tudnám fogni. Lehoz-hat-nám a faluba.

Az lenne ám az igazi! –

lel-ken-de-zett tovább. – Betenném a kunyhóba, ott lenne mindig a kezem ügyében. Hosszú téli estéken el-né-ze-get-ném. Az se lenne gond, ha a mécsből kifogyna a fó-ka-zsír, hiszen ez a szép, hold el-lát-ná a lámpa feladatát. Úgy vilá-gí-ta-na, mint a mécs.

MIN GONDOLKOZOTT A LEGÉNY?

Jószívű volt ez az esz-ki-mó legény. Azt is kigon-dol-ta, hogy nem is egy-ma-gá-nak tar-ta-ná meg a holdat, hanem az egész falué lenne. Nagy jég-kuny-hót épí-te-né-nek. Ebbe az egész falu beköl-töz-het-ne. Itt mindenkinek vilá-gí-ta-na a hold.

HOGYAN VILÁGÍTANA MINDENKINEK A HOLD?

Össze-gyűj-töt-te az összes, szám-ba ve-hető esz-ki-mó legényt. Mind-any-nyi-uk-nak tetszett a pompás ötlet. Nagy csapat-ban, jóked-vű-en, ének-szó-val in-dul-tak a hegy-csúcs-nak.

MIÉRT MENTEK A HEGYCSÚCSRA A LEGÉNYEK?

Nagy nehezen fent voltak a hegy-csú-cson, de a hold nem volt ott, elúszott előttük a levegőben. Fent az ég-bol-ton lebegett, úgy látszott, hogy nincs messze tőlük, de hiába nyúj-to-gat-ták utána a kezüket. Egyikük sem tudta meg-fog-ni.

MIÉRT NEM FOGTÁK MEG A HOLDAT?

Az egyik legény azt mondta:

– Si-es-sünk át, a hold ott van a másik hegy-csú-cson!

Ebbe a többi legény is bele-e-gye-zett. Egyikük sem ment volna szívesen vissza hold nélkül a faluba.

HOVA INDULTAK A LEGÉNYEK?

Elin-dul-tak hát vissza-fe-lé. A völgyben megint fel-néz-tek az égre. A hold most valóban egy másik hegy leg-ma-ga-sabb csúcsán tündö-költ.

HOL VOLT A HOLD?

Össze-szed-ték magukat, sietve másztak felfelé. De most sem volt más-képp: a hold megint csak elúszott előlük.

MIÉRT NEM ÉRTÉK EL A HOLDAT?

Meg-mász-ták az összes hegyet, de a holdat nem tudták meg-fog-ni. Egy másik legény így szólt:

– Biz-to-san fél tőlünk a hold.

– Ez bizony igaz lehet – mondták a többiek.

Kita-lál-tak egy mézes-má-zos, csalo-ga-tó költe-ményt, és énekelni kezdték:

Legyél a zse-bünk-ben, kedves hold koma:

Meg-le-pe-tés lesz ott, pompás lakoma!

MIT GONDOLTAK A LEGÉNYEK?

A hold azonban nem ment az eszkimó legények zsebébe, és úgy látszik, még csak finom lakomát sem kívánt. Minden egyes al-ka-lom-mal meg-szö-kött előlük jót kacagva egy-ü-gyű-sé-gü-kön. A legények végül haza-bal-lag-tak, szégyen-kez-ve, hold nélkül.

HOGYAN MENTEK HAZA A LEGÉNYEK?

Nem épí-tet-ték meg azt a nagy-nagy, pompás jég-kuny-hót sem, amit el-kép-zel-tek. És bizony azóta is fóka-zsír-ral világítanak. S talán jól is van ez így. A hold ezután is mind-any-nyi-u-ké. Onnan a magasból világít min-den-ki-nek.

MIÉRT NEM ÉPÍTETTÉK MEG A JÉKGUNYHÓT?

A favágó kívánsága

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy favágó. Szor-gal-mas ember volt, dol-go-zott reggeltől estig. Egy hideg téli napon is vágta a fát az erdőben.

MILYEN EMBER VOLT A FAVÁGÓ?

Este felé már ugyancsak elfáradt a nehéz munkától.

– Még ezt kivágom, aztán hazamegyek pihen-ni – gondolta, és neki-ru-gasz-ko-dott az utolsó fának. Hát ebbe a fatörzsbe úgy beszorult a fejszéje, hogy meg se bírta mozdítani. Húzta jobbra, vonta balra, feszegette, de a fejsze csak nem mozdult.

MI TÖRTÉNT?

Meg-dü-hö-dött a favágó, s úgy ordított, hogy hangozott tőle az erdő. Amint éppen így zúgódott, egyszer csak előlépett egy tőpö-rö-dött, ráncos képű anyóka, és megkérdezte:

– Mi bajod van édes fiam, miért kiabálsz?

MIT KÉRDEZETT AZ ANYÓKA?

– Ez az átkozott fejsze bele-szo-rult a fatörzsbe, és nem tudom kihúzni, hogy szakad-na le az ég! – dühön-gött tovább a favágó.

– Miért szidod a fákat meg a fejszedet, hiszen belőlük élsz?! Talán bizony azt kíván-nád, hogy munka nélkül legyen meg a kenyered?

Rávágta erre a favágó:

– Igenis, hogy éppen azt kívánom magamnak! Azt, hogy ami fához csak hozzá-é-rek, tüstént dara-bok-ra essen szét!

MIT KÍVÁNT A FAVÁGÓ?

Az anyóka meg-csó-vál-ta a fejét, de aztán rá-bó-lin-tott:

– Jól van, legyen úgy, ahogy kívánod. Én a manók öreganyja vagyok, és teljesítem kíván-sá-go-dat. Hanem te lásd majd, hogy mennyi örö-möd lesz benne!

Azzal visszalépett a vén fa mögé, és eltűnt. A favágó pedig odament ahhoz a fatörzshöz, amelyikbe a fejszéje szorult, s pró-ba-kép-pen

óvatosan meg-é-rin-tet-te a kéréget. Hát uramfia, abban a pil-la-nat-ban négyfelé esett a vastag törzs, a fejsze is kifordult belőle!

MI TÖRTÉNT A FATÖRZZSEL?

Nagyot kacagott a favágó, bele-rú-gott a fejszébe, s vidáman indult haza. Út-köz-ben mindjárt el is tervezte, hogy vesz magának egy csilinge-lő szánt, egy pár jó lovat, s ezután mindennap csak kiszán-ká-zik az erdőbe, megérinti a fákat, s rakja is a szánra, és viszi a városba eladni.

MIT TERVEZGETETT A FAVÁGÓ?

Hanem ahogy belépett a házába, s fáradtan lezöttyent egy székre – a szék reccsent egyet, s össze-csuk-lott alatta. Amikor meg fel akarta húzni az otthoni facipőjét – hát a cipő ketté-ha-sadt a kezében.

MI TÖRTÉNT A SZÉKKEL ÉS A FACIPŐVEL?

Amikor meg benyúlt a szekrénybe tiszta haris-nyá-ért – recsegve-ropogva összedőlt a szekrény, csupa gyújtós lett belőle. Megszeppent erre egy kicsit a favágó, no de sebaj – gondolta, s kihúzta az asztal-fi-ó-kot, hogy elővegye a kenyeret. Akkor meg az asztal esett le nyekkenve a négy lábáról.

MIÉRT ESETT SZÉT A SZEKRÉNY ÉS AZ ASZTAL?

Ekkor már csak egy vágya volt: lefeküdni, kipihenni ezt a különös napot – de az ágy deszkái is szétestek alatta, ő meg neki-gu-rult a gerendá-ból meg deszkából ácsolt falnak, s úgy rádült az egész ház, hogy alig bírt alóla kikec-me-reg-ni. Ilyen-for-mán háza sem volt már.

MI TÖRTÉNT AZ ÁGGYAL ÉS A HÁZZAL?

Kiment az erdőbe, hogy ott háljon, de álmában nekidőlt egy hatalmas bükkfának, s az is olyan iszonyú ropogással zuhant a földre, hogy a favágó halálosan megrémült, és így ordított fel:
– De hiszen ne is tudjak én többé másképp fát vágni, mint a fényes fejszémmel meg a két karom erejével!

MIT KIÁLTOTT A FAVÁGÓ?

A töpö-rö-dött, ráncos anyóka alig-ha-nem meg-szán-hat-ta. Mert másnap ott látták a favágót az erdőben, és dolgozott serényen. Az irtásban döntötte a fákat. Vidáman forgatta a fejszéjét, és füttyö-rész-ve rakta össze a szét-ha-so-ga-tott tuskókat.

MIT CSINÁLT MÁSNAP A FAVÁGÓ?

A hét napjai

Hétfőn heverünk,
kedden keverünk,
szerdán szedret eszünk,
csütörtökön csürközünk,
pénteken pitét sütünk,
szombaton szappant főzünk,
vasárnap tisztát veszünk.

(Népköltés)

Hogyan fejte meg a nyúl a tehenet?

Hol volt hol nem volt, volt egyszer egy nyúl. Igaz, nem volt sok ereje, de annál több volt az esze.

MILYEN VOLT A NYÚL?

Most is nagyon jóked-ve volt, mert megint sikerült becsap-ni-a a rókát. Vidáman ballagott az úton, amikor rájött, hogy nagyon szomjas.

– Bizony jól esne egy kis fris-sí-tő – gondolta.

Hát ahogy megy az úton, meglátja a tehenet.

Ott pihent a szederfa alatt, a tőgye csak úgy feszült a sok tejtől.

– Pon-to-san ő kell nekem! Nincs is jobb, mint a langyos tej! Az asszonyság ad-hat-na egy kortyot! Bár nagyon irigy jószág, nem szívesen ad senkinek. Nem baj, meg-pró-bá-lom! – gondolta magában a nyúl. Azonnal a szeder-fá-hoz ment.

HONNAN AKART TEJET SZEREZNI A NYÚL?

– Adj’isten asszonyság – köszön-töt-te a nyúl a tehenet. – Hogy van mindig?

– Köszönöm megvagyok. Hát te?

– Nem panasz-kod-ha-tom – válaszol-ta a nyúl.

– A családod, a gyereke-id nem betegek? – kíván-csis-ko-dott az asszonyság.

– A nagyobbik fiam náthás volt a minap.

Más-kü-lön-ben minden rendben – felelte a nyúl.

– Az ilyen pajkos gyerekek hamar meghűtik magukat. Addig hancú-roz-nak, amíg kimeleg-sze-nek, aztán hideg vizet isznak, s máris betegek.

– Figyel-mez-te-tem is őket eleget – bólogatott a nyúl. – Hanem nagyon szomjas vagyok, jól esne egy kis langyos ital.

MIT SZERETNE A NYÚL?

Ez a mondat nagyon meglepte a tehenet, de hamar össze-szed-te magát, aztán gyorsan másra terelte a szót.

– Szóval jól vagytok vala-meny-nyi-en? Az asszony, a gyerekek?

- Igen. Nekem sincs más bajom, csak ez a szomjúság...
- Örömmel hallom, hogy jól vagytok – vágott közbe gyorsan az asszonyság. – Nagy szó az manapság!
- Most sem lenne semmi bajom, csak ez a ret-te-ne-tes szomjúság gyötör – folytatta a nyúl. – Pár korty tej kellene. Majd elepedek, olyan száraz a torkom.

MIRŐL CSEVEGETT AZ ASSZONYSÁG?

- A csalá-dom-ra nem vagy kíváncsi? – szolt az asszonyság.
- Igaz is! – mondta a nyúl. – Ugye nem beteg senki?
- Hál' isten, jól vannak!
- Örömmel hallom – felelte a nyúl. – Hanem ami engem illet, nem bírom tovább a szomjú-sá-got.
- Nincs is rosszabb annál – ismerte el az asszonyság. – Leg-he-lye-sebb, ha elszaladsz a forráshoz, állítólag nagyon jó a vize.

MIT TANÁCSOLT AZ ASSZONYSÁG?

- Messze van a forrás. Egy kis tejrre vágyom inkább. Nem adnál egy kortyot?
- Az asszonyság úgy tett, mintha nem hal-laná. Tovább kérdez-get-te a nyulat a rokon-ság-ról, az isme-rő-sök-ről. A nyúl belátta, hogy így nem boldogul.

MIRE JÖTT RÁ A NYÚL?

- Akkor megpróbáljuk fur-fang-gal – gondolta magában.
- Van ám valami, ami sokkal jobban esne nekem, mint a tej – mond-ta.
- A finom friss szeder.
- Igen, az lenne a finom! Menj, szedj a fáról!
- Sajnos nem tudok fára mászni. Hanem ha meglököd a szarvaddal a fát, biztosan lehullik pár szem szeder.

MIT MONDOTT A NYÚL?

- Hát ezt meg-te-he-tem – mondta az asszonyság, közben nagyon örült, hogy a nyúl lemondott a tejről. Azzal hátrált egy keveset, majd

neki-ro-hant a fának. Nagyt ráz-kó-dott a fa, de egy szem szeder nem sok, annyi sem hullott alá. Az asszonyság újra neki-ro-hant a fának, de megint nem esett le semmi.

– Biztosan legyen-gí-tett valami – mondta a nyúl.

– Engem?! – kiáltotta az asszonyság. – Erősebb vagyok, mint valaha. Ha kell, akár kidöntöm ezt a vacak fát! Figyelj csak!

Azzal újra hátrált, most már igazán sokat, s a fának rontott. Nagyt rázkódott a fa, de a szeder nem kezdett el potyogni most sem. Az asszonyság azonban ott maradt a fánál.

– Beszorult a szarvam a fába – pana-szol-ta –, nem tudom kihúzni.

HOVA SZORULT AZ ASSZONYSÁG SZARVA?

– Csak nem? – csodál-ko-zott moso-lyog-va a nyúl.

Ő pontosan erre számított.

MIRE SZÁMÍTOTT A NYÚL?

– Segíts – szólt az asszonyság. – Miattad kerültem bajba.

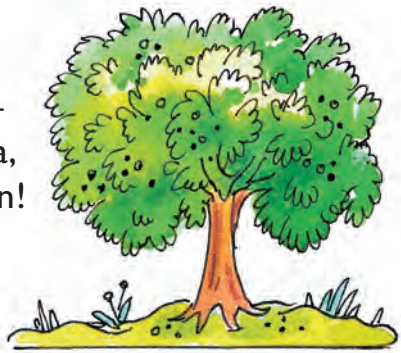
– Nem is felejttem el soha a jószágodat. – Megyek, hívok valakit, aki tud segíteni. Addig várj türel-me-sen!

Azzal egyenesen haza-sza-ladt.

– Asszony, gyerekek szede-lőz-köd-je-tek! – kiáltotta. – Ami sajtár, csöbör, rocska, kanta, csupor csak akad a háznál, hozzátok gyorsan!

A nyúl maga is felkapott egy jókora vödröt.

– Utánam – mondta, majd sietett vissza a szederfához.

MIKET VITTEK A SZEDERFÁHOZ?

– Jönnék már – örült az asszonyság –, de vajon hogyan akar segíteni rajtam ez a sok gyenge, apró jószág?

Aztán más zajt is hallott.

– Hát ez micsoda? – fülelt. – Mintha a nyúlcsalád minden sajtárt, csöbröt, rocskát, kantát, csuprot magával hozott volna, ami csak a háznál akad. Vajon mit akarnak velem?

MIN GONDOLKOZOTT AZ ASSZONYSÁG?

Megtudta hamar.

– Itt vagyunk – köszön-töt-te a nyúl a tehenet. – De kiswa-ba-dí-ta-ni sajnos nem tudunk.

– Hát akkor mit akartok?

– Csak úgy tudunk segíteni rajtad, hogy megfejük – felelte a nyúl.

– Meglátod, mindjárt kelle-me-sebb lesz az ácsorgás, ha ki-ü-rít-jük a tőgyedet.

Mindjárt le is tette a vödröt a földre, az asszonyság tőgye alá, maga pedig o-da-ku-po-ro-dott. Az asszonyság szitko-zó-dott, rúgkapált, de a nyúl tele-fej-te a vödröt. Majd a többiek is sorban egymás után.

MIT CSINÁLT A NYÚLCSALÁD?

Hama-ro-san tele lett az összes sajtár, csöbör, rocska, kanta, csupor. – Köszönjük a tejet asszonyság – szólt a nyúl. – Haza-me-gyünk, aztán meg-i-szo-gat-juk. Közben rád gondolunk. Mert az a legjobb ebben a tejben, hogy jó szívvel adtad, magadtól, kedvesen.

A nyúlcsalád elindult haza. Mindenki vitte óva-to-san a tejet. Az asszonyság pedig ott maradt a szeder-fá-nál, s várta hátha kiswa-ba-dít-ja valaki.

MIRE VÁRT AZ ASSZONYSÁG?

Egy szög miatt...

Egy szög miatt a patkó elveszett,
a patkó miatt a ló elveszett,
a ló miatt a lovas elveszett,
a lovas miatt a csata elveszett,
a csata miatt az ország elveszett,
máskor verd be jól a patkószeget.

(Angol népdal)

A patkószeg

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy kalmár. Hamar készen volt a mun-ká-já-val. Az összes áruját pénzzé tette.

MI VOLT A KALMÁR MUNKÁJA?

A pénzt, a sok aranyat, ezüstöt, amit az áruért kapott, elrakta, s készült haza. Nagyon szeretett volna még az éj leszállta előtt haza-ér-kez-ni. Fel-szí-jaz-ta lovára a málháját, és tova-ü-ge-tett.

MIÉRT SIETETT?

Egy helyen megállt pihenni. Gyorsan evett is valamit, és sietett vissza a lóhoz.

- Uram, hi-ány-zik egy pat-kó-szeg – szólta az inas.
- Már csak hat óra út áll előttem, valahogy kitar a patkó. Nagyon sietek – válaszolt a kalmár.

MIÉRT NEM PÓTOLTÁK A PATKÓSZEGET?

Este ismét leszállt a lóról. Amíg a kalmár evett, ivott és pihent, egy szolga el-lát-ta a lovat.

- Uram, hi-ány-zik az egyik patkó.
- Át-vi-gyem a lovat a kovács-hoz?
- Ne menj sehova. Már csak néhány órás út van hátra, valahogy csak kitar a ló, nagyon sietek – válaszolta, és már ült is fel a lóra.

MIÉRT NEM PÓTOLTÁK A PATKÓT?

Hama-ro-san le-sán-tult a ló. Szegény állat nagyon nehezen mozgott, ezért a kalmár szomorúan az első útszéli háznál hagyta.

MIÉRT NEM LOVAGOLT TOVÁBB?

Leccsatolta a ló hátáról a málháját, a vállára vette, és gyalogolt hazáig. Késő éjszaka érkezett meg.

- Az egésznek az az átkozott pat-kó-szeg az oka! – sóhaj-tot-ta mér-ge-sen.

MIKOR ÉRT HAZA?

Iciri-piciri

Ajaj, hol volt,
hol nem...
Volt egyszer egy
iciri
piciri
házacska;
ott lakott egy iciri
piciri kis macska.

Volt annak két iciri
piciri kis ökre,
rákaptak egy iciri
piciri kis tökre.

Csizmát húz az iciri
piciri kis macska,
hová lett az iciri
piciri barmocska?

Bejárja az iciri
piciri kis erdőt,
s nem leli az iciri
piciri tekergőt.

Bejárja az iciri
piciri kaszálót,
s nem látja az iciri
piciri kószálót.

Rátalál egy iciri
piciri kis tökre,
bánatában iciri
picirit meglökte.

Felfordult az iciri
piciri tököcske,
benne a két iciri
piciri ökröcske.

Megörült két iciri
piciri ökrének:
vége van az iciri
piciri mesének!

(Móricz Zsigmond)

A zenélő kecske

Hol volt, hol nem volt, volt a világon egy király. Ez a király épít-tett egy olyan palotát, hogy az összes fal vakí-tó-an fehér volt. Az emberek jöttek messzi föld-ről is, és minden-ki csodál-ta, gyönyör-kö-dött benne.

MILYEN VOLT A PALOTA?

A király nagyon fél-tet-te a palo-tá-ját. Éjjel-nappal őriz-tet-te, hogy a szép fehér falat be ne talál-ja pisz-kol-ni valaki.

MIÉRT ŐRIZTETTE A PALOTÁT A KIRÁLY?

Állt az őr a palota előtt. Gyönyörű holdas éj-sza-ka volt, de hideg. Gon-dol-ta magá-ban a szegény őr:

– Jó ezek-nek a nagyuraknak. Amíg a szegény ember kívül fagyos-ko-dik, ők a meleg szobában élnek világukat. Nem törődnek az idővel. Mindegy nekik, hogy hideg van vagy meleg.

MIN GONDOLKOZOTT A SZEGÉNY ŐR?

Aztán tovább töp-ren-gett:

– Ha fordít-va lenne, és én lennék nagy úr, pél-dá-ul a király, akkor én ülnék a meleg szobá-ban. Akkor én sem törőd-nék az idővel. Akkor nekem is mindegy lenne, hogy hideg van vagy meleg.

MIRE GONDOLT MOST AZ ŐR?

– Nem jól van ez így – gondol-ta végül, aztán jár-kált tovább. Ahogy a hold rásütött a palotára, az csak úgy ragyogott.

– Tudja meg minden-ki, mi a szegény ember baja – hatá-roz-ta el végül, és elővett egy darab szenet, azzal fel-ír-ta a palota falára:

Akinek pénze van, mindent megtehet,
Akinek pénze nincs, semmire sem mehet!

MIT ÍRT FEL A PALOTA FALÁRA?

Szegény őr elfelejtette, hogy ő azért van ott, hogy a falat őrizze. Aztán most meg ő piszkolta be!

MIT FELEJTETT EL AZ ŐR?

Reggel meglátták a falon az írást. Azonnal vitték az őrt a király elé. Ő, szegény azonnal bevallotta, hogy ő írta.

MIÉRT VITTÉK A KIRÁLY ELÉ?

Nagyon mérges lett a király:
– Falaz-zák be a katonát a kőke-rí-tés mellet-ti cel-lá-ba! Amiért panasz-ko-dott, hogy semmije sin-csen, adok én neki! Tegyé-tek tele a cel-lá-ját arany-nyal-ezüst-tel, hogy mulas-sa magát! Örül-jön a gazdag-sá-gá-nak! – mondta dühö-sen a király.

MILYEN BÜNTETÉST TALÁLT KI A KIRÁLY?

Szegény őr hamarosan már ott ült befalazva a cellában. Körülötte meg ott volt a sok kincs.

HOVA KERÜLT AZ ŐR?

Meg-hal-lot-ta ezt a bün-te-tést egy arany-mű-ves. Éjszaka elment a cellához, lyukat fúrt a falon, és beszélt a kato-ná-val.

KI MENT A CELLÁHOZ?

– Add ki nekem az aranyat-ezüstöt, én meg minden nap hozok neked ételt-italt – javasolta az aranyműves. A katona beleegyezett.

MIBEN EGYEZTEK MEG?

A kato-ná-nak egé-szen jó sorsa lett. Az arany-mű-ves az el-hor-dott arany-ból, e-züst-ből minden-fé-le szépet készített. Csinált egy kecskét is. A kecske belül üres volt. Belefért akár egy ember. Ez az aranykecske nagyon szépen tudott muzsi-kál-ni.

MILYEN VOLT AZ ARANYKECSKE?

Ezt a kecskét odaadta az őrnek, hogy muzsikáljon vele. Muzsikálgatott a katona, mulatott hébe-hóba, ha meguntta magát.

MIKOR MUZSIKÁLGATOTT AZ ŐR?

Egy-szer a király sétált a kert-jé-ben. Hallott valami szép muzsi-ka-szót. – Mi lehet az? Honnan jöhet?– törte a fejét. Másnap a lányával meg a minisz-te-ré-vel ment ki a kertbe, megint hal-lot-ták a muzsi-ka-szót.

MIT HALLOTT A KIRÁLY?

– Ki kell derí-te-nem, mi lehet ez! – mondta a király. Kőmű-ve-se-ket híva-tott, bon-tot-ták a falat, amer-ről a muzsi-ka-szót hallot-ták. Meg-ta-lál-ták a cellát, amibe az őrt tették. Itt egy arany-kecs-ke volt, amiből csak úgy dőlt a muzsika még akkor is.

MIT TALÁLTAK A CELLÁBAN?

Fogta a király, bevi-tet-te a szobá-já-ba. Néze-get-ték, de nem talál-ták ki, hogyan szólhat belőle a muzsika. Nagy sokára vette észre a király, hogy a kecske hasán egy kulcs-lyuk van. Pró-bál-ták kinyit-ni, de nem volt hozzá meg-fe-le-lő kulcs.

MIT VETTEK ÉSZRE A KECSKE HASÁN?

Elhí-vat-ták az arany-mű-ve-se-ket, de egyik sem bol-do-gult vele. Utol-já-ra ahhoz az arany-mű-ves-hez is el-ju-tot-tak, aki a kecskét csinálta. Ő aztán kinyi-tot-ta.

KI NYITOTTA KI A KECSKE HASÁT?

A király nagyot nézett,
mikor az őr kilépett a kecskéből,
kihúzta magát, és azt mondta:
– Fel-sé-ges uram, én vagyok az, akit
ezelőtt régen befalaz-ta-tott, mert
a palota falát össze-fir-kál-tam.
Bűn-ö-mért meg-szen-ved-tem, bocsás-son meg szolgál-já-nak!

MIT MONDOTT AZ ŐR?

A király kezét fogta vele, megdicsérte, hogy még a fogságban is milyen rendes, becsüle-tes ember tudott maradni. Hozzáadta a lányát feleségül, és az aranyművest is gazdagon megajándékozta.

A katona boldog lett, a feleségével még most is élnek, ha meg nem haltak.

MIT CSINÁLT A KIRÁLY?

A gyümölcsöskertben

Alma, körte, szilva, dió,
Meggy, cseresznye, barack, be jó!
Ám még jobban ízlik neked,
Ha a fáját te ülteted.

(Benedek Elek – részlet)

A kék sakál

Hol volt, hol nem volt, volt valamikor egy sakál. A messzi In-di-á-ban élt.

A leg-ma-ga-sabb hegy tetején, a sűrű erdő közepében lakott.

HOL ÉLT A SAKÁL?

Egy reggel az éhség annyira csikarta a hasát, olyan hangosan, hogy már nem bírta tovább hallgatni. Elhatározta, leszalad a leg-kö-ze-leb-bi városba szerencsét próbálni.

MIÉRT MENT LE A VÁROSBA?

A város kapujában négy kutya támadta meg. Hanem a mi sakál kománk se volt ám rest: nyaka közé szedte a lábát, és úgy elinált, hogy a négy kutya közül egyik se tudta utol-ér-ni.

MIÉRT FUTOTT EL A SAKÁL?

Menekülés közben át-lo-holt egy festő udvarán, és bele-e-sett egy festé-kes-vö-dör-be. Ebben a vödörben tartotta a festő az in-di-gó-kék színt, amivel az eget szokta festeni, merthogy főleg égboltot festett bárány-fel-hők-vel, ezt kívánták tőle a vevői.

MILYEN SZÍNŰ LETT A SAKÁL BUNDÁJA?

Amikor a sakál nagy nehezen kikec-mer-gett a festő kertjéből, megint csak össze-ta-lál-ko-zott a négy kutyával, melyek ezúttal rémü-let-tel-jes tisz-te-let-tel tértek ki az útjából. Földig hajoltak, mert azt hitték, hogy a Himalája csúcsáról szállott alá a minden kutyák őse, a Kék Kutya.

MIÉRT HAJOLTAK MEG A KUTYÁK?

– Na, ez érdekes – gondolta a sakál. – Akkor én leszek az uralkodó. Minden erdei állat nekem fog szolgálni.

MIT TALÁLT KI A SAKÁL?

Az erdő szélén éppen tanács-ko-zás-ra gyűltek össze az állatok, volt miről vitat-koz-ni-uk éppen elég. A sakál így szólt hozzájuk:

– A Himalája csúcsáról szálltam alá, hogy a királyotok legyek. Mind-any-nyi-an hódol-ja-tok nekem. Mert tudjátok meg: én vagyok a világ álla-ta-i-nak ural-ko-dó-ja.

MIT MONDOTT A SAKÁL AZ ÁLLATOKNAK?

Az oroszlán, a tigris, a párduc és a farkas alá-za-to-san oda-kú-szott hozzá, s a sakál az oroszlánt rögtön kine-vez-te minisz-teré-vé, a tigris lett az ajtón-ál-ló, a párduc őrizte az ele-mó-zsi-át, a farkas pedig a kül-dön-ci tisztet töltötte be.

MILYEN TISZTET KAPTAK AZ ÁLLATOK?

Sakál-test-vé-re-it pedig mindig távol tartotta magától, a színe elé egyet sem engedett.

MIT CSINÁLT A TÖBBI SAKÁLLAL?

Ezután a nagy semmit-te-vés-nek szen-tel-te további életét, mert ha az oroszlán ejtette el a vadat, ő csak elosz-tot-ta a többi állat között; a legjobb részeket termé-sze-te-sen magának tartotta meg. Hosszú hónapok múltak el így.

HOGYAN ÉLT A SAKÁL?

Tulaj-don-kép-pen sohasem derült volna ki a tur-pis-sá-ga – talán még ma is a világ álla-ta-i-nak ural-ko-dó-ja volna –, ha egy éjjel nem történik valami. A sakál arra ébredt, hogy a messze-ség-ben valahol egy másik sakál üvöl-tö-zik. Fél-á-lom-ban, nem is tudva pontosan, mit cselek-szik, ő is üvöl-tés-sel felelt a messzi szóra.

MI TÖRTÉNT EGY ÉJSZAKA?

Igen ám, csak-hogy az oroszlán, a tigris, a párduc és a farkas abban a percben tudta már ebből az üvöl-tés-ből, hogy a furcsa kék szőr csupán egy sakált takar.

MIRE JÖTTEK RÁ AZ ÁLLATOK?

Úzóbe vették hát a kék sakált. Ahogy az lélek-sza-kad-va menekült hegyről le, dombra fel, mene-kü-lé-se közben bele-poty-tyant egy tóba. S ha már bele-poty-tyant, bizony a kék festék is leázott róla.

MI TÖRTÉNT A SAKÁLLAL?

Szeren-csé-jé-re még el tudott mene-kül-ni az erdőből. Azóta is bánato-san emlék-szik vissza pün-kös-di király-sá-gá-ra, amikor érdem-te-le-nül bár, de egy darabig az erdők királya volt, a világ álla-ta-i-nak ural-ko-dó-ja.

MIN BÚSUL A SAKÁL?

Elszökött a kemence

Elszökött a kemence
teli pogácsával,
utána ment a bíró
üres tarisznyával.

Befutott a kemence
feneketlen tóba,
utána ment a bíró,
ott is van azóta.

(Népköltés)

A tejkút

Volt egyszer egy király, annak a kertjében volt egy olyan kút, amelyikből éjjel-nappal tejet meríthettek.

MI VOLT A KÚTBAN?

A király ezen a tejen élt, tejben mosdott, tejben fürdött. Egy reggel nagy szomorúan jelenti a tejhordó, hogy üres a kút. Valaki kilopta belőle a tejet.

MIÉRT VOLT ÜRES A KÚT?

Megparan-csol-ta a király a tizenkét vadászának, hogy őrizzék a kutat. A vadászok estére oda is ültek a kúthoz, és őrködtek, virrasz-tot-tak. Hát egyszer csak jön egy ék-te-len nagy óriás, nekidől a kútnak, és kiissza egy szuszra. Másnap megjelentik a dolgot a királynak.

KI ITTA MEG A TEJET?

A király összehívta a nagytanácsot, hogy eszeljenek ki valamit. Az óriást kézre kell keríteni. No, a legravaszabb tanácsos kitalálta, mit kell tenni: – Töltesse meg felséged pálinkával a kutat, akkor az óriás lerészegszik, elalszik, és könnyen megfog-hat-juk.

MIT TALÁLT KI A TANÁCSOS?

Úgy is történt. Reggel a tizenkét vadász ott találta az óriást holt-ré-sze-gen a kút mellett. Becipelték egy roppant vasketrecbe, és rázárták az ajtót.

MI TÖRTÉNT AZ ÓRIÁSSAL?

Otthagyták, meg se várták, amíg felébred. A csodának híre járt, a nép odacsődült, hogy megbámulja a ketrecbe zárt óriást. Az meg, szegény feje, legszí-ve-seb-ben eleméztette volna magát szegényében, mikor a zajra felébredt.

MIÉRT CSÖDÜLTEK ODA AZ EMBEREK?

Hanem egyszer az történt, hogy a király hatesztendő fiacskája ott játszadozott a kertben, és a labdája beesett a ketrecbe.

– Jaj, bácsi, adja ki a labdámat! – könyörgött a gyerek.

– Visszaadom én, csak lopd el a ketrec kulcsát – mondta az óriás.

MIT KÉRT AZ ÓRIÁS?

A gyerek elszaladt, hozta a kulcsot, az óriás odaadta neki a labdáját, és azt mondta:

– Köszönöm, édes fiam. Meglásd, ha úgy fordul, jobb apád leszek én apádnál. – Azzal kiszökött, és ment egyenest a kútnak, megitta belőle a tejet, és „köd előttem, köd utánam” – eltűnt.

MIT MONDOTT AZ ÓRIÁS?

A király szörnyű haragra lobbant, mikor hallotta, hogy üres a ketrec, üres a kút, a kulcs is eltűnt a zsebéből. Vallatta a szolgálait. Épp a legkedvesebb inasát fenyegette, mikor belépett a kisfiú.

– Ne bántsa, édesapám – mondta –, én eresztettem ki az óriást!

MIT MONDOTT A KISFIÚ?

Most haragudott csak igazán az öreg király.

– Halált érdemelnél, amiért így megcsúfoltad apádat, gaz kölyök! – kiáltott rá. Aztán felültette egy lóra, és nekieresztette a világnak.

MIT CSINÁLT A KIRÁLY?

Búsult szegény kis királyfi, de még jobban búsult volna, ha kis pumi kutyája fel nem ugrik hozzá, és vele nem marad.

MI MENT A KISFIÚVAL EGYÜTT?

Mentek, mentek egész nap a rengeteg erdőben, egyszer csak elébük jön az óriás.

– No, fiam – mondja –, megfogadtam, hogy jobb apád leszek apádnál.

Ott nőtt fel a királyfi az óriás házában, és nem volt rossz dolga.

HOL NŐTT FEL A KIS KIRÁLYFI?

Amikor legénysorba került, nevelőapja észrevette, hogy sokszor eltűnődik, szomorkodik. Megkérdezte, mi bántja.

– Nincs énnekem bánatom, óriás apám – felelte a fiú –, csak azon tűnődöm olykor, hogy nálunk otthon az ilyen magamfajta legények már feleséget keresnek.

– Igazad van, fiam – bólintott az óriás –, én is gondoltam már erre. Ellátta mindennel az útra, elvitte az apja földjének határáig, ott elbúcsúztak.

MIÉRT INDULT HAZA A KIRÁLYFI?

Mikor a királyfi hazaért, éppen új királyt kerestek. Az öreg király már belefáradt az uralkodásba. A királyfi elmesélte, hogy s mint járt, hogy menekült meg a pusztulástól. A nép őt választotta királyául. Feleséget is szerzett hamarosan, mert jóképű, derék legény volt. Boldogan élt sok esztendeig, talán még ma is él, ha meg nem halt.

MI LETT A KIRÁLYFIVAL?

A mostohalány meg az édeslány

Hol volt, hol nem volt, az Óperenciás-tengeren is túl, élt egy öreg-asszony két lányával. Az egyik édes, a másik mostoha volt.

A mostohalánynak rossz sora volt otthon, ezért elment szolgálni.

HOVA MENT A MOSTOHALÁNY?

Útközben egy kemencére lelt. Azt mondja a kemence:

– Takaríts ki, te leány! Ha jössz vissza, friss kenyeret adok neked.

A lány kitakarította.

MIT KÉRT A KEMENCE?

Továbbindult a mostohalány, és egy kútra lelt. Azt mondja a kút:

– Takarítsál ki, te leány! Ha jössz vissza, friss vizet adok neked.

A lány azt is kitakarította.

MIT KÉRT A KÚT?

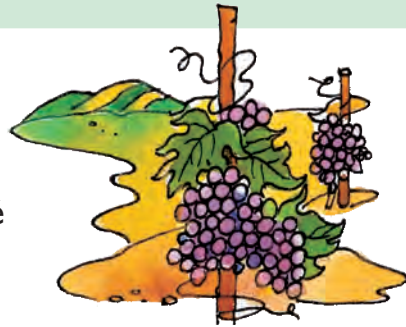
Továbbindult szolgálatot keresni.

Útközben egy szőlőbokra lelt.

Azt mondja a szőlő:

– Tisztítsál meg, te leány, és ha visszafelé jössz, jó érett szőlőt adok neked.

A lány azt is megtisztította.

MIT KÉRT A SZŐLŐBOKOR?

Ment, mendegélt, végül gazdát talált magának, s elkezdett szolgálni. Azt mondja neki a gazdasszony, míg ő távol lesz, etesse meg az állatokat. Az állatok farkasok, kígyók, békák, gyíkok voltak. És azt is mondta, takarítsa ki a három szobát, de a negyedikbe be ne menjen.

MI VOLT A LÁNY DOLGA?

A lány szót fogadott. Mikor hazajött az asszony, örült, hogy mindent rendben talált. Azt mondta:

– Itt vannak ezek a ládák, amelyik tetszik, vedd el!

A lány a kisebbik ládát vette el, s megindult hazafelé.

MELYIK LÁDÁT VÁLASZTOTTA A MOSTOHALÁNY?

Útközben elért a szőlőbokorhoz, és a szőlő így szólt hozzá:
– Jótettedért jót várhatsz!
Majd leszakított egy jó érett fürtöt, s odaadta a lánynak.
A lány megköszönte, és ment tovább.

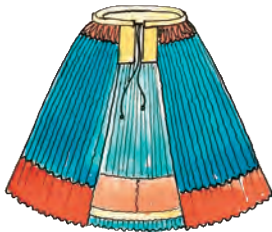
MIT KAPOTT A SZŐLŐBOKORTÓL?

Ahogy ment, és a kúthoz ért, a kút így szólt hozzá:
– Jótettedért jót várhatsz!
A kút jó friss vizet adott neki. Megköszönte, és ment tovább.

MIT KAPOTT A KÚTTÓL?

Ment, ment míg a kemencéhez ért. Megszólítja a kemence:
– Jótettedért jót várhatsz!
Akkor a kemence friss kenyeret adott neki. Megköszönte, s ment tovább.

MIT ADOTT A KEMENCE?

Amikor hazaért, kinyitotta a ládát. Látja ám, hogy hosszú szoknya, széles, hosszú öv, ing és katrinca van abban.
Meglátta az öregasszony édeslánya, azt mondja, elmegy szolgálni ő is.

MI VOLT A LÁDÁBAN? MIÉRT INDULT EL SZOLGÁLNI AZ ÉDESLÁNY?

Útközben megszólította a kemence:
– Takarítsál ki, te leány, és ha majd visszafelé jössz, friss kenyeret adok neked.
Erre a lány azt felelte:
– Dehogy hajladozok érted!
Nem takarítalak ki!

MIÉRT NEM TAKARÍTOTTA KI A KEMENCÉT?

Azzal ment tovább. A kút is megszólította:
– Takarítsál ki, te leány! Ha visszafelé jössz, friss vizet adok neked.
– Hogy összevizezzem magam? Dehogy takarítlak!

MIÉRT NEM TAKARÍTOTTA KI A KUTAT?

Azzal ment tovább. Megszólította a szőlő:

– Tisztítsál meg, te leány, tele vagyok burjással! Ha majd visszafelé jössz, jó érett szőlőt adok neked.

– Én hajladozzak? Én vágjam ki a burjánt? Dehogyan vágom!

MIÉRT NEM TISZTÍTOTTA MEG A SZŐLŐBOKROT?

Ment tovább, míg gazdát nem talált magának, s elkezdett szolgálni. Azt mondja neki a gazdasszony: míg ő távol lesz, etesse meg az állatokat, takarítsa ki a három szobát, de a negyedikbe be ne menjen.

MI VOLT A LÁNY DOLGA?

Nem hallgatott a szavára a lány, nem etette meg az állatokat, nem takarította ki a szobákat, de benézett a negyedikbe, ahol a ládák voltak.

MIT CSINÁLT A LÁNY?

Az állatok nagyon ordibáltak, mikor az asszony hazajött, s nem volt kitakarítva semmi.

Azt mondta:

– Amelyik láda tetszik, vedd el, s eridj haza!

A lány elvette a legnagyobb ládát, és elindult hazafelé.

MELYIK LÁDÁT VÁLASZTOTTA A LÁNY?

Útközben megéhezett, és szőlőt akart szakasztani, de a szőlő mindig elhajlott. Hát ment tovább. Odaért a kúthoz, nagyon megszomjazott, de ahogy inni akart, a víz leapadt, pocsolva lett belőle. Ment, ment, a kemencéhez ért, friss kenyeret szeretett volna enni, de a parázs megégette a kezét.

MIÉRT NEM KAPOTT ÚTKÖZBEN SEMMIT?

Hazaért, kinyitotta a ládát. Látja ám, hogy kígyó, béka, egér van benne, jól megjárta. Itt a vége, fuss el véle!

MI VOLT A LÁDÁBAN?

A találós kérdés

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy királynő. Egyszer kihirdette, hogy ahhoz megy feleségül, aki meg tudja fejteni a találós kérdését, vagy olyant mond, amit ő nem tud megfejteni. De a jelentkezőnek a feje bánja, ha a feltételt nem teljesíti.

MIT HIRDETETT KI A KIRÁLYLÁNY?

Már kilencvenkilenc fejet leüttetett, amikor a szomszéd országbeli világszép királyfi elhatározta, hogy ő is szerencsét próbál.

KI AKART SZERENCSET PRÓBÁLNI?

Özvegy édesanyja zokogva könyörgött neki, hogy ne menjen, ne kockáztassa életét a szívtelen lányért. Amikor látta, hogy hiába minden könyörgés, szörnyű cselekedetre szánta el magát – úgy lehet, eszét vette a bánat. Gyilkos mérget kevert a fia borába, hogy ha már meg kell halnia, ne hóhér kezétől haljon meg. A királyfi hűséges és szemfüles szolgálja kileste a titkot, és elárulta gazdájának. Így aztán a királyfi nem itta meg a mérget, hanem a földre öntötte a bort.

MIT TALÁLT KI A KIRÁLYFI ANYJA? MIÉRT NEM ITTA MEG A KIRÁLYFI A MÉRGET?

A borból egy csepp az egyik ló lábára hullott, és a szép állat menten kimúlt. Két varjú evett a ló húsából, azok is megdöglöttek. Ezt a két varjút a királyfi megsüttette, tarisznyájába tette.

MILYEN ÁLLATOK PUSZTULTAK EL? MIÉRT?

Aztán felült egy jó paripára, és elindult. Vele tartott a hű szolgálja is. Mentek a sűrű erdőben egész nap, egyszer csak látják, hogy valami piroslik a fák között. Hát tizenkét tolvaj ült ott egy nagy tűz körül! Odamentek hozzájuk, megkínálták őket a varjak húsával, meg is halt mind a tizenkettő, ők meg kocogtak tovább.

MITŐL HALTAK MEG A TOLVAJOK?

Útközben a szolga ezt a találós kérdést gondolta ki:
„Egy csepptől meghalt egy, egytől kettő, kettőtől tizenkettő.”

MILYEN TALÁLÓS KÉRDÉST TALÁLT KI A SZOLGA?

Nemsokára elértek a szomszéd ország földjére. A palotát útbaigazítás nélkül is megtalálták. A királynő gőgösen és gúnyosan fogadta a századik kérőjét, mikor az előadta szándékát.

– Jól meggondoltad? – kérdezte. – Tudod, hogy fejeddel játszol?

HOGYAN FOGADTA A KIRÁLYLÁNY A SZÁZADIK KÉRŐJÉT?

– Tudom – felelte a királyfi –,
és ha akarod, máris felteszem a kérdést:
„Egy csepptől meghalt egy,
egytől kettő, kettőtől tizenkettő – mi az?”
A királynő nem tudta azonnal megfejtetni,
ezért háromnapos gondolkodási időt kért.

MIÉRT KÉRT HÁROMNAPOS GONDOKODÁSI IDŐT A KIRÁLYLÁNY?

Ezalatt a három nap alatt azon mesterkedett, hogy a királyfi szolgájából kiszedje a titkot. Próbálkozott kedveskedéssel, fortélyal, ajándékkal, fenyegetéssel, de hiába.

MIT AKART A KIRÁLYLÁNY?

El kellett ismernie, hogy ezúttal emberére talált. Harmadnapon összehívta udvari népét, aztán így szólt a királyfihoz:

– Amit mondtam, megmondtam. Teljesítetted a feltételt. Ha akarod, máris kitűzhetjük a lakodalom idejét.

MIT MONDOTT A KIRÁLYLÁNY?

– Nem azért jöttem, hogy feleségül vegyelek, szívtelen teremtés – válaszolt a királyfi. – Meg akartam bosszulni kilencvenkilenc férfitársamat, és meg akartalak szégyeníteni. Különben is a találós kérdést a szolgám gondolta ki, igazság szerint hát övé a kezded. De nem hiszem, hogy élni kívánna jogával: szép kedvese otthon szívszakadva várja.

MIT MONDOTT A KIRÁLYFI?

A királynak minden vére a fejébe szaladt, előbb vörös lett, mint a pipacs, aztán elsápadt, és szó nélkül végigvágódott a földön. Mire felmosdatták, ágyba fektették, a királyfi és hú kísérelje már messze járt.

MI TÖRTÉNT A KIRÁLYLÁNNYAL?

Gyíkpalota

Gyíkpalotát ki látott?
Száz kapuja van.
Száz kapuján a gyík- király
ki- és besuhan.

Mikor unja termeit,
rétre kimegyen.
Korona és palást nélkül
napos kövön pihen.

Ilyenkor ha birodalmán
idegen megy át,
száz kapuja felé futni
látja a királyt.

(Rákos Sándor)

A gonosz varázsló

Volt egyszer egy férfi, annak egy világszép felesége. Békességben, szeretetben éltek.

HOGYAN ÉLT A HÁZASPÁR?

Egy nap az egyik gonosz varázsló elirigyelte a férjtől a feleségét. Elhárította, az ő felesége lesz, ha törik, ha szakad. Felöltötte a férj képét, nem esett nehezére, hiszen varázsló volt. Hajszájra olyan lett, mint az.

MIT CSINÁLT A VARÁZSLÓ?

Berontott a házba, és azt mondta a férjnek:

– Takarodj innét! Ez az én feleségem!

Megdühödött a férfi, rárontott a varázslóra, ütötte, ahol érte. Szaladt az apja, segíteni akart a fiának, de nem tudta eldönteni, hogy melyik a másik. Az asszony se tudott különbséget tenni. Hol az egyikhez ugrott, hogy segítsen neki, hol a másikhoz. Végül leült a padkára, és sírva fakadt keserűségében.

MIÉRT VEREKEDETT A KÉT FÉRFI?

A két verekedőt végül körülvette a falu népe, és eltuszkolták őket a bíró elé, tegyen köztük igazságot. A bíró előtt megesküdött az egyik is, meg a másik is, hogy ő az igazi férj.

HOVA VITTÉK A VEREKEDŐKET?

A bíró végighallgatta őket, aztán így szólt:
– Gyorsan igazságot tesztek, csak egy próbát kell kiállnotok. Vigyétek föl ezt a vasalt ládát a hegyre és vissza!

MILYEN PRÓBÁT TALÁLT KI A BÍRÓ?

A ládába pedig titokban belebújtatta egyik szolgáját. Elsőnek az igazi férj vette vállára a nehéz ládát. Vitte, cipelte, majd beleszakadt. Útközben azt sóhajtozta:

– Jaj! De sokat kell szenvedni egy ilyen feleségért! De nem baj, csak visszajöj jön hozzám!

MIT MONDOTT A FÉRJ CIPEKEDÉS KÖZBEN?

Aztán a varázsló vitte föl a ládát a hegyre. Lihegett, kínlódott, s azt mondogatta közben:

– Jaj! De sokat kell bajlódni ezért a nőért! De nem baj, nem sajnálom, meg akarom szerezni bármi áron!

MIT MONDOTT A VARÁZSLÓ CIPEKEDÉS KÖZBEN?

A ládában rejtőző ember persze mindent hallott. Megsúgta a bírónak, melyik az igazi férj.

HONNAN TUDTA MEG A BÍRÓ AZ IGAZSÁGOT?

Akkor a bíró hívatta mind a kettejüket. Levágott egy hosszú nádat, és így szólt:

– Aki át tud bújni ezen az üres nádon, azé a feleség.

Az igazi férj próbálkozott, próbálkozott, de akárhogy igyekezett, nem sikerült neki. A varázsló azonban egy pillanat alatt belebújt. Persze, hiszen azért volt varázsló!

KINEK SIKERÜLT A NÁDSZÁLBA BELEBÚJNI?

Belebújt a nádszálba, s félúton örvendezni kezdett: az övé lesz a feleség! A bíró meg a falu népe éppen ebből látta, hogy ki is a varázsló. Betapasztották gyorsan szurokkal a nád két végét, hogy ne tudjon többet kibújni belőle. Így szabadultak meg a gonosz varázslótól, és így szerezte vissza az igazi férj a feleségét.

HOGYAN SZABADULTAK MEG A GONOSZ VARÁZSLÓTÓL?

A gazdag szegénysége

Ez a mese arról a szegény emberről szól, akinek mindig az járt a fejében, milyen jó lenne, ha egyik napról a másikra meggazdagodnék.

MIT SZERETETT VOLNA A SZEGÉNY EMBER?

Azon a napon is ezen töprengett a házában, mikor váratlanul kinyílt az ajtó, és beosont rajta egy öregember; csúcsos süveg volt a fején, ebből lehet gondolni, hogy varázsló volt.

KI VOLT AZ ÖREGEMBER?

Azt mondja a varázsló a szegény embernek:

– Tudom, min töröd a fejedet: szeretnél gazdag lenni. Itt ez az erszény, egy szem aranypénz van benne. Az a tulajdonsága az erszénynek, hogy ha kiveszed az aranyat, nyomban másik terem a helyén.

MILYEN ERSZÉNYT KAPOTT A VARÁZSLÓTÓL?

Majd azt mondta még a varázsló:

– Tessék, vedd el; csak aztán iparkodj, hogy jól használd fel a gazdagságodat!

MIT MONDOTT A VARÁZSLÓ?

Köszönte a szegény ember az ajándékot, de nem volt kinek köszönnie, mert a varázsló abban a pillanatban eltűnt. A szegény ember azt hitte volna, hogy csak álmolta az egészet, ha nincs ott a kezében az erszény.

– No, jól van – gondolta –, mindjárt kipróbáljuk.

Kikattintotta az erszényt; ott mosolygott benne egy szép sárga aranypénz. Kivette az aranyat: nyomban egy másik termett a helyén.

MIT PRÓBÁLT KI A SZEGÉNY EMBER?

– No, most már aztán sebj! – ugrándozott örömeiben a szegény ember. Aztán elkezdett gondolkodni rajta, mit csináljon ezzel az ölébe hullott gazdagsággal. Töprengett, tünődött, azt gondolta:

– Először is veszek magamnak kocsit, lovat, mint a gazdagok. Másodszor, pallérokat hozatok, és rendbe szedetem velük a házat, mert alaposan ráfér. Aztán veszek magamnak jóféle ruhát, szép asztali edényt, a kamrámat meg teletöltöm minden jóval, s hordókat is gurítottok a pincémbe, színig nemes borral.

MIKET TERVEZGETETT A SZEGÉNY EMBER?

Közben szedegette ki az aranyakat; amit kiszedett, tornyokba rakta, s már torony torony mellett állt az asztalán. Elég lett volna kocsira, lóra, ház helyett akár palotára is.

MENNYI ARANYA VOLT MÁR?

Hanem a szegényből lett gazdag így gondolkodott:
– Csak nem fogom elherdálni ezt a szép gazdagságot mindenféle haszontalanságra? Tovább szedegetem, amíg annyi nem lesz, hogy a fél országot megvehessem.

MIT GONDOLT AZ EMBER?

Lett aztán annyi, hogy megvehette volna a fél országot; de ő még mindig nem vett semmit, mert most már annyit akart, amennyiből egy egész ország ára kitelik.

MOST MIT SZERETETT VOLNA?

Tele volt már arannyal a ház minden zuga, de ő csak szedegette, szedegette tovább az erszényből. Már maga se tudta, mire. Nem vásárolt semmit, sajnálta kiadni a pénzt.

MIT CSINÁLT A SZEGÉNY EMBER?

Közben telt-múlt az idő. A mi emberünk megöregedett, haja megőszült, sovány, beteges öregember lett belőle.

MILYEN LETT AZ EMBER?

Magányosan élt, a barátaival összeveszett, a szomszédokat nem engedte be a házba. Nehogy valaki is meglássa a gazdagságát vagy elvegyenek egy darabot is a sok-sok aranyból!

HOGYAN ÉLT A SZEGÉNY EMBER?

Aztán egyszer meghalt ő is. A szomszédok találtak rá, ott feküdt a rengeteg arany mellett. Ujjaival még akkor is görcsösen szorította az erszényt.

MI TÖRTÉNT?

Amikor a szomszédok hozzáértek az aranyhoz, egyszeriben porrá-füstté vált az egész.

MI TÖRTÉNT AZ ARANYAKKAL?

A faluban még hosszú ideig beszélgették az emberek:
– Nyomorult ember, milyen szomorú élete volt. Pedig vígan élhette volna világát. Lett volna öröme is, ha azt a rengeteg kincset megosztja másokkal. Ez a szerencsétlen ember itt gubbasztott az aranyain. Belehalt a zsugoriságába – mondogatták.

MIT MONDOGATTAK AZ EMBEREK?

Ha a világ rigó lenne

Ha a világ rigó lenne,
kötényemben ő fütyülne,
éjjel-nappal szépen szólna,
ha a világ rigó volna.

De ha a világ rigó lenne,
kötényemben nem is férne,
kötényem is honnan volna,
ha egész világ rigó volna.

(Weöres Sándor)

A bajkeverő menyét

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy erdő. Ennek a szélén állt egy hatalmas cserfa.

MILYEN FA ÁLLT AZ ERDŐ SZÉLÉN?

A fa legfelső ágán fészkelte a sas. Tövében pedig egy vaddisznó rendezkedett be, és ott hozta világra kölykeit.

MILYEN ÁLLAT ÉLT A FÁN ÉS A TÖVÉBEN?

Egy idő múlva a sas fészkeben is kikeltek a tojások. Fönt a fészkekben a kicsi sasok sipogtak, lent a fa tövében a kis vadmalacok szuszogtak. Így éltek sasék is, vaddisznóék is ugyanabban a házban, barátságban, békességben.

HOGYAN ÉLTEK AZ ÁLLATOK?

Hanem egyszer középük költözött a menyét.

KI KÖLTÖZÖTT KÖZÉJÜK?

Volt a fa derekán egy üreg, ide költözött be, innét sandított hol föl a sas fészke, hol le a vaddisznótanya felé, és epés, alattomos szívének sehogy sem tetszett ez a nagy békesség.

MILYEN VOLT A MENYÉT?

Egy szép napon gondolt egyet a menyét. Kibújt odújából, fölkúszott a fán, egészen a sasfészekig. Azt mondta a sasnak:

– Nagy veszély fenyeget téged is, engem is; de téged mégis nagyobb, mert te magasabban lakol. Az a sötét lelkű vaddisznó egyre túrja lenn a földet, ki akarja dönteni a fát, hogy fölfalhassa a kicsinyeinket.

MIT MONDOTT A MENYÉT A SASNAK?

A sas hitt az ármányos menyét szavának.

– Köszönöm a figyelmeztetést – mondta. – Majd résen leszek.

MIT VÁLASZOLT A SAS?

A menyét visszakúszott az odújába, várt egy ideig, aztán ismét előmászott, és lekúszott a vaddisznóhoz. Azt mondta:

– Nagy veszély fenyeget téged is, engem is; de téged mégis nagyobb, mert én odúban lakom, a te házad viszont nyitva van. Az a galád sas csak arra vár, hogy kitedd a lábad innét; akkor aztán lecsap, és elragadja a kicsinyeidet.

MIT MONDOTT A MENYÉT A VADDISZNÓNAK?

A vaddisznó is hitt a menyétnek.

– Köszönöm a figyelmeztetést – mondta. – Majd résen leszek.

MIT MONDOTT A VADDISZNÓ?

A menyét attól fogva csak éjjel járt el hazulról, a sötétség leple alatt, úgyhogy se a sas, se a vaddisznó nem vette észre. Nappal az odújában lapult, s úgy tett, mintha rettegne, félne; néha kisandított, fölnézett, lenézett, aztán rémülten visszakapta a fejét.

HOGYAN VISELKEDETT A MENYÉT?

A sas meg csak ült, ült odafönt a fészken; a vaddisznó pedig csak feküdt, feküdt a fa tövében; mindketten őrizték a fiaikat, és egyik se mert kimozdulni az otthonából. De így aztán nem tudták etetni a családjukat, egyre jobban éheztek.

HOGYAN VISELKEDETT A SAS ÉS A VADDISZNÓ?

Erre a sas nagy búsán más vidékre költözött onnét, és elcammogott más vidékre szomorúan a vaddisznó is.

MIT CSINÁLT A SAS ÉS A VADDISZNÓ?

Egyik a másikat hibáztatta. Egyik sem gondolt arra, hogy saját ostoba hiszékenysége okozta az igazi bajt.

KIRE HARAGUDOTT A SAS ÉS A VADDISZNÓ?

Menyéték csak erre vártak: azonnal birtokba vették az egész fát. Ott lakmároztak az elhagyott fészken, ott ugrándoztak az elárvult vackon.

MIT CSINÁLTAK MENYÉTÉK?

Az igazi mátka

Réges-régen, amikor még a kő is lány volt, élt egy szegény ember. Egy szál fia volt, az is olyan teddide-teddoda legény, hogy az apjának eleget főtt a feje miatta.

MILYEN VOLT A LEGÉNY?

Azt gondolta egyszer:

– Asszony kellene a málé fiam mellé, ügyes, dolgos, takaros, aki egy kicsit helyrebillentené az eszét.

Hanem ilyen asszonynak való csak nem akadt a környéken.

MIT GONDOLT AZ APA?

Telt-múlt az idő. Egy nap aztán odaadott a fiának egy rézpénzt, és azt mondta neki:

– Eredj el, fiam, a vásárba, vegyél ezen a pénzen nekünk élelmet, a tehénnek takarmányt, a tyúkoknak szemet.

Magában pedig azt gondolta:

– Hátha megokosodott azóta a fiam! Lássuk, hogyan boldogul!

MIT KELLETT VÁSÁROLNIA A FIÚNAK?

Ment a legény a vásárba, nézegette a portékát. Akkor látta, hogy egy rézpénzért csak egyféle dolgot adnak: vagy élelmet, vagy takarmányt, vagy szemet. Törte a fejét, vakarta a füle tövét, nem tudta, mitévő legyen.

MIÉRT NEM VETT SEMMIT?

Arra haladt egy lány, vízért ment a kútra. Odaszólt a legénynek:

– Hát neked meg semmi dolgod? Mit álldogálsz itt, mintha a földre nőttél volna?

– Nagy dologban járok én – felelte a legény. – De meg kell előbb fontolnom alaposan.

– Aztán mi az a nagy dolog?

– Egy rézpénzt adott az apám, vegyek rajta magunknak élelmet, a tehénnek

takarmányt, a tyúkoknak szemet. De ezen a pénzen nem adnak mind a hármat, csak egyfélét. Most aztán nem tudom, melyiket vegyem meg a három közül. Ezen töprenkedem.

– Megmondom én, mitévő légy! – szolt szívesen a leány. – Végy egy dinnyét, épp egy rézpénz az ára. A húsa magatoknak eleség, a magja szem a tyúkoknak, a héja takarmány a tehénnek.

MIT MONDOTT A LÁNY?

Megörült a legény, úgy tett, ahogy a leány tanácsolta. Megvette rézpénzen a dinnyét, vitte haza.

Azt mondja az apja:

– Bölcsebben nem is tehetél volna, édes fiam!

Neked jutott eszedbe, vagy tanácsolta valaki?

– Úgy volt az, apám, hogy találkoztam egy lánnyal.

És elmondta, hogy s mint segítette ki jó tanáccsal az eszes lány.

Megörült a legény apja, azt gondolta: – Meglelte a málé fiam a szerencsáját! Ez lesz az igazi mátka!

MIÉRT ÖRÜLT AZ APA?

Kérőket is küldött mindjárt a leány házához. Csak azt nem tudjuk, hozzáment-e végül az eszes hajadon ilyen málé legényhez.

A kertész meg a várúr

Élt egyszer egy falu szélén egy kertész. Szép darab földjét bekerítette, nehogy a kóbor állatok kárt tegyenek benne.

MIÉRT KERÍTETTE BE A FÖLDJÉT?

Reggelenként ott ballagott föl-alá a kertben, gyönyörködött a veteményeiben meg a virágaiban. Hanem egy reggel majd elhült benne a vér: a szép répák megrágva, a virágai legyúrva, a káposztáját meg mind fölfalták.

MI TÖRTÉNT?

Ez a nyúl volt – gondolta a kertész, majd ment pa-naszra a várba. Mondta a várúrnak:
– Uram, kérlek, szánj meg engem. Kelj a pártomra, mert szörnyű kár ért: a nyúl tönkretette a kertemet.

MIT KÉRT A KERTÉSZ A VÁRÚRTÓL?

- Tényleg a nyúl volt? – kérdezte a várúr.
- Tényleg – mondta a kertész. – Megtaláltam a nyomát.
- Akkor majd elintézzük a dolgot – mondta a várúr. – Holnap majd kivadásszuk azt a galád állatot. Készülj, mert reggel nálad leszünk.

MIT IGÉRT A VÁRÚR?

Ahogy ígérte, ott volt egy egész vadásztársasággal meg szép számú hajtóval.

– Éhen nem foghatunk ekkora dologba – mondta a főúr, ahogy beállított. – Előbb együnk. Van-e valami harapnivaló?

– Van uram – felelte a kertész, majd egy szép sonkát tett az asztalra.

A vendégek egy-kettő fölfalták az egészét.

– Fura disznó volt ez, ha egy sonkája volt! – jegyezte meg a várúr. Volt neki több is, ott lógott a kamrában. A kertész előhozta, a várúr és a vadászok megették; mikor végeztek a sonkákkal, előkerült az oldalas, a tarja, úgyhogy végül kiürült a kamra.

MIT KÉRTEK A VADÁSZOK?

Ugyanígy kiürült a pince is, mert a sonkát, oldalast, tarját öntözni is kellett. Öntözték is szaporán. Mikor pedig jól megöntözték, elérte őket az álom, márpedig szunyókálva csak nem lehet nyúlra vadászni! Szétdobatták hát az ágyakat, leheveredtek, aludtak, míg csak alkonyra nem hajlott a nap.

MIT CSINÁLTAK A VADÁSZOK?

Akkor a várúr fölébredt, nyújtózott, megfúvatta a kürtöket. A vadászok a lóra ültek, majd mindenki szaladgált, lovagolt, folyt a hajsza keresztül-kasul a kertben. Hiába, nyoma sem volt a nyúlnak.

HOGYAN KERESTÉK A NYULAT?

Volt a kert végében még egy kék káposzta, annak a levele alatt lapult a koma. Aztán mikor már nagyon közeledtek felé a hajtók, kibújt a palánk alatt, és kereket oldott.

HOL BÚJT MEG A NYÚL, ÉS HOVA MENEKÜLT?

A várúr utána, nyomában a többi vadással; ahogy vágattak, mind kidöntötték a palánkot. De csak az erdőig vágattak, oda már nem követték a nyulat, hanem visszaporoszkáltak a kertész kertjébe.

MEDDIG KÖVETTÉK A NYULAT?

– Kár – mondja a várúr –, láthatod, mindent megtettem, amit bírtam; de hát az az átkozott jószág túljárt az eszünkön!

MIT MONDOTT A VÁRÚR?

Azzal elvonult vadászaival együtt; a kertész meg ott állt szenvedő képpel a földúlt kertben, nagy szomorúan azt gondolta: „Bizony jobban tettem volna, ha magam rendezem pörömet a nyúlal; mert ez a segítség több kárt okozott nekem, mint száz nyúl száz esztendő alatt.”

MIÉRT SZOMORKODOTT A KERTÉSZ?

A szivárványszínű halacska

Egy szigeten, ahol fehér virágfüzerek himbálóznak a fákon, ahol az éjszakák éppen olyan melegek, mint a nappalok, hét kislány házikót épített magának.

HOL ÉPÍTETT HÁZIKÓT A HÉT LÁNY?

Amióta a szülei meghaltak, a legnagyobb parancsolt, a kisebbek meg szót fogadtak neki: az egyik kitakarította a házat, a másik vízért ment, a harmadik az ételt készítette el, a negyedik szőtt, az ötödik a kertet művelte, a legkisebbet pedig elküldték fáért.

HOGYAN OSZTOTTÁK EL A MUNKÁT?

Ez volt a legnehezebb feladat, mert a kislánynak a nagy melegben kellett cipekednie. Néha, amikor nagyon elfáradt, lefeküdt, és aludt egyet a hűs árnyékban. Egy reggel, amikor hazafelé igyekezett hátán a sok ággal, gondolt egyet, és megfürdött a patakban, amely ott kanyargott az út mentén.

MIÉRT A LEGKISEBB MENT FÁÉRT?

Letette a faágakat a partra, és futott a vízbe. Hagyta, hadd sodorja az ár, mint valami falevelet. Lebukott, aztán újra kidugta a fejét. Hirtelesen egy halat pillantott meg. Először azt hitte, hogy szivárvány, olyan színesen csillogtak a pikkelyei.

– De jó volna, ha a barátom lenne ez a hal! – sóhajtotta a kislány. Majd ügyesen megfogta, és elszaladt vele a barlangig. Ebben a barlangban egy kis tó volt. Abba dobta bele a halat.

MILYEN VOLT A HAL? HOVA VITTE A LÁNY A HALAT?

– Dzsülüng-Dzsülüng lesz a neved – mondta a halacskának. – Ne félj, hamarosan hozok neked ennivalót – szolt, majd hazasietett.

MIT ÍGÉRT A HALACSKÁNAK?

Mire a legkisebb lány hazaért, már kész volt a vacsora. Mindenki egyformán kapott a rizsből. A kislány csak a felét ette meg az adagjának. A másik felével szaladt a tóhoz, ahol a halacska várta.

– Látod, nem felejtettek el, Dzsülüng-Dzsülüng – kiáltotta a kislány, és egyenként belepotyogtatta a rizsszemeket a vízbe. Dzsülüng-Dzsülüng mind bekapta. Sohasem evett ilyen finomat.

KINEK ADTA A RIZST?

– Holnap újra itt leszek – mondta a kislány búcsúzóul.

A kislány egy szót sem szolt testvéreinek a szivárványszínű halacskáról, és mindennap megosztotta vele a rizsadagját. A hal meghízott, a kislány viszont szemlátomást lefogyott, és úgy érezte, napról napra nehezebbek a faágak, amelyeket haza kellett vinnie.

MIÉRT GYENGÜLT LE A KISLÁNY?

Végül a testvérei is észrevették, milyen sovány, sápadt és gyenge. Elhatározták, hogy szemmel tartják a húgukat, így akarták megtudni, merre jár nap mint nap. Egyikük megleste, amint a kislány a tóparton a fél rizsadagját a vízbe szórta. Elmesélte a nővéreinek, mit látott, a nagy halról is beszélt.

KIK LESTÉK KI A KISLÁNY TITKÁT?

– Kifogjuk azt a halat – határozták el a lányok.

Az egyik, amikor a legkisebb éppen nem volt ott, elment a tóhoz, és kifogta Dzsülüng-Dzsülüngöt. Aztán levest csináltak a halból.

MI TÖRTÉNT A HALLAL?

A hat kislány mind a tíz ujját megnyalta utána. Már az egész levest megették, mire a legkisebb lány is megérkezett.

KIK ETTÉK MEG A LEVEST?

Másnap reggel a kislány a barlanghoz ment, és hívta a halat. Hívta kétszer, hívta háromszor. Mindhiába.

– Hova tűnhetett Dzsülüng-Dzsülüng? Csak nem lett valami baja?
– aggódott a kislány. Aztán bánatosan hazaballagott, behúzódt az egyik sarokba, és a tűz mellett elaludt.

MIÉRT AGGÓDOTT A KISLÁNY?

Mikor felébredt, már értette, mi történt. Tudta, hogy Dzsülüng-Dzsülüng nincs többé, leánytestvérei megették, a szálkákat meg bedobták a tűzbe.

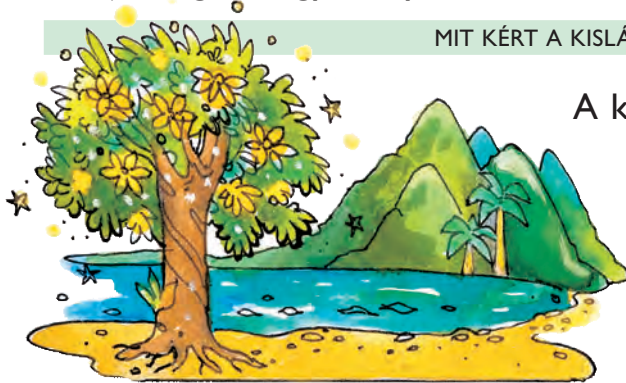
MIT ÉRTETT MEG A KISLÁNY?

Akkor a kislány felállt, felemelte a tűzhely lapját, kivette a hamuból Dzsülüng-Dzsülüng szálkáit, a tóhoz vitte, és ott eltemette őket.

HOVA VITTE A SZÁLKÁKAT?

– Sarjadjon belőled egy nagy fa! Szálljon a leveled egy messzi szigetre! Találja meg ott egy király! – énekelte bánatosan.

MIT KÉRT A KISLÁNY?

A kislány megint egészséges lett. A testvérek egyáltalán nem foglalkoztak vele. Nem is sejtették, hogy a kislány mindennap elmegy a csodálatos fához, amely Dzsülüng-Dzsülüng szálkáiból lett.

HOVA MENT MINDENNAP A LÁNY?

Nem nőtt még egy ilyen magas fa. Levelei selymesek, virágai szín-aranyból, gyümölcsei gyémántból valók voltak.

MILYEN VOLT A FA?

Egy este a szél leszakított egy levelet a fáról, felkapta és átvitte a tenger felett. Egy távoli szigeten a király szolgája találta meg.
– Micsoda különös falevél! – csodálkozott a szolga. – Sohasem láttam még hozzá hasonlót. Megyek, jelentem a királynak.

KINEK ADTA ODA A SZOLGA A LEVELET?

Amikor a király megpillantotta a falevelet, azon nyomban kijelentette, nem lesz addig nyugovása, amíg ki nem deríti, honnét került a birodalmába, még ha az egész világot be kell is járnia.

MIT HATÁROZOTT EL A KIRÁLY?

Úgy hozta a véletlen, hogy a király épp azon a szigeten kezdte a keresést, amelyen a csodálatos fa állt.

Amikor megérkezett a fa elé, amely telis-tele volt olyan levéllel, amelyet maga is a kezében tartott.

– Ugyan miféle fa ez? – kérdezte a király.

HOL TALÁLTÁK MEG A CSODÁLATOS FÁT?

De nem kapott semmi választ. A király meg a kísérete már épp indulni készült, amikor egy kisgyerek ment el mellettük. A király megszólította, és megkérdezte:

– Nem tudod milyen fa ez?

– Én nem, de talán az a hét lány tudja, akik abban a házikóban élnek – mondta a kisgyerek, és egy házra mutatott, amelynek kéményén kékes füst szállt felfelé.

MIT MONDOTT A KISGYEREK?

– Eredj, hívd ide a hét lányt! – parancsolta a király.

A kisgyerek elszaladt, és átadta az üzenetet.

A hat lánytestvér nagyon megörült, és nyomban el is indult. A legkisebbnek annyi dolga volt, hogy nem tudott velük menni.

MIÉRT CSAK HAT LÁNY SIETETT A KIRÁLYHOZ?

A király kedvesen fogadta a hat testvért, kérdezgette őket. Mivel azt se tudták, hogy ez a fa egyáltalán létezik, nemigen tudtak mit válaszolni.

– Ha mi se tudunk róla felvilágosítást adni, holott mellette élünk, bizonyos lehet benne felséged, hogy senki se tud választ adni a kérdéseire – mondta a legnagyobb. Mérges volt, hogy a királyt csak a fa érdekli.

MIÉRT VOLT MÉRGES A LEGNAGYOBB LÁNY?

De a király nem hagyta annyiban a dolgot:

- Ez a kisgyerek azt mondta, heten vagytok, én csak hatot látok.
- Legkisebb testvérünk otthon maradt, nagy álomszuszék az istenadta, csak arra jó, hogy fát gyűjtsön – válaszolták kórusban.
- Ha alszik, talán álmodik is néhanap – mondta a király. – Szeretnék vele szót váltani.

Elmenezttette egyik szolgáját a legkisebb lányért.

MIT KÉRDEZETT A KIRÁLY?

A lányt odavezették a király elé, aki a csodálatos fa alatt állt. Amikor a lány odaért, a fa meghajolt előtte. Így üdvözölte.

MIT CSINÁLT A FA?

A legkisebb lány akkor leszakított róla néhány levelet meg gyümölcsöt, és a királynak adta őket.

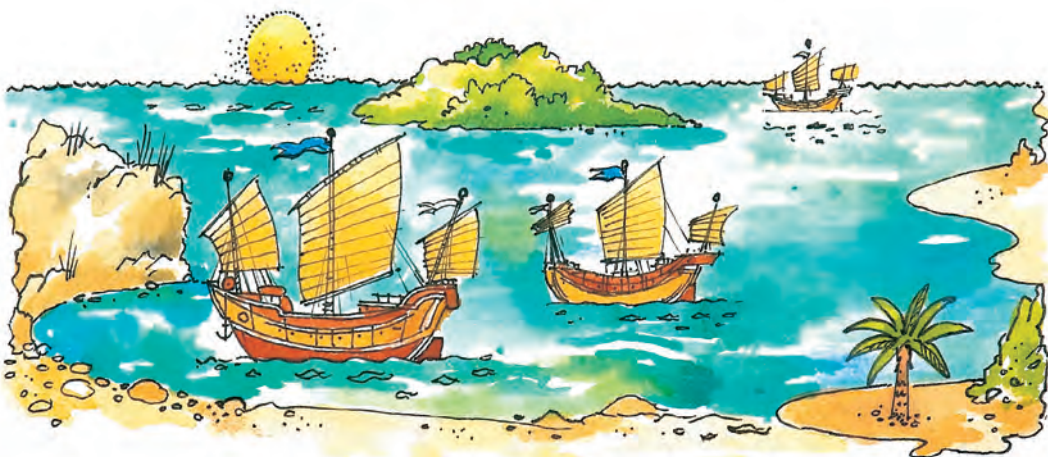
MIT ADOTT A KIRÁLYNAK A LÁNY?

A király nem akart hinni a szemének.

- Akinek ekkora a hatalma – kiáltott fel –, megérdemli, hogy a legnagyobb királynak legyen a felesége!

MIT MONDOTT A KIRÁLY?

Magával vitte a lányt a szigetére. Nagy lakodalmat csaptak, és békében, boldogságban éltek egymással. A hat lány pedig a házikóban maradt. Ott keseregtek, veszekedtek életük végéig.

Az erős suszter

Volt egy szegény suszter. Szegény volt, mint a templom egere, semmije nem volt. Csak légy volt sok a műhelyben. Mindent elleptek, mindenütt ott röpködtek, ott feketéllettek, a szegény suszter orrára is ráültek.

MIBŐL VOLT SOK A SUSZTER MŰHELYÉBEN?

Nagyon megharagudott rájuk, ahogy szemtelenül futkostak a műhelyasztalon, csak úgy a kezével közéjük csapott. Egy suhintásra agyon is ütött vagy hetet. Persze ez a rengeteg légynek nem sokat ártott, annyi volt ott, hogy a hét helyében akár tizennégyet vagy huszonnyolcat is agyoncsaphatott volna anélkül, hogy megritkultak volna.

HÁNY LEGYET ÜTÖTT AGYON EGY CSAPÁSRA?

A szegény suszter mégis nagyon elgondolkodott azon, hogy egyetlen csapással hetet agyonütött.

– Ezt kevesen mondhatják el magukról! – gondolta. Ha ekkora ereje van, világgá megy, máshol is szerencsét próbál, nem nézi tehetetlenül gyermekei éhségét meg a magáét. Ami kis pénze volt, eltette és ment.

MIÉRT MENT EL A SUSZTER?

Ment a szegény suszter, ment nagyon messzire. Megszomjazott, hát megállt egy fogadónál.

– Hojj, de erős vagyok! – mondogatta iszogatás alatt.

MIT MONDOGATOTT A SUSZTER?

Csak nézték, nézték, akik ott voltak. Még a kocsmárosnak is feltűnt, ugyan honnan jöhetett ez az erős férfi. A szegény suszter meg elköltötte maradék kis pénzét is.

– Hetet leütök egy csapásra, olyan erős vagyok! – és megivott még egy literrel. Szaladnak a falu vezetőjéhez.

– Egy idegen van a fogadónál. Olyan erős, hogy hetet leüt egy csapásra – mesélték izgatottan.

HOVA SZALADTAK AZ EMBEREK?

A falut meg-meglátogatta két óriás, ott garázdálkodtak, fosztogattak rendszeresen. De nemcsak ott, hanem sokfelé. Mindenki félt, mindenki nagyon megijedt tőlük.

KIK GARÁZDÁLKODTAK A KÖRNYÉKEN?

Megy hát a vezető megnézni azt az erős férfit:

– Hallod-e, nem kell nekünk hetet agyonütni egy csapásra, nekünk csak kettőt kellene! Itt tanyázik két garázda óriás, mindnyájunkat

tönkretesz. Odakint laknak az erdő mélyén.

– Agyonütöm őket! – azt mondja a suszter.

– Ide figyelj! Nagyon megjutalmazunk, meggazdagítunk, ha azt a két óriást agyoncsapod.

Az ember vállalkozott rá, hogy agyoncsapja az óriásokat.

MIRE VÁLLALKOZOTT A SUSZTER?

El is ment arra, amerre mondták, hogy az óriások laknak. De nagyon félt már akkor, hát felmászott egy óriási cserfa tetejére. Az tele volt cserfamakkal.

MIÉRT MÁSZOTT FEL A FÁRA?

Figyelget erre, figyelget arra, látja, hogy nem is olyan messze, egymás mellett fekszik a két óriás. Mert ezek éjszaka járkáltak, nappal pedig aludtak.

MIT CSINÁLTAK AZ ÓRIÁSOK?

– Mit tegyek? Mit csináljak? – tanakodott a szegény suszter.

Levett egy makkot, úgy megcélozta, hogy az egyik óriásnak az orrát pont eltalálta vele.

– Hallod-e, nyughass! Én hozzád se nyúltam, mit akarsz? – löki meg az egyik a másikat.

MIT HITT AZ EGYIK ÓRIÁS?

Akkor a szegény ember a másiknak az orrára küldött egy cserfamakkot. Az is meglökte a cimboráját:

- Hallod-e, nyughassál! Én hozzád se nyúltam, mit akarsz?
- Nem-e? Akkor aludj!

MIT GONDOLT A MÁSIK ÓRIÁS IS?

A szegény suszter harmadszor is egy cserfamakkot, puff, az orrára küldött az egyiknek. Felugrik az óriás, kiránt egy nagy fát tövestől, püff-paff, jól elveri a másikat vele. De az se hagyta magát, az is kirántott egy fát. Úgy összeverekedtek, hogy agyonütötték egymást.

MI TÖRTÉNT AZ ÓRIÁSOKKAL?

Az ember akkor lemászott a fáról, nézte az óriásokat.

- No, ezeknek végük.
- Csak szétnézek itt, hátha akad valami!
- Szeme-szája tátva maradt, annyi rengeteg pénz, ruha, cipő volt ott mindenfelé.

MIT TALÁLT A SUSZTER A SZIKLAHASADÉKBAN?

- Végeztem a két óriással, fizessenek! – jelentette aztán a falunak. – No, jöjjenek, nézzék meg, ha csak a saját szemüknek hisznek! Odaérnek a sziklahasadék mellé. Látják elterülve az óriásokat!
- No, ezek tényleg nem élnek, nem mozognak.
- Megnézték a sziklahasadékot is. Először szóhoz se tudtak jutni a nagy álmélkodástól, annyi lopott kincset láttak ott. Aztán hat szekeret hoztak, hogy a gyűjtött kincset elhordják.

HÁNY SZEKÉRREL HORDTÁK EL A KINCSEKET?

- Fizetünk, édes uram, hisz maga mentett meg minket! Nyugalmunk lesz végre! Fizetünk, jöjjön, jut magának is! – mondta a suszternek a vezető.
- Ment aztán a szegény ember nagy vidáman. Kapott egy szekér pénzt. Hazavitte, házat csináltatott minden gyerekének. Azóta is vidáman, gazdagon élnek, ha meg nem haltak.

MIT CSINÁLT A SUSZTER A SOK PÉNZZEL?

A veréb négy fia

A veréb négy fiával egy fecskefészekben lakott.

HOL LAKTAK A VEREBEK?

Egy napon komisz kölykök törtek a fészekre, ki akarták szedni belőle a fiókákat. Egy hirtelen támadt szél azonban felkapta őket.

MIÉRT TÜNTEK EL A VERÉBFIÓKÁK?

Az öreg veréb egész nyáron azon búsult, hogy fiókái úgy vetődtek ki a nagyvilágba, hogy még csak jó tanácsokkal se látta el őket.

MIÉRT BÚSULT AZ ÖREG VERÉB?

Eltelt a nyár, megjött az ősz. Egy napon az öreg veréb egy tarlón szemelgetett.

HOL CSIPEGETTE A MAGOKAT AZ ÖREG VERÉB?

Egyszer csak surrogva leszáll mellé négy fiatal veréb. Az öreg nyomban ráismert a fiaira, és nagy örömmel hazavitte őket.

KIK LÁTOGATTÁK MEG AZ ÖREG VEREBET?

Kérdi otthon a legidősebbiket:

- Hogy telt, hol telt, fiacskám, a nyár?
- Kertekben laktam, kukacot fogtam, mikor beért a cseresznye, cseresznyefákon lakoztam, cseresznye után körtére kaptam, éhen-szomjan sose maradtam – felelte a veréb.

HOL ÉLT A LEGIDŐSEBB VERÉB?

- Aj, fiam – mondta az apja –, veszedelmes az ilyen élet! Könnyen megjárja, aki a másé-
ból lakik jól.

Azzal kérdi a második fiútól:

- Hogy telt, hol telt, fiacskám, a nyár?
- Udvarban éltem, arany, ezüst, pompa

közelében, úri istállóban, zizegő szalmában, nem éheztem, mert amikor abrakoltak, finom zabszemek potyogtak, telilaktam magamat, úgy éltem világomat.

MIT MONDOTT A LEGIDŐSEBBNEK AZ APJA? HOL ÉLT A MÁSODIK FIÚ?

– Aj, fiam – mondta az apja –, veszedelmes az ilyen élet! Ahol nagy a gazdagság, sok a fondorlatosság, s minél kisebb valaki, annál jobban megihatja a levét.

MIT MONDOTT NEKI AZ APJA?

Kérdi a harmadik fiát:

– Hogy telt, hol telt, fiacskám, a nyár?
– Nekem az útfélen, s hulladékon éltem, nem is láttam rossz napokat, egy-két morzsa mindig akadt.

HOL ÉLT A HARMADIK FIÚ?

– Aj, fiam – mondta az apja –, ez is kockázatos élet! Míg mások elhulajtott morzsáit szedegeted, sosem tudhatod, nem jön-e mögötted egy suhanc, aki kővel agyonvág pusztá mulatságból, vagy nem csap-e rád karvaly, keselyű a magasból.

MIT MONDOTT NEKI AZ APJA?

S kérdi végül a legkisebbik fiát:

– Hát neked, fiacskám, hogy telt, hol telt a nyár? Te voltál a legkisebb, leggyámoltalanabb, érted aggódtam a legtöbbet.

MÍÉRT A LEGKISEBB VERÉBÉRT AGGÓDOTT A LEGTÖBBET?

Feleli a legkisebbik verébfi:

– Lombok közt laktam, erdőben tanyáztam, éltem vidám szabadságban, kárára senki fiának nem váltam, ami kellett, megszereztem, a saját munkám gyümölcsét ettem, karvalyok elől lomb alá húzódtam, esőtől lepkét szárnyammal óvtam, ahogy engem

a lombok, s nem ismertem félést, gondot, magam ura voltam, s egész nyáron vigadoztam, tisztos szegénységben, de függetlenségben.

HOL ÉLT A LEGKISEBB FIÚ?

– Ó, kedves fiam, nem hittem volna, hogy te, a leggyöngébb leszel a legokosabb, és te élsz a legjobban! – mondta az öreg veréb, és szeretettel nézett legkisebb fiára, a büszke, szabad kis verébre.

MIT MONDOTT NEKI AZ APJA?

Hangya

A bábok között elaludt a hangya.
Szél, a bábokat most el ne fúdd!
Különben jó az is.

Kis, fáradt fejét csillámokra hajtja
és alszik véle csöpp árnyéka is.

Egy szalmaszállal fölkelteni szépen!
De jobb, ha már indulunk haza,
erősen beborult –

A bábok között elaludt egy hangya
és – hopp – egy csöpp már
a kezemre hullt.

(József Attila)

A napernyő

Ágota egy gazdag ötvösmesternek volt a lánya. Műhelyükben öt segéd dolgozott. Volt is szép jövedelmük, sokszobás házuk, tágas, nagy virágoskertjük. Ágota annyi aranygyűrűt és karperecet hordhatott, amennyit csak akart; szekrényében szebbnél szebb ruhák lógtak, csupa selyem meg bársony, arannyal szőve, ezüsstel kivarrrva.

HOGYAN ÉLT ÁGOTA?

Mégse lelte örömét bennük, mert csúnya volt szegényke, elmondhatatlanul csúnya.

MILYEN VOLT ÁGOTA?

Csak járt föl-alá szomorúan a visszhangos, nagy házban, egyik szobából ki, a másikba be, egyik lépcsőn föl, másikon le. De legszívesebben mégis a kertben időzött, és a virágait ápolta: azok legalább nem látták a rútságát, és nem gúnyolták miatta.

MIÉRT SZERETETT A VIRÁGOK KÖZÖTT LENNI?

Hiszen az utcán lépten-nyomon ujjal mutattak rá, a gyerekek a nyomába szegődtek, és csúfolták:

Ördögadta csúf pofája:
jön az ötvös Ágotája!

HOGYAN CSÚFOLTÁK A GYEREKEK?

Így aztán inkább nem is járt el, legföljebb este, sötétben, mikor nem láthatták az arcát.

MIKOR MENT KI A HÁZBÓL?

Egy szép napon azonban megbetegedett a szolgálójuk, és neki kellett a piacra mennie bevásárolni az ebédhez.

MIÉRT Ő MENT A PIACRA?

Szemébe húzta a fejkendőjét, lehajtotta a fejét, úgy osont el a kosarak, asztalkák, kifeszített ponyvatetők közt. Nem surranhatott el olyan gyorsan, hogy a kofák föl ne ismerjék. Itt is, ott is összesúgtak:

– Nézzétek, ott jön az ötvösék lánya. Nincs ennél rútabb!
És az egyik sátor mögül fölhangzott a csúfondáros rigmus:
Ördögadta csúf pofája:
jön az ötvös Ágotája!

MIÉRT ÉREZTE ROSSZUL MAGÁT A PIACON?

Szegény lány szívesen vette volna, ha megnyílik alatta és elnyeli a föld. Olyan volt ez, mint a vesszőfutás, vagy mintha pellengérré állították volna. „Nem – gondolta –, inkább üres kézzel megyek haza, de ezt nem bírom tovább!”

MIT GONDOLT ÁGOTA?

Éppen futásnak eredt, mikor egy barátságos hang utána szólt:
– Hova sietsz, Ágota? Meg se nézed a szép árumat?
Ágota először hinni sem akart a fülének, de a barátságos hang megismételte a szíves kínálást. Erre mégis odament a kofához. Valóban nagyon szép áruja volt. Megvette nála, ami kellett, zöldséget, főzeléknek valót.

MIÉRT NEM FUTOTT EL?

Az asszony még tartóztatta.
– Ne siess – mondta. – Ha van egy-két perced, mutatnék neked valamit.
Nagy láda állt mögötte. Kotorászni kezdett benne, aztán kihúzott belőle egy napernyőt, és kinyitotta. Halványkék selyemből volt a huzata, és a szélén kis gyöngyöcskék díszítették.

MIT VETT ELŐ AZ ASSZONY A LÁDÁBÓL?

– Tetszik? – kérdezte az asszony.
– Nagyon – felelte Ágota. – De minek nekem napernyő, hiszen sosem járok el hazulról?
Az asszony elmosolyodott.
– Csak tartsd a fejed fölé, és nézd meg magadat.

Tükröt tartott Ágota elé. A tükörből gyönyörű fiatal lány nézett vissza rá.

MILYEN LETT ÁGOTA ARCA?

– Látod! Ez vagy te, lelkem – mondta az öreg kofaasszony. – Amíg a fejed fölött van az ernyő, az arcodon látszik a szíved jósága, a lelked szépsége. Nincs az az elvetemült gazember, aki nevetni merészelne rajtad.

MI LÁTSZIK ÁGOTA ARCÁN?

– Ó, milyen csodálatos ernyő! – sóhajtott föl Ágota. – Ha az enyém lehetne...

– Máris a tiéd – mondta az öregasszony. – Neked adom, kedves gyermekem. Vidd, és légy vele boldog!

KIÉ LETT AZ ERNYŐ?

Ágota lehúzta karjáról a legszebb arany karperecet.

– Fogadd el ezt emlékebe tőlem, kedves néném, jóságod fejében – mondta, és kiszaladt az ernyőjével a piacról.

MIT ADOTT AJÁNDÉKBA ÁGOTA?

De csak a szomszédos utcáig szaladt; onnét aztán lassan, kényelmesen sétált hazafelé, feje fölött az ernyővel. Az emberek itt is, ott is megálltak, ámulva nézték, utána fordultak, és találgatták, ki lehet ez a gyönyörű idegen lány.

MILYENNEK LÁTTÁK AZ EMBEREK?

Otthon Ágota nem szólt apjának a csodálatos ernyőről.

– Szegény – gondolta –, úgyis elég bánat neki, hogy olyan rút a lánya. Mit fájdítsam most még azzal is a szívét, hogy az egyik percben szépek lásson, a másikban meg kiállhatatlanul csúnyának!

MIÉRT NEM MUTATTA MEG APJÁNAK AZ ERNYŐT?

Hanem amikor alkonyodni kezdett, fölvette a legszebb selyemruháját, feje fölé feszítette az ernyőjét, és elindult a sétatér felé. Napernyőre

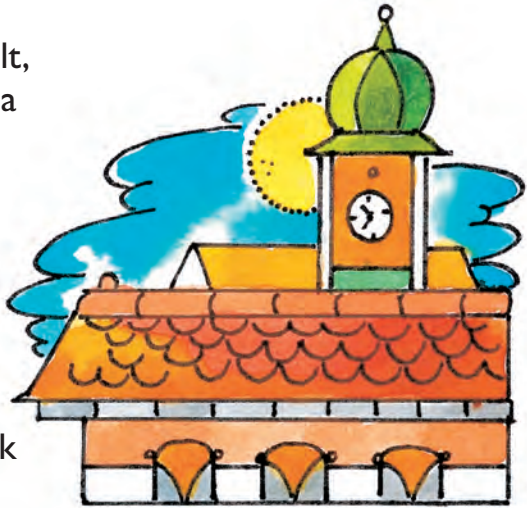

ugyan már semmi szükség sem volt, hiszen a napnak éppen csak hogy a csücske látszott még a városháza tornya mögött. De Ágota azt gondolta magában:

– Nem bánom, ha csodálkoznak is az ernyőmön, úgy szeretnék már egyszer szép lenni!

De bizony az ernyőn nem csodálkozott senki. Észre se vették Ágota csodálatos szépségétől.

MIÉRT MENT A SÉTATÉRRE ÁGOTA?

A sétány végében volt egy park, ott esténként zene szólt, és táncolni szokott a város fiatalsága. Ágota eddig még sosem mert ide eljönni; legföljebb csak messziről nézte sóvárogva a lampionok alatt lejtő párokat. Félt, hogy kicsúfolják a rútságáért.

MIÉRT NEM VOLT MÉG ITT ÁGOTA?

Most azonban egyenesen oda tartott, és rövidesen egész kis csapat zsbongott körülötte. Kérdezték, honnét jött, meddig marad a városban, és mindenki csak vele akart táncolni.

Ágota boldog volt. A táncosok kézről kézre adták; aztán mikor a zenészek szünetet tartottak, beszélgetve, tréfálkozva sétálgatott társaságával a virágzó hársak alatt, a szökőkút körül meg a rózságyások között.

HOGYAN SZÓRAKOZOTT ÁGOTA?

De egyszer csak lárma, ricsaj, vihogás csapott a fülébe. Mennyit hallotta már ezt, mennyit szenvedett miatta! Megrémült; az első pillanatban arra gondolt, talán megszűnt az ernyő varázsereje, és ez a csúfondáros zsvaj neki szól.

MILYEN HANGOT HALLOTT?

De nem, kísérői változatlanul ugyanúgy mosolyogtak, ugyanúgy bókoltak, ugyanúgy udvaroltak neki, mint az előbb. Akkor észrevette, hogy

a tánctéren csoportosulás támadt, és már a hangokat is tisztán kivehetette:

- Pfuj! Takarodjál innét! Ne zavarod a multságunkat!
- Kergessétek el! Kergessétek el! – sivalkodott egy női hang.
- Rusnya vén törpéje! Nem szégyelled magad? Ide merted tolni azt a rút képedet? – hallatszott egy másik kiáltás.

KIT BÁNTOTTAK AZ EMBEREK?

– Gyerünk – mondta gyorsan Ágota –, segítenünk kell azon a szerencsétlenen! – És mielőtt kísérői egyetlen szóval is tiltakozhattak volna, a csoportosuláshoz sietett.

HOVA SIETETT ÁGOTA?

- Mit vétett nektek ez a boldogtalan?! – kiáltotta.
- Nem látod, milyen ocsmány?! – sikoltotta egy lány. – Az ilyen ne mutatkozzék emberek között, húzza meg magát a kuckójában!

MIT SIKÍTOTT EGY LÁNY?

Ágota egy pillanatig várt, aztán előrelépett. A tömeg szétvált előtte. Ő pedig határozott léptekkel odament a kuporgó, rút törpéhez.

– Fogd – mondta, és a kezébe nyomta az ernyőt.

A törpe arca egyszeriben megszépült, kifényesedett; nyomorék kis alakja nőni kezdett, egyre vállasabb, egyre sudárabb lett; egész lényéből tiszteletet parancsoló nemesség sugárzott.

A gúnyolódóknak torkukon akadt a szó.

Meghökkentek, megijedtek, szégyenkezve elkullogtak.

MILYENNÉ VÁLTOZOTT A TÖRPE?

Az öreg törpe eltűnt, tiszteletre méltó aggastyán lett belőle. Ágota mellette állt, és lehajtotta a fejét. Várta, hogy megszégyenüljön, mert azt hitte, most, hogy már nincs a feje fölött az ernyő, megint olyan csúnya lett, mint amilyen annak előtte volt.

MIRE SZÁMÍTOTT ÁGOTA?

De mintha ott se volna, nem nézett rá senki, mindenkit lenyűgözött az aggastyán méltóságteljes szépsége.

Lassan, némán mind hátrább és hátrább húzódtak, fokozatosan elnyelte őket a lombok árnya, s ők ketten rövidesen magukra maradtak a táncter közepén. Hirtelen a lampionok is kialudtak; már csak a hold világított.

KI MARADT A TÁNC TÉREN?

Ágota, mintha varázslatból ocsúdnék, megmozdult. De nem az ernyőért nyúlt. Kezet nyújtott az aggastyánnak, és szótlánul elindult hazafelé.

KIÉ LETT AZ ERNYŐ?

A tó partján megállt. Égett az arca, azt akarta egy kicsit hűsíteni. A holdsütötte víztükör fölé hajolt. Elszorult a szíve, már-már a szemét is behunyta, hogy ne lássa azt a régi, rút Ágotát, aki majd a vízből visszaneéz rá.

MILYEN TÜKÖRKÉPRE SZÁMÍTOTT?

A hold és a csillagok is szikráztak a víz színén. Egy egész csillagoszorú ragyogott. Az egész égbolt Ágota arca körül csillogott. A gyönyörű leányarc körül, amely a tóparton térdelő Ágotára a vízből visszamosolygott.

MILYEN MARADT ÁGOTA ARCA?

A király kenyerere

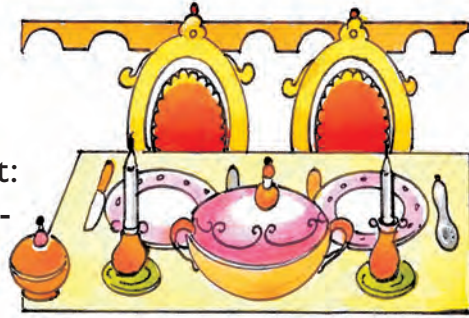
Az egyszeri király nagyon megunta már, hogy mindig paprikás csirkét, pástétomot, tortát, kalácsot, egyéb zsannamannát kell ennie.

MIT UNT MEG A KIRÁLY?

Megparancsolta hát, olyan ebédet tálaljanak fel neki, amelyet még nem evett. No, gondolta a szakács, most kitesz magáért! Egymás után hordta a jobbnál jobb ételeket, mézes tojást, cukorban forgatott sült malacot, tejben főtt dióbelet.

MIKET KÉSZÍTETT A SZAKÁCS?

Hiába! A király fanyalogva tolt el magától mindent. Amikor a megszeppent szakács a tizenharmadik tálalt tette elébe, mérgesen felkiáltott: – Elég volt! Ezeket már mind meguntam! Ha nem hozol olyat, amelyet még nem ettem, leüttetem a fejed!

MIT MONDOTT A KIRÁLY?

A szakács bánatosan kullogott a konyhába. Törte a fejét, vajon mit főzzön, de semmi okosat nem tudott kitalálni. Már szinte a nyakán érezte a hóhér pallosát. No, ennek fele se tréfa! Hóna alá csapott egy kenyeret, elbúcsúzott a kapufélfától, és világgá ment.

MIÉRT MENT VILÁGGÁ A SZAKÁCS?

Másnap, mikor elhúzzák a delet, leül a király az asztalfőre, az ebéd meg nincs sehol! Ilyen még sohasem fordult elő. Azonnal kiadta a parancsot, hogy a szakácsot vezessék elébe. Vitték is volna nyomban, miért ne vitték volna, ha a király parancsolta! De hol volt már akkor a szakács! Előállt a főasztalnok:

– Felséges királyom, jelentem alássan, a szakács megszökött. Elvörösödött mérgeben a király. Se ebéd, se szakács? Hát utolsó ember ő az országban, hogy meg sem ebédelhet?

MIÉRT LETT MÉRGES A KIRÁLY?

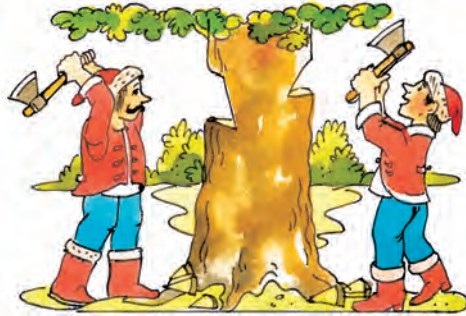

Azonnal nyergeltetett. Lóra egy szakasz katonája! Ő lovagolt legelől mérgesen, éhgyomorral. Nyargáltak, de csak a szakács nyomára találtak, azon jutottak harmadnapon egy nagy erdőszélig. Itt nyomot vesztek, mert mindent eltakart a temérdek lehullott levél. Ógyelegtek a fák között összevissza. Addig ógyelegtek, míg egyszer csak megpillantották a szakácsot egy nagy tölgyfa tetején.

HOVA BÚJT A SZAKÁCS?

Rákiáltott a király:

– Gyere le, ebadta, mert lelőlek!
A szakács meg se moccant,
halottnak tette magát, mintha
csak az ágak tartanák, hogy le
ne pottyanjon. A király elevenen
akarta kézre keríteni.

Úgy gondolta, hátha nem is halt meg, csak alszik, vagy elalélt a nagy fáradtság miatt. Megparancsolta, vágják ki a fát. Hozzá is fogtak a katonák, de hát a favágás nem katonadolog, meg nem is nagyon igyekeztek, sajnálták a szakácsot. A király biztosan leüti a fejét, és akkor nem adhat már nekik semmit, nem ehetik a sódort, a libacombot, a kolbászt a komiszkenyér mellé.

MIÉRT DOLGOZTAK LASSAN A KATONÁK?

Látta a király, mennyire ímmel-ámmal dolgoznak a katonái. Felkapott egy csákányt, a tenyerébe köpött, aztán teljes erőből vagdosta a gyökereket, repkedett a forgács szanaszéjjel. Egyszer meg is reccsent az ág a szakács alatt, azt hitte, dől a fa, annyira megijedt, hogy összetette a kezét, és elkezdett imádkozni. De amint összetette a kezét, megfeszült a kenyérről, kiejtette a hóna alól a fát.

MIT EJTETT LE A SZAKÁCS?

Elcsodálkozott a király, hát ez meg micsoda?

– Ez bizony csak kenyér – mondták a katonák. – Nem királynak való, hanem csak a szegény embernek.

Elővette bicskáját a király, szelt belőle, és megkóstolta. Addig falatozott, míg a fele elfogyott. Azt mondja akkor: – Na, ilyen finomat

nem ettem még, mióta a pólyából kioldottak. Sohase mondtad, te gézengúz – kiáltotta fel a remegő szakácsnak –, hogy ilyen jóízű ele-delt is tudsz készíteni! Gyere le, hé, megkegyelmezek, megérdemled, hogy továbbra is a király szakácsa legyél.

MIÉRT KEGYELMEZETT MEG A KIRÁLY?

Fölbátorodott erre a szakács. Lemászott, és a király elébe járult. Fogadkozott, hogy olyan finom kenyeret süt neki, amelyet még senki sem evett ezen a világon.

A király rögtön elküldte egyik vitézét a közeli városba lovat vásárolni a szakácsnak. Felültette rá, és maga mellett lovagoltatta hazáig. Csak ámult-bámult az udvari cselédség, nem tudták mire vélni, mivel engesz-telhetette ki a szakács a királyt, mivel érdemelhetette ki a kegyelmét, s hogy ilyen nagy becsbe került.

MIN CSODÁLKOZTAK AZ EMBEREK?

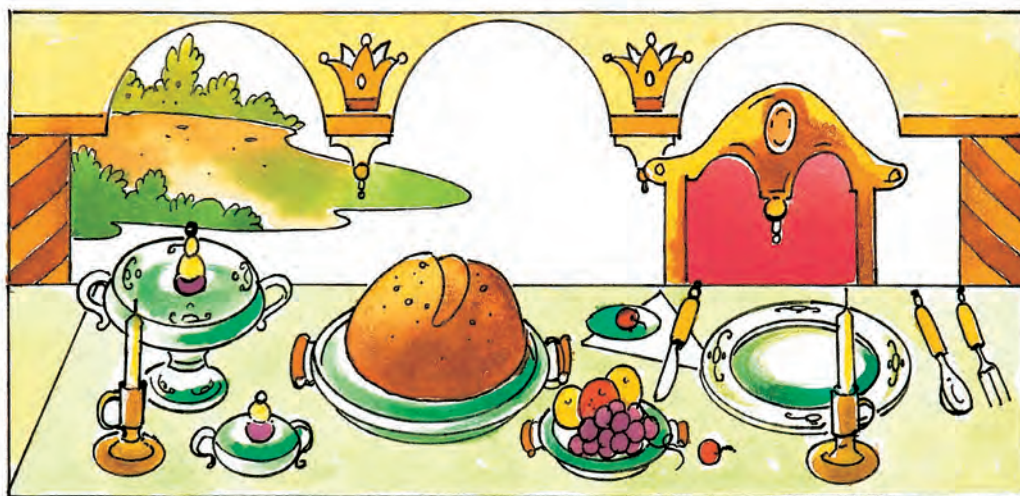
De még jobban elcsodálóztak, mikor azt mondta a király:

– A legszigorúbban megparancsolom, hogy mától fogva akármit teszel az asztalomra, el ne hagyd mellőle a kenyeret.

A szakács teljesítette a szigorú parancsot, minden héten nagy kemen-cényi kenyeret sütött.

Ha nem teljesítette volna, az én mesém is tovább tartott volna.

MIT PARANCSOLT MEG A KIRÁLY?

Szamaracska

Élt egyszer egy gazdag király meg királyné, akiknek megvolt mindenük, amit kívántak, csak gyermekük nem. A királyné éjjel-nappal siránkozott emiatt.

MIÉRT BÚSULT A KIRÁLYNÉ?

Valahára-végre teljesítette Isten a kívánságukat, de mikor világra jött a gyermek, nem emberforma lett, hanem egy kicsi szamaracska.

MILYEN VOLT AZ ÚJSZÜLÖTT?

Anyja mikor megpillantotta, akkor kezdett csak igazán siránkozni-jajveszékelni – Inkább sose lett volna gyerekem! De a király így szólt:

– Nem úgy van az, Isten adta nekünk, akkor pedig a fiam. Ő lesz az örökösöm, halálom után ő fog ülni a királyi trónon, és ő fogja viselni a királyi koronát.

MIT MONDOTT A KIRÁLY?

Nevelték hát Szamaracskát, gyarapodott egyre, és füle is szép nagyra nőtt. Vidám természete volt, ugrándozott, játszott, s kivált kedvét lelte a muzsikában.

MIT SZERETETT NAGYON SZAMARACSKA?

Elment egy híres zenészhez, és így szólt:

– Taníts meg a tudományodra, hogy én is ugyanolyan jól tudjam pengetni a lantot, mint te.

– Ó, kedves úrfi – felelte a zenész –, nehezen fog menni néked, a te ujjaid nem igazán erre termettek, túlságosan nagyok. Félek, nem bírják majd a húrok.

MIT MONDOTT A ZENÉSZ?

De minden kifogás hasztalan volt, Szamaracska csökönyösen akarta a lantpengetést. Kitartó és szorgalmas volt, és végül olyan jól kitanulta, akár mestere.

HOGYAN TUDOTT JÁTSZANI A LANTON?

Egy ízben tünődve sétálgatott az úrfi, mikor egy kúthoz ért, és a tiszta víztükörben meglátta számáralakját. Emiatt pedig annyira elszomorozott, hogy világgá ment, és csak hű apródját vitte magával.

MIÉRT MENT VILÁGGÁ SZAMARACSKA?

Bolyongtak mindegyre, míg végül egy öreg király országába jutottak; az öreg királynak pedig egyetlenegy, gyönyörű leánya volt.

– Itt megállapodunk – mondta Szamaracsksa, s bekopogott a kapun.

Azt kiáltotta:

– Vendég van idekinn, nyissatok ajtót, hogy bemehessen!

HOL AKART MEGÁLLAPODNI SZAMARACSKA?

De nem nyitottak ajtót. Akkor leült, elővette lantját, és két mellső lábával pengetni kezdte csuda szelíden. Nagy szemet meresztett az ajtónálló, szaladt a királyhoz, és jelentette:

– Odakint egy szamár ül a kapu előtt, és olyan szépen pengeti a lantját, akár egy tanult mester.

– Akkor ereszd be azt a muzsikust – mondta a király.

MIÉRT ENGEDTÉK BE?

Amikor egy szamár lépett be, mindenki nevetett. Így aztán a szolgák közé ültették volna Szamaracskát, hogy ott legyen.

De ő mérges lett:

– Én nem holmi teherhordó szamár vagyok, hanem előkelő.

– Ha az vagy – mondták neki –, akkor ülj a vitézek közé.

– Nem – felelte Szamaracsksa –, én a király mellett akarok ülni.

MIT AKART SZAMARACSKA?

Nevetett a király, és nyájasan azt mondta:

– Helyes, Szamaracsksa, úgy lesz, ahogy kívánod, gyere ide mellém.

Majd megkérdezte:

– Szamaracska, hogy tetszik neked a leányom?

Szamaracska odafordult a lányhoz, végigmérte, bólintott, és azt mondta:

– Szavamra, szerfölött; olyan szép, amelyet még sosem láttam.

– Akkor hát ülj is mellé – mondta a király.

– Mi sem szolgál nagyobb örömömre – felelte Szamaracska.

Leült a leány mellé, evett, ivott, és minden tekintetben finoman és illendően viselkedett.

HOL ÜLT SZAMARACSKA?

Mikor a nemes jószág már hosszabb időt a király udvarában töltött, azt gondolta:

– Mire jó mindez? Hiába minden! Inkább hazamegyek.

Búsan lehorgasztotta a fejét, a király elé járult, és kérte, hadd búcsúzzék.

MIT MONDOTT SZAMARACSKA A KIRÁLYNAK?

A király viszont megkedvelte, azt mondta hát:

– Mi bánt, Szamaracska? Olyan savanyú a képed, mintha ecetet ittál volna; maradj itt, megadom, bármit kérsz. Arany kell talán?

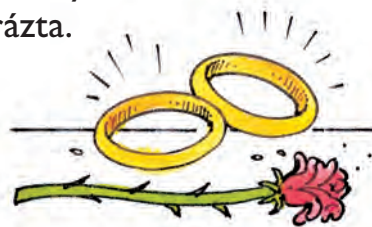
– Nem – mondta Szamaracska, és a fejét rázta.

– Kincset vagy ékszert szeretnél?

– Azt sem.

– Akarod a fele királyságomat?

– Ó, a világért sem.

MIKET AJÁNLOTT FEL A KIRÁLY?

– Csak tudnám, mivel lehetne felvidítani téged! –

mondta a király. – Akarod-e feleségül szép leányomat?

– Ó, igen – felelte Szamaracska –, őt nagyon szeretném.

És egyszeriben visszatért a jókedve, mert éppen ezt kívánta.

MIT AKART SZAMARACSKA IGAZÁBÓL?

Megtartották hát a lakodalmat nagy pompával. Este, amikor aludni tértek, Szamaracska ledobta szamárbőrét, és ott állt mint szép királyi ifjú.

– Most látod, ki vagyok, és hogy nem vagyok méltatlan hozzád.

Örült a menyasszony nagyon. Amikor közelgett a reggel, az úrfi viszsabújt állatbőrébe, bizony senki sem gondolta volna, kicsoda rejtőzik benne. Csak az egyik szolgáló, aki kileste a titkot.

KI TUDTA MEG A TITKOT?

Kisvártatva jött az öreg király is.
– Ugye, szomorú vagy – fordult leányához –, amiért nem rendes embert kaptál férjedül?
– Ó, csöppet sem, édesapám, annyira szeretem, mintha ő volna a legeslegszebb.
Vele is maradok egész életemre.

MIT MONDOTT A KIRÁLYLÁNY?

Elcsodálkozott a király. A szolgálója, aki elrejtőzött, előbújt, és elmondott mindent.

– Nem, ez nem lehet igaz – mondta a király.
– Akkor ma éjjel lesse meg kegyelmed maga, láthatja majd a saját szemével. Tudja mit, király uram, vegye el tőle a bőrt, és vesse tűzbe! Akkor majd kénytelen lesz igazi alakjában mutatkozni.
– Okos tanács – mondta a király.

MIT TANÁCSOLT A SZOLGA?

Este pedig, mikor elaludtak a fiatalok, belopódzott a király. Az ágyban, a hold fényénél a királyfit látta szunnyadni, a levetett bőr ott hevert a földön. Fogta a király, odakint nagy tüzet rakott, belévetette a bőrt, és ott maradt maga is, míg az mindenestül hamuvá nem lett.

MIT CSINÁLT A KIRÁLY A SZAMÁRBŐRREL?

A király látni akarta, mint viselkedik majd a királyfi, örködött egész éjjel, és fülelt. Az ifjú a hajnal első fényére felkelt, de nem találta a szamárbőrét. Megrémült, s bű és aggodalom közepette így szólt:
– Most aztán lássuk, hogyan tűnhetünk el innen!

MIÉRT AKART ELTŰNNI A KIRÁLYFI?

Amint kilépett, ott állt a király, és kérdezte:

– Hova olyan szaporán, édes fiam, mit forgatsz a fejedben? Maradj itt közöttünk, szép ifjú, ne hagyj el minket. Most neked adom a királyságom felét, halálom után pedig az egészet.

– Nem bánom – felelte az ifjú –, ami jól kezdődött, végződjék is szépen, itt maradok kegyelmed udvarában.

Apósa nekiadta fele királyságát, mikor pedig esztendő múltán meghalt, övé lett az egész. Apja halála után még egy járult hozzá, így élhetett fényes uralkodó módjára.

MI LETT SZAMARACSKÁBÓL?

Hónapmondóka

Január elöl jár.
A nyomában február.
Március szántó-vető.
Április nevetető.
Május szépen zöldellő.
Június nevelő.
Július érlelő.
Augusztus csépelő.
Szeptember gyümölcshozó.
Október borozó.
November télelő.
December pihenő.

(Magyar népköltés)

A solymári csóka

Mátyás királyról tudjuk, hogy igazságos volt. Úrtól, szegénytől, egyformán elvárta a kötelességtudást. Akiben megtalálta, azt megbecsülte. Aki a kötelességének nem tett eleget, azt hamar ráncba szedte.

MILYEN VOLT MÁTYÁS KIRÁLY?

Egyszer a solymáriakat kapta kötelesség-mu-lasz-tá-son a nagy király. Megtudta róluk, hogy már három esztendeje nem fizettek adót.

MIT TUDOTT MEG A SOLYMÁRIAKTÓL?

Nosza, szalajtott is mindjárt egy lovast a solymáriakhoz.

– Azt üzente urunk királyunk, hogy nyomban fölmenjen hozzá a solymári bíró, mert beszélni akar a fejével! – trombitálta ki a lovas a solymári piacon.

MIT ÜZENT A KIRÁLY A SOLYMÁRI BÍRÓNAK?

– Ha holnap ilyenkorra nem lesz a budai Várban, holnapután ilyenkorra már a lábához kerül a feje!

MI TÖRTÉNIK, HA NEM MEGY A VÁRBA?

Azzal a lovas elnyargalt, a solymári bíró pedig a földhöz vágta a bírósüveget.

– Eb legyen Solymáron bíró, nem én! – fohászkozta el magát. – Keresetek a süvegbe más embert, nekem drágább a fejem a süvegnél!

MIT MONDOTT A BÍRÓ?

Nosza, a kisbíró kapta a süveget, s bekopogott vele minden házhoz. De bizony senki se akarta felpróbálni. Bujkáltak előle padlásra, pincébe. Nem kíváncozott Solymáron bíró lenni senki.

MIÉRT NEM AKART SENKI SOLYMÁRON BÍRÓ LENNI?

Utoljára aztán a falu végén talált a kisbíró egy bojtárlegényt, aki nem szaladt el a süveg elől. Irhás subában hevert a szép kövér gyepen, s olyan hegyesen füttyörészett, mint a rigó.

MIT CSINÁLT A BOJTÁRLEGÉNY?

- No, öcsém – toppant elé a kisbíró –,
téged az Isten is solymári bírónak teremtett!
- Már mért teremtett volna? – tátotta el a száját a legényke.
- Azért, mert ilyen szépen tudsz fütyülni. Márpedig most az a törvény,
hogy azt választjuk bírónak, aki a legszebben fütyül.

MIT MONDOTT A KISBÍRÓ, KI LEHET MOST BÍRÓ?

- Hát ez szép törvény – húzta a fejébe a fiú a süveget. – Csak azt szeretném most már tudni: mi lesz az én hivatalom?
- Kerek e világon semmi egyéb, csak éppen a süveget kell hordoznod és fütyülgetned benne napszámra.

MI LESZ A BÍRÓ DOLGA?

- Most pedig fölmegy Budára a királyhoz,
mert nagyon szeretne veled megösmerkedni.
- Én is övele – bólintott a legény
jókedvűen, azzal a nyakába
akasztotta a tarisznyáját, és elindult.

HOVA KELLETT MENNIE A SOLYMÁRI BÍRÓNAK?

- Este már a Budai Vár tövében kocogott. Azazhogy nem nagyon kocogott, mert egy öreg csókát látott a bokrok között.
- No, ezt megfogjuk – kapta le a bírósüveget, s hirtelen ráborította a madárra. – Gyere a tarisznyába, ne mondják a solymáriak, hogy üres kézzel tértem meg Budáról.

MIT FOGOTT ÚTKÖZBEN?

Azzal betette a tarisznyába a csókát, s most már csakugyan meg sem állt a kapuig. Ott a királyi vár ajtónállója keresztbe fektette előtte az ásóját.

KI ÁLLÍTOTTA MEG A KAPUNÁL?

- Ki vagy, mit akarsz?
- Én bizony a solymári bíró vagyok – mondta kevélyen a bojtár –,
a királyhoz igyekszem, mert szeretne velem megösmerkedni.

– Bizonyosan az adót hozza a tarisznyában – súgtak össze az udvari népek, s bevezették a solymári legényt a király elé a madaras szobába.

MIRE GONDOLTAK AZ EMBEREK, MI VAN A TARISZNYÁBAN?

Szavam ne felejtsem, élt-halt Mátyás a szép szavú madarakért.

MIKET SZERETETT NAGYON MÁTYÁS KIRÁLY?

Volt is neki egy egész erdőre való. Most is tele volt mind a két válla csízzel, pinyőkével. A tenyerében meg valami külső országbeli tarkabarka madárka füttyörészgetett. Ezt a török császártól kapta ajándékba.

MIK VOLTAK A KIRÁLY KÖRÜL?

– Szép jó estét! Én vagyok a solymári bíró – köszönt a bojtárlegény.
– Úgy, te vagy az a híres?! – rebbentette el magától Mátyás haragosan a madarakat. – Hát mért nem szoktátok ti az adót elküldeni?

MIT KÉRDEZETT MÁTYÁS KIRÁLY?

– Micsoda? – csóválta meg a bojtár a bírósüveget. – Hát még most se ért ide? Pedig mink egyebet se csinálunk három esztendeje, csak az adót küldjük: eredj, adó, Budavárba, eredj!

MIT VÁLASZOLT A BOJTÁRLEGÉNY?

No de erre a tréfára már csakugyan megharagudott Mátyás, s föl-emelte a botját, hogy a nyaka közé csapjon a bírónak. Az megneszelte a szándékát, s egyszerre kiugrott a madaras szobából. De nemcsak kiugrott, hanem a kilincset is úgy megfogta a két markával, hogy Mátyás ki nem bírta szaladni utána, akárhogy rángatta az ajtót.

MIÉRT NEM TUDOTT KIMENNI MÁTYÁS KIRÁLY A SZOBÁBÓL?

– Eressz ki, ember! – mondta félig bosszúsan, félig nevetve, mert kicsit mulattatta is a legényke együgyűsége.

– Nem addig, míg a botodat ki nem adod, uram, mert még valami kárt tehetnél bennem – alkudott a solymári bíró.

MIKOR ENGEDI KI A KIRÁLYT?

A bojtárlegény nagy jókedvében olyan füttyülést csapott, mint száz feketerigó. Mátyásnak elmúlt a haragja, ahogy a füttyülést meghallotta, mert azt hitte, valami ritka madár.

MIRE GONDOLT MÁTYÁS KIRÁLY, MILYEN FÜTYÜLÉST HALL?

Megbékülve kiabált ki a szobából:

– Megállj, te ember, még az adót is elengedem, ha azt a szép szavú madarat nekem adod!

– Nagyon szívesen – egyezett bele a bojtár, s egyszerre eleresztette a kilincset. – Hanem megállj, uram, majd én veszem ki a tarisznyából a madarat. Nagyon fürge portéka ám ez!

Ki is nyitotta a tarisznyát hirtelen, azzal – huss! – úgy kirepült belőle a csóka, mintha soha benne se lett volna.

– Ejnye, te csiribiri ember – gyulladt megint haragra a király –, hiszen nem is rigó volt az, hanem csóka!

– Hát persze, hogy az volt – hagyta helyben a bojtár. – Tudni való, hogy Solymáron úgy füttyül a csóka, mint máshol a rigó.

MIT ENGEDETT KI A BOJTÁRLEGÉNY A TARISZNYÁBÓL?

– No, azt szeretném én hallani! – fenyegette meg Mátyás az ujjával a bojtárt. – A színem elé ne kerüljetek többé, míg füttyülő csókát nem hoztok!

HOGY FÜTYÜL SOLYMÁRON A CSÓKA?

– Add írásban, uram-királyom – borult térdre rimánkodva a bojtár –, mert másképp nem hiszik el otthon, hogy ilyen bölcs parancsot adtál nekem!

MIT MONDOTT MÁTYÁS KIRÁLY?

– Add írásban, uram-királyom – borult térdre rimánkodva a bojtár –, mert másképp nem hiszik el otthon, hogy ilyen bölcs parancsot adtál nekem!

MIT KÉRT A BOJTÁR?

Szép holdvilágon vígan ballagott haza a solymári bíró. Vitte a tarisznyában a nagy pecsétetes írást. Solymári embernek nem szabad a király szeme elé kerülni, míg olyan csókát nem fognak, amelyik úgy füttyül, mint a feketerigó.

MI VOLT A PAPIRRA ÍRVA?

Üzengethették ezután a kincstartó az adóért! Mindjárt a király keze írását vették elő.

– Nem találtuk még meg a füttyülő csókát!

MIÉRT NEM FIZETEK ADÓT A SOLYMÁRIAK?

A bojtár pedig addig bírószkodott Solymáron, míg meg nem halt. Az emlékezete azonban máig fönmaradt. Most is azt mondják, arra, amit könnyen meg lehet szerezni: füttyön adják, mint a solymári bíróságot.

MILYEN MONDÁS MARADT FÖNN?

Messzi nyargal

Messzi nyargal a zivatar,
elrepül a szelek szárnyán,
zeng a mező, pendül a dal,
fenn fénylik a szivárvány.

(Buda Ferenc)

A szarvas állatok gyűlése

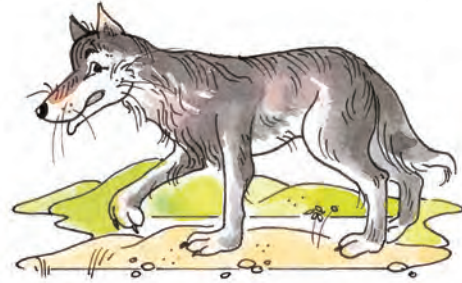
A szarvas állatok általában békés természetű növényevők, és sokat szenvedtek az éles fogú, éles karmú húsevőktől: a rókától, a farkastól, a vadmacskától, a hiúztól meg a többitől. Elhatározták, hogy az erdő közepén, egy alkalmas helyen összegyűlnek, és megbeszélik, hogyan védekezhetnének a ragadozók ellen.

MIÉRT GYŰLTEK ÖSSZE A SZARVAS ÁLLATOK?

Meghívták valamennyi szarvas állatot, ezeken kívül, tanácsadónak, a nyulat.

KIKET HÍVTAK MEG TANÁCSADÓNAK?

Hírét vette a nagy tanácskozásnak a farkas is. Igen érdekelte a dolog, hiszen egyike volt azoknak, akik ellen a szarvas állatok szövetkezni szándékoztak.

MIÉRT ÉRDEKELTE A FARKAST A GYŰLÉS?

Igen ám, de hogyan jusson el a találkozó helyére? Az úton mindenfelé őrök álltak, és elkergették azokat, akik nem hivatalosak a tanácskozásra. A farkas sokáig törte a fejét, mit tegyen. Aztán pompás ötlete támadt: valami szarvfélét rak a fejére, kijátssza az őröket (akiknek aligha van idejük apróra, egyenként megvizsgálni mindenkit, aki a gyűlésre igyekszik), s azután szerényen meghúzódva, meglapulva valahol az utolsó sorban kikémleli, mit terveznek a ragadozók ellen a füevő állatok.

HOGYAN SZERETETT VOLNA BEJUTNI A FARKAS?

Amit kigondolt, végre is hajtotta. Vágott az erdőn két görbe ágat, az egyiket a jobb füle mögé kötözte, a másikat a bal füle mögé, és elindult a szarvas állatok gyülekezőhelyére. Nem kellett sokat keresgélnie az utat, követte az őzek, szarvasok patája nyomát. Egyszerre csak elébe toppant az egyik őr, Bika bátya.

- Hova, hova? – tudakolta az őr.
- A szarvas állatok gyűlésére – felelte a farkas. Bika bátya végigmérte tetőtől talpig.
- Ki vagy, mi vagy? – kérdezte. – Nem emlékszem, hogy valaha is láttalak volna.
- Nem is láthattál, mert eddig igen csendesen, elvonultan éltem, nem jártam társaságba. Én vagyok a törpeszarvas.

MIT MONDOTT AZ ŐRNEK A FARKAS?

- Törpének nem is vagy olyan kicsi! – jegyezte meg a bika.
- Ez azért van, mert nagyon megnöttem –felelte a farkas. – De képzeld csak el, mennyivel nagyobb egy kisebbfajta óriásszarvas!
- Óriásszarvas? – csodálkozott a bika. – De hiszen olyan nincs is!
- Nincs is? – mondta a farkas. – Elég hiba. Mert ha volna, mindjárt látnád, milyen kicsi vagyok hozzá képest.

A bika sose volt híres a nagy eszéről. Most is bambán hallgatta a farkas zagyvaságát.

Amíg azon törte a fejét, volt-e valami értelme annak, amit hallott, a farkas továbbsétált. Meghúzta magát egy szikla tövében, ahonnan könnyen kileshetett.

HOL HÚZTA MEG MAGÁT A FARKAS?

Egy ágas-bogas agancsú öreg szarvas elnökletével hamarosan tanácskozásba kezdtek. De nem ám valami rendben, hanem ide-oda topogva, lármásan, egymás szavába vágva. A farkas azonban annyit mindenesetre megértett a szavakból, hogy ha már szarvuk van, ezentúl használni akarják.

- Csak találkozzam a farkassal! – fogadkozott a bölény. – Felöklelem, mielőtt eszébe jutna támadni vagy akár védekezni is.
- Jó tudni az effélét! – mormolta magában a farkas.

MIT HALLOTT A FARKAS?

Nem vette észre, hogy a szikla tövében ott ült a nyúl. Azért helyezkedett el ő is a szikla tövében, mert attól tartott, hogy a sok izgő-mozgó, tolongó, rúgkapáló állat véletlenül kárt tesz benne a patájával.

A nyúl ellenben észrevette azt a furcsa, szarvas állatot a szikla rejtett zugában, és titokban jól megnézte.

Egy kis egér szaladt arra éppen: úgy látszik, megriasztotta a sokadalom. A farkas – aki nem válogatós a húsételekben – hirtelen odakapott, és egy harapásra befalta szegényt.

MIT VETT ÉSZRE A NYÚL?

A gyűlés részvevőinek kisebb gondjuk is nagyobb volt, mint effajta apróságokra figyelni. A nyúlnak azonban szöveget ütött a fejébe a dolog. Egy őz mellett ült.

A nyúl ezt súgta a fülébe:

Ez a szarvas: szarvas,
csak hogy nem egészen.

Ha egészen szarvas volna,
s nem amolyan farkasforma,
eszébe se jutna, hogy egerésszen.

MIT ÉNEKELT A NYÚL?

Az őz a szónok szavára figyelt (még mindig a szarvas beszélt), ezért ráförmedt a nyúlra:

– Csitt! Nem azért hívtunk meg a tanácskozásra, hogy úgy dalogass itt, mintha mulatságon volnál!

A nyúl vállat vont: ha nem hallgat a szavára, ő bizony nem erőlteti.

MIT MONDOTT AZ ŐZ?

Azért továbbra is szemmel tartotta a sziklazugban rejtőző különös állatot.

Nemhiába tartotta szemmel, mert az a különös állat különös dolgot művelt. Vakarózott. Úgy látszik, bolha csíphette, s emiatt – nem gondolva arra, hogy ilyesmit semmiféle szarvas, patás állat soha nem cselekszik – két mellső lábára támaszkodva felült, és az egyik hátsó lába karmaival megvakarta a füle tövét. Ettől elmozdult a helyéről az odamadzagolt két görbe faág. Gyorsan megigazította, és visszafeküdt a helyére.

MIT VETT ÉSZRE A NYÚL?

A nyúl megint megböködte a mellette ülő őzet, és a fülébe dudorászta: Ez a szarvas igen-igen furcsa fajta. Azért olyan furcsa fajta, mert a füle, mert a szarva meg a karma igen-igen furcsa rajta.

MIT ÉNEKELT A NYÚL?

Az őz még javában a szónokot hallgatta (a szarvas még most sem hagyta abba a beszédet), így hát türelmetlenül rászólt a nyúlra: – Nyughass már! Fontos dolgokról van szó. Nem érek rá a bolondságaidra figyelni.

MIT VÁLASZOLT AZ ŐZ?

A nyúl megint visszahúzódott. Fél szemét azonban nem vette le arról a furcsa szarvasról. Nemhiába nézte. A különös állat felállt, és nagyot ásított, akkorát, hogy kilátszott valamennyi foga, és jobbról-balról meglegyezgette magát lompos-bozontos farkával.

MIT VETT ÉSZRE A NYÚL?

A nyúl harmadszor is az őz füléhez hajolt: Nézd a szarvát, hosszú karmát, lompos farkát, éles fogát, hegyes fülét, meg, hogy milyen hetykén ül itt! Ki látott már ilyenfajta szarvasmarhát?

MIT ÉNEKELT A NYÚL?

A szónok történetesen egy kis szünetet tartott a beszédében, úgyhogy az őz ezúttal ráért meghallgatni, mit mond a nyúl. – Mit beszélsz? – kérdezte meghökkenően. – Hol az a furcsa állat? – Csendesen! – intette a nyúl az őzet. – Itt ül, mindjárt mellettem, ebben a sziklazugban. Az őz odasandított.

- De hiszen ez nem más... – suttogta. – Nem más, mint...
- ... a farkas! – egészítette ki a nyúl. – Az a legjobb, ha mindjárt szólsz is valamelyik erősebb állatnak, hogy kém van közöttünk.
- Épp itt a bölény!
- De titokban ám! – figyelmeztette a nyúl az őzet. – Különben gyanút fog a farkas, és elmenekül.

MIÉRT AKARTA AZ ŐZ FIGYELMEZTETNI A BÖLÉNYT?

Hanem a farkas máris gyanút fogott. Látta a nyulat, észrevette a nagy sugdolózást, meg azt, hogy az őz oda-odasandít feléje. Amikor aztán az őz odalépett a bölényhez, jobbnak vélte, ha otthagyja a gyülekezetet.

MIT VETT ÉSZRE A FARKAS?

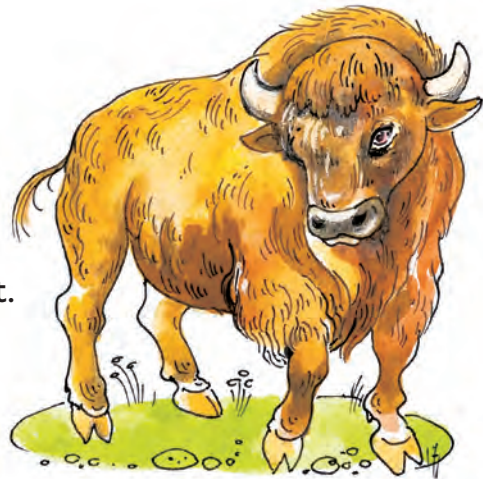
Csakhogy még mindig akkora volt a tolakodás, hogy a farkas hol egy kecskébe, hol egy szarvasba, hol egy kosba botlott.

- Bocsánat! – mondogatta. – Kérek egy kis helyet!

MIÉRT NEM TUDOTT SIETNI A FARKAS?

Így történt, hogy a bölény utolérte.

- Kihez van szerencsém? – kérdezte udvariasan.
- Én vagyok a törpeszarvas – válaszolta a farkas, de sokkal bizonytalanabban, mint idejövet, amikor a bikának feleltetett.
- Nem emlékszem, hogy valaha is láttalak volna – ráncolta a homlokát a bölény.
- Nem is láthattál, mert eddig igen csendesen, elvonultan éltem, nem jártam társaságba.

A bölénynek úgy villámlott a szeme, úgy tágult-szűkült az orrlyuka, hogy meglátszott rajta: nem sokáig tudja türtőztetni a haragját. De egyelőre türtőztette.

- Értem – mondta nyugodtan. – Abban a csendes magányosságban, ott növesztetted ilyen hosszúra a karmaidat, ott köszörülted ilyen

hegyesre a fogaidat, ott nevelted ilyen szép bozontosra a farkadat. Csak a szarvad maradt ilyen kicsi, satnya.

MIT MONDOTT A BÖLÉNY?

A farkas, amennyire lehetett, húzódott hátrafelé.

– Látom, szeretnél hazamenni! – szólt a bölény. – Igazad is van, mert a szónok nagyon hosszadalmasan beszél.

– Nehéz kijutni innen! – hebegte zavartan a farkas, mert most már nem tudta, hányadán áll.

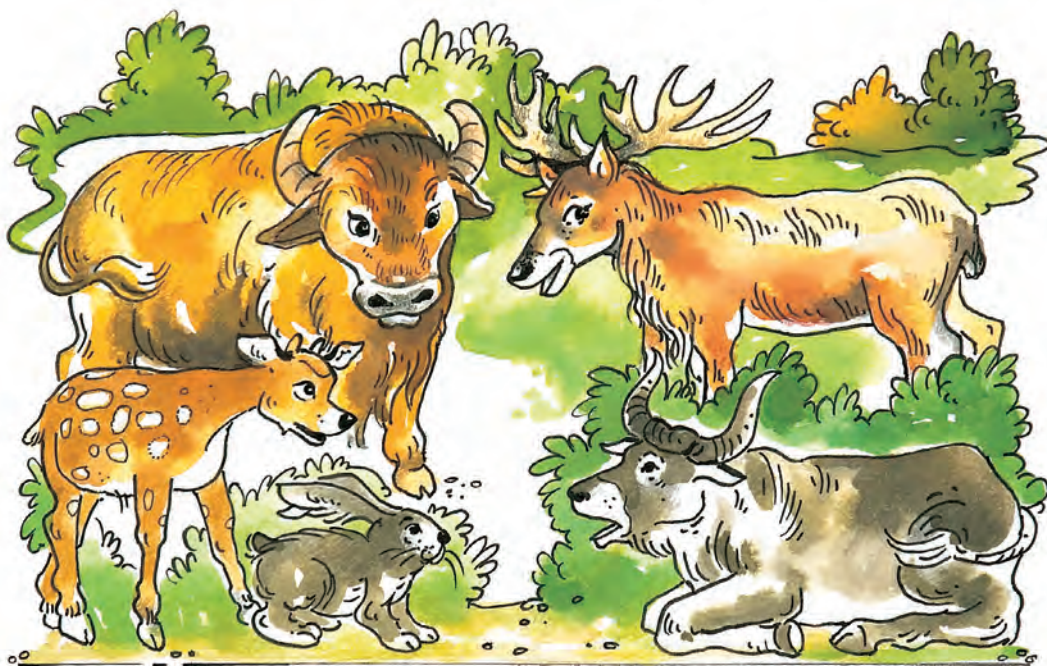
– Majd én segítek! – felelte készségesen a bölény.

Azzal leszegte a fejét, nekirontott a farkasnak, és a szarvával akkorát penderített rajta, hogy kalimpálva, forogva átrepült a gyülekezet feje felett. Nagy sokára valami puffanás hallatszott: akkor ért földet a farkas a patakon túl, a szúrós csipkebokrokban.

HOGYAN SEGÍTETT A BÖLÉNY A FARKASNAK?

A nyulat pedig kiváló szolgálataiért megválasztották Tiszteletbeli Szarvas Főállatnak.

MINEK VÁLASZTOTTÁK MEG A NYULAT?

A róka és a farkas

Egyszer a róka és a farkas hozzájutott egy elhullott ökrökhöz. Elhatározták, hogy megosztoznak a húsn.

– Enyém a mája – szolt a farkas. Ő volt az erősebb, így a róka nem vitatkozott.

– Úgy bizony jó lesz – hagyta rá.

MIÉRT NEM VITATKOZOTT A RÓKA?

– Enyém a combja is – jelentette ki a farkas.

– Az összes? – bámult nagyot a róka.

– Igen, az összes – felelte a farkas.

– Legyen hát – sóhajtotta a róka.

– És a melle is, a lábszára is, a nyaka is.

– Hát akkor mi jut nekem?

– A többi része – válaszolta a farkas.

– Jó, legyen így – szolt a róka. Látta, hogy hiába vitatkozna, nem menne semmire.

Akkor túljárok az eszén – határozta el.

HOGYAN PRÓBÁLT MEG HÚST SZEREZNI A RÓKA?

A farkas ügyesen szétbontotta az ökröt, aztán megállt.

– Miben viszem haza a húst? – törte a fejét.

– Hazamegyek láboserít – szolt a rókához. – Vigyázz ám a húsr!

– Bíz csak rám! – felelte a róka.

MIÉRT MENT EL A FARKAS?

Amikor a farkas már messze járt, a róka felnyalábolta a májat, és a húsnak egy részét, és elrejtette egy fában.

HOVA TETTE A RÓKA A MÁJAT ÉS A HÚS EGY RÉSZÉT?

Jött a farkas a lábossal. A róka jajveszékelve óbégatott:

– Jaj, jaj, jaj! Amíg otthon jártál, egy ember felnyalábolta a májat és a húsnak javát, és elfutott vele!

– Merre futott az az ember? – bömbölt a farkas. – Megfogom, és ellátom a baját!

– Arrafelé futott – mutatott a róka az egyik irányba. – Siess utána!
A farkas letette a lábost, és elrohant.

MIÉRT ROHANT EL A FARKAS?

A róka felnyalabolta a maradék hús egy részét, és elrejtette egy közeli barlangban.

HOVA TETTE A RÓKA A HÚS EGY RÉSZÉT?

Lihegve, zihálva visszaért a farkas.

– Nem értem utol! – szólt bosszúsan.

– Jaj, jaj, jaj! – óbégatott a róka. – Az még csak a kisebbik baj. A nagyobb baj az, hogy egy másik ember elvitt egy újabb nyaláb húst!

– Megölöm! – üvöltötte a farkas. – Merre ment?

– Arra – mutatott a róka a másik irányba.

A farkas a fogát csattogtatva elrohant.

MIÉRT ROHANT EL A FARKAS?

A róka meg a húst a lábosba rakta,
aztán fogta és ment hazafelé.

– Mire a farkas rájön az igazságra, én már
régén otthon leszek! – tervezgette.

Ment haza a róka, kezében a húsos lábos.

HOVA MENT A RÓKA?

Azt számolgatta magában, mit eszik először. Csakhogy hiba csúszott a számításába. A farkas ugyanis gyanút fogott. Halkan visszaosont, és egy bokor mögül figyelte, mit csinál a róka.

Követte őt, aztán fogta magát, és váratlanul a róka elé állt. Villogtak a fogai, vérben forogtak a szemei, fenyegetően vicsorgott a rókára. Az letette a lábost, és sebesen elrohant. A farkas a róka után vetette magát.

MIÉRT ROHANT A FARKAS A RÓKA UTÁN?

Nemcsak a róka számításába csúszott hiba, hanem a farkaséba is. Egy másik bokor mögül a nyúl figyelte őket. Látta, hova teszi a róka a húst, és látta a lábost is. Amikor a róka és a farkas elrohant, előbújt

a bokorból. Fogta a lábost, és elvitte az ellenkező irányba. A nyúlnak volt egy barátja, egy szegény beteg, öreg kutya; annak vitte. Húslevest főzött belőle. A szegény beteg azonnal jobban érezte magát, amikor megette.

KI VITTE EL A HÚST? MIT CSINÁLT VELE?

Hallgat az erdő

Vastag még a felhő,
Hallgat még az erdő.

Patak jéghez koccan,
Rügy még meg sem moccan.

Egy se, egy se, egy se,
Lesz-e tavasz, lesz-e?

Lesz bizony, a hideget
Megeszi a kikelet.

(Kányádi Sándor)

A csökönyös kicsi elefánt

Élt Afrikában egy kicsi elefánt. Nagyon-nagyon makacs volt, annyira, hogy azóta is emlegetik a helybeliek.

MILYEN VOLT A KICSI ELEFÁNT?

Egyszer kirándulni indult az elefántcsalád.

- Gyere velünk – hívta elefántapja.
- Nem megyek – rázta a fejét a makacs kicsi elefánt.
- Gyere – hívta az anyja.
- Nem megyek.
- Gyere – hívták a testvérei.
- Nem.

Megunták, otthagyták, egyedül maradt a kicsi elefánt.

HOVA HÍVTÁK A KICSI ELEFÁNTOT?

Egy ideig nézelődött, de hamarosan elunta magát. Akkor meg azért haragudott a világra. Azt mondta mérgében:

- Nem is leszek én elefánt többé! Hanem mi legyek?

MIT MONDOTT MÉRGÉBEN?

Arra ugrált egy gazella. Nézte őt a kicsi elefánt, megirigyelte karcsú termetét, ügyes mozgását.

- Tudom már, mi akarok lenni! Gazella!

Azzal nekiállt, és elkezdett gazella módra ugrálni. Addig ugrált, amíg lábai össze nem akadtak, és föl nem bukott. Fölkelt, és azt mondta magában:

- Nem is olyan jó gazellának lenni.

MIÉRT NEM AKART GAZELLA LENNI?

- Inkább majom leszek! – gondolta.
- Továbbment, míg egy majomcsapatot talált. Odakiáltott nekik:
- Én is majom akarok lenni!
- Veletek akarok lenni!

No, több se kellett a haszontalan majmoknak! Körülvették a kicsi elefántot, ki a fülét húzta meg, ki a farkát, dögönyözték, csiklandozták, dióval hajigálták. Elunta a kicsi elefánt, csüggedten odébbállt.

MIÉRT NEM AKART MAJOM LENNI?

Akkor egy tarka tollú papagáj röppent fel előtte.

– Már igazán tudom,
mi akarok lenni! Papagáj!
Hogyan kell röpködni?
– Megtanítalak én! –
állt rá a papagáj. – Gyere
csak utánam!

MIT AKART MAGTANULNI A KICSI ELEFÁNT?

Aztán elvezette a kicsi elefántot a folyóhoz, a meredek parthoz. A papagáj megállt a parton, majd felröppent.

– Így kell, ide nézz! Csináld utánam!
– Csak ennyi! – rikkantotta a kicsi elefánt, majd ő is elrúgta magát a parttól. Rögtön belepottyant a folyóba.

MI TÖRTÉNT?

Nagy nehezen kivergődött a partra, csupa víz volt, csupa hínár, csupa iszap. Azt dunnyogta halkan:

– Mégiscsak elefánt maradok inkább!

Azzal elcsörtetett az erdőbe, hogy megtalálja a családját, hátha velük kirándulhat ő is.

HOVA INDULT A KICSI ELEFÁNT?

A farkas és a kutya

Farkas komára szűk esztendő járt, szegény állat sokat éhezett. A pásztorok, pulik, komondorok keményen ügyeltek abban az évben a nyájra.

MIÉRT ÉHEZETT SOKAT A FARKAS?

Ahogy egyszer a tanya körül ólálkodott, arra jött egy kövér kutya. Hatalmas, kihízott jószág; a farkas legszívesebben nyomban nekiugrott volna. De a kutya erősnek látszott, és már messziről a fogát vicsorította.

MILYEN VOLT A KUTYA?

A farkas letett szándékáról. „Nem éri meg – gondolta –, hogy megszabdálja a bundámat.”

MIÉRT NEM TÁMADTA MEG A KUTYÁT A FARKAS?

Barátságos képet vágott, és megszólította a nagy, kövér kutyát.
– Micsoda nyak! – mondta. – Micsoda hát! Milyen pompás combok! Uraságod igazán jó színben van.
– Csak kegyelmeden múlik, hogy ugyanilyen jó színben legyen – felelte a kutya. – Aki odakint él az erdő vadonában, előbb-utóbb éhen pusztul. Bezzeg mi nagyon jól élünk.

MIT MONDOTT A KUTYA?

A farkast érdekelni kezdte a dolog.

– Bezzeg mi? – kérdezte.

– Mi naponta jóllakunk,

nem is egyszer – mondta a kutya. – Jól tartanak minket, kényelmes házikóban alszunk, szalmán fekszünk, tető van fejünk fölött, nem félünk a záportól, vihartól.

HOGYAN ÉLT A KUTYA?

– Szép, szép, de mit kell csinálni mindennek fejében? – kérdezte a farkas.

– Jóformán semmit – felelte a kutya. – Ha vándor vagy koldus jön az udvarba, megugatni, elkergetni, a gazdának hízelegni, háziaknak kedveskedni. Ennyi az egész; ennek fejében miénk minden maradék leves, hús, több is, mint elég.

MIT KELL DOLGOZNI?

– Nem mondom, kis munka, jó élet – tűnődött el a farkas. – Magam is megpróbálnám. Unom már ezt a szegénysorsot.

– Mi sem könnyebb! – mondta a kutya. – Jöjjön velem, majd én beajánlom! A gazda másik házőrzőt is keres; ha ketten vagyunk, nagyobb a biztonság.

– Nem bánom, gyerünk! – mondta a farkas.

HOVA INDULTAK?

Ügettek az ösvényen egymás mellett; egyszer csak a farkas oldalt nézett, a kutya nyakára: csupasz csíkot látott az eb nyakán, kikopott a szőre. Megkérdezte a farkas:

– Hát ez meg mi?

– Ez? – mondta a kutya csak úgy félvállról. –

A szíjtól van.

– Miféle szíjtól? – faggatta a farkas.

– Ej – mondta bosszúsán a kutya –, hát amivel kikötnek.

– Kikötik?

– Persze. Nappalra. Nyakörvet tesznek ránk, aztán annál fogva láncra kötnek.

– És nem mehet oda, ahova akar?

– Csak ameddig a lánc enged.

MITŐL KOPOTT KI A SZŐR A KUTYA NYAKÁN?

– No – mondta a farkas –, akkor nekem nem kell ez a gyöngyélet! Inkább éhezek, de legyek szabad!

Sarkon fordult, és visszafutott az erdőbe.

MIÉRT NEM MENT TOVÁBB A FARKAS?

Hamupipőke

Élt egyszer egy messzi-messzi országban egy gazdag ember a feleségével és a kislányával. Az asszony egyszer csak megbetegedett. Érezte, nem sok ideje van hátra.

MI TÖRTÉNT AZ ASSZONNYAL?

Odahívatta ágyához egyetlen leánykáját, s így szólt hozzá:
– Kedves gyermekem, nekem most el kell búcsúznom tőled. Nem vigyázhatok rád, nem oltalmazhatlak tovább. Légy mindig jó és jámbor! Akkor mindig jóra fog fordulni a sorsod, és boldog lesz az életed.

MILYEN TANÁCSOT ADOTT A LÁNYÁNAK?

Azzal lehunyta a szemét, és meghalt.
A lányka minden áldott nap kiment az édesanyja sírjához. Mindig jó volt, mindig jámboran viselkedett.

HOVA MENT MINDEN NAP A LÁNY?

Egy év múlva a gazdag ember új asszonyt hozott a házhoz.
Ennek az asszonynak volt már két lánya.

KIT HOZOTT A HÁZHOZ A GAZDAG EMBER?

A lányok arca szép fehér volt, de a szívük csúnya fekete. S attól fogva nehéz sora lett a szegény árva lánynak. Mostohatestvérei ahol csak tudták, bántották; ők egész nap a tükör előtt páváskodtak, s hol ezért, hol azért szalasztották húgukat, úgyhogy egyetlen percig sem volt nyugta tőlük.

HOGYAN BÁNTAK MOSTOHATESTVÉREI A LÁNNYAL?

Végül aztán egy szép napon az egyik azt mondta:
– Mit ül itt velünk a szobában ez a buta liba? Aki enni akar, szolgáljon is érte. Konyhalánynak meg nem itt a helye!
Elvették szép ruháját, ócska szürke szoknyát, nehéz facipőt adtak rá, és kikergették a konyhába.

HOVA KÖLTÖZTETTÉK KI A MOSTOHATESTVÉREI?

Ott aztán dolgozhatott látástól vakulásig. Kora hajnalban kelt, vizet hordott, tüzet rakott, fát vágott, főzött, mosott; ami piszkos munka volt, mind neki kellett végeznie. Ráadásul mostohatestvéreinek semmi sem tetszett úgy, mint az, ha csúfot űzhettek belőle.

MIVEL SZÓRAKOZTAK A MOSTOHATESTVÉREK?

Ujjal mutogattak kopott ruhájára, hitvány sarujára:
– Lám csak, hogy kicsípte magát a kényes kisasszony!
Még ha beérték volna ennyivel! De nem érték be, egyre csak azon járt az eszük, hogyan okozhatnának neki minél több bajt, keserűséget.

MIN TÖRTÉK A FEJÜKET?

Esténként kihozták a kamrából egy szakajtó borsót vagy lencsét, a hamuba szórták, és ráparancsoltak:
– Ezt reggelre mind kiszedd, vagy jaj lesz neked!
Szegény lány már alig állt a lábán a fáradtságtól, mégsem bújhatott ágyba, ott kellett kuporognia a tűzhely mellett a hamuban, és borsót, lencsét szemelnie. Piszkos is volt, poros is volt mindig; ezért aztán elnevezték Hamupipőkének.

MIÉRT NEVEZTÉK EL HAMUPIPŐKÉNEK?

Történt egyszer, hogy a gazdag ember vásárba készült, és megkérdezte két mostohalányát, mit akarnak vásárfiának.
– Szép ruhát! – felelte az egyik.
– Gyöngyöt, gyémántot! – felelte a másik.
– Hát neked mit hozzak, Hamupipőke?
– Nekem, édesapám, az első gallyat, amelyik hazafelé jövetekben a kalapodhoz ütődik.

MIT KÉRT HAMUPIPŐKE?

A gazdag ember megvette a két mostohalányának a szép ruhát, meg a gyöngyöt és gyémántot, aztán hazaindult. Egy bokros részen vezetett az útja. Ahogy keresztüllovagolt rajta, egy mogyoróág a kalapjának csapódott. Letörte, és magával vitte.
Mikor hazaért, mindenkinek odaadta, amit hozott: két mostohalányának a drága vásárfiát, Hamupipőkének meg a mogyoróágot.

MIT HOZOTT HAMUPIPŐKÉNEK?

A lányka megköszönte az ajándékot, kiment a temetőbe, és elültette az édesanyja sírjára. Keservesen sírt közben, hullott a könnye, mint a zápor.

HOVA ÜLTETTE A MOGYORÓÁGAT?

A mogyoróvessző gyökeret eresztett, és csakhamar szép bokorrá sarjadt. Hamupipőke minden nap kilátogatott a temetőbe, leült az édes-anya sírhalmára, és elpanaszolta nehéz sorsát.

HOL PANASZKODOTT HAMUPIPŐKE?

Olyankor mindig egy hófehér madár szállt a mogyorófácskára, Hamupipőkének csak ki kellett mondania, ha valamit kívánt, s a madár nyomban ledobta neki, amit kért.

MIT CSINÁLT A MADÁR?

Abban az időben a királyfi nagy ünnepséget rendezett. Három egész napra szóló vigasságot tartott. Meghívták rá az ország minden szép lányát, hogy a király közülük válasszon magának feleséget.

MIÉRT RENDEZETT ÜNNEPSÉGET A KIRÁLYFI?

A mostohalányoknak egyszeriben jókedvük kerekedett, amikor megtudták, hogy ők is hivatalosak a mulatságba. Behívták Hamupipőkét, és ráparancsoltak:

– Fésüld meg szépen a hajunkat! Pucold fényesre a cipőinket! Kapcsold be a ruhánk derekát! Bálba megyünk a királyi palotába.

MIT PARANCSOLTAK HAMUPIPŐKÉNEK?

Hamupipőke mindent megtett, amit csak kívántak, de amikor nem látták, egyre csak sírdogált, mert elment volna táncolni.

Végül megkérte a mostohaanyját, engedje el a bálba.

– Téged, Hamupipőke? – csodálkozott a mostohája. – Elment az eszed?

Csupa szutyok, és bálba kíváncozik, hallottak már ilyet? Hogyan akarsz táncolni, ha se ruhád, se cipőd nincs hozzá?

MIÉRT NEM VALÓ HAMUPIPŐKE A BÁLBA?

A lányka tovább kérlelte, a mostohája meg végül is elunta a rimánkodást, és azt mondta:

– Jól van, kiszórok neked ide egy tál lencsét a hamuba. Ha két óra alatt kiválogatod, velünk jöhetsz.

Hamupipőke megvárta, míg a mostohája visszamegy a szobába. Akkor kiosont a kertbe, és elkiáltotta magát:

– Galambok, gerlék, égi madárkák, gyertek, gyertek, segítsetek! Az ocsút szaporán egyétek, a javát meg az edénybe tegyétek!

A levegő egyszeriben tele lett suhogással, szárnycsattogással.

KIKET HÍVOTT HAMUPIPŐKE SEGÍTENI?

A konyhaablakon beröppent két fehér galamb, aztán egy csapat gerle, aztán ahány madár csak volt a környéken, az mind ott surrogott-hurrogott a hamu körül. A galambok bólogattak a fejcskéjükkel, járt a csőrük szorgalmasan, pik-pik-pik; nekilátott a munkának a többi madár is; pik-pik-pik, hordták szaporán az ép szemeket a tálba.

HOGYAN SEGÍTETTEK A MADARAK?

Nem telt bele egy egész óra, már készen is voltak, és kirepültek az ablakon, szétszóródtak az ég alatt, mintha ott se jártak volna.

Hamupipőke boldogan szaladt be a tállal a mostohaanyjához. Azt hitte, most már ő is mehet a bálba.

Mostohaanyja végigmérte, és fitymálva elhúzta a száját.

– Mit gondolsz? Hiszen táncolni sem tudsz! Csak kinevetnének! Hamupipőke sírva fakadt.

MIT MONDOTT A MOSTOHAANYJA HAMUPIPŐKÉNEK?

A mostoha gondolta, ad neki valami új munkát, legalább addig sem látja a kesergését. Kiszórt két tál kölest a hamuba.

– Ha ezt a két tál kölest egy óra alatt kiválogatod, nem bánom, velünk jöhetsz. Az pedig lehetetlen feladat volt, hiszen a köles még a lencsénél is apróbb szemű.

MI VOLT AZ ÚJ FELADAT?

Hamupipőke azonban, ahogy a mostohája visszament a szobába, kiosont a kertbe, és megint elkiáltotta magát:

– Galambok, gerlék, égi madárkák, gyertek, gyertek, segítsetek válogatni! Az ocsút szaporán egyétek, a javát meg az edénybe tegyétek! A levegő egyszeriben tele lett suhogással, szárnycsattogással. A konyhaablakon beröppent két fehér galamb, aztán egy csapat gerle, aztán ahány madár csak volt a környéken, az mind ott surrogott-hurrogott a hamu körül. A galambok bólogattak a fejcskájukkal, járt a csőrük szorgalmasan, pik-pik-pik; nekilátott a munkának a többi madár is; pik-pik-pik, hordták szaporán az ép szemeket a tálba.

HOGYAN SEGÍTETTEK A MADARAK?

Nem telt bele fél óra, már készen is voltak, és kirepültek az ablakon, szétszóródtak az ég alatt, mintha ott se jártak volna.

Hamupipőkének repesett a szíve örömeiben, sietett a mostohaanyjához, most már biztosra vette, hogy elviszik a bálba.

Mostohája azonban azt mondta:

– Hiába, Hamupipőke, nem jöhetsz velünk.

Csak szégyent hoznál ránk!

Hátat fordított neki, hintóba szállt két kevély lányával, és elhajtatott a multságba.

MIT MONDOTT A MOSTOHAANYJA?

Hamupipőke egyedül maradt otthon.

Egy ideig a konyhában búsongott, aztán gondolt egyet, kiment az édesanyja sírjához, megállt a mogyorófa alatt, és elkezdte: Rázd meg, fácska, magadat, adj rám ezüstöt, aranyat!

Abban a pillanatban megrebbent a feje fölött az ág, és a mogyorófa madara ledobott neki egy aranyos-ezüstös ruhát meg egy pár ezüsthímes selyemtopánkát. Hamupipőke gyorsan felöltözködött, és elment a mulatságba.

MILYEN RUHÁBA ÖLTÖZÖTT HAMUPIPŐKE?

A palotában már javában állt a bál, sürgött-forgott a sok vendég. Ott páváskodott a mostohaanyja meg a két mostohatestvére is. Nem ismerték meg, azt hitték, valami idegen királynő. Eszükbe sem jutott, hogy a gyönyörű, aranyruhás lány Hamupipőke lehet. Az – gondolták – biztosan most is ott kuporog megszokott helyén a tűzhely mellett, és szutykosan, kócosan kölest válogat a hamuból.

MIT GONDOLTAK, KI AZ ARANYRUHÁS LÁNY?

A királyfi elámult, amikor az ismeretlen lány a terembe lépett. Elébe ment, meghajolt előtte, kézen fogta, és táncba vitte. Egyetlen pillanatra sem tárgított mellőle, mindig csak vele foglalkozott, és ha valaki táncra akarta kérni Hamupipőkét, kijelentette:

– Nem lehet, ő az én táncos párom.

KIVEL TÁNCOLT A KIRÁLYFI EGÉSZ ESTE?

Nem sokkal éjfél előtt Hamupipőke azt mondta:

– Elfáradtam, mára elég, hazamegyek.

– Elkísérek – ajánlkozott a királyfi.

Szerette volna megtudni,
hol lakik a szépséges lány.

MIÉRT AKARTA HAZAKÍSÉRNI HAMUPIPŐKÉT?

Egy ideig együtt mentek, de mikor az utcájukba betértek, Hamupipőke egyszerre csak szaladni kezdett, s mielőtt a királyfi a nyomába ért volna, befordult a kapun, és beugrott a galambházba.

HOVA BÚJT HAMUPIPŐKE?

A királyfi megvárta az udvaron, míg a gazdag ember hazaérkezik a mulatságból a családjával. Tüstént odaintette magához:

– Az a szépséges lány, akivel az este táncoltam, elszökött előlem, és idebújt a galambházba. Utána akarok menni. Hiába próbálták kinyitni, az ajtó nem engedett, belülről bereteszték. Erre gyorsan fejszét, baltát kerítettek, és betörték.

HOGYAN NYITOTTÁK KI A GALAMBHÁZAT?

Hanem odabent egy árva lelket sem találtak. Mert Hamupipőke akkor már régen a konyhában feküdt a tűzhely mellett a hamuban, s egy hitvány olajmécses pislákolt felette. Míg ugyanis a királyfi elől az ajtót próbálta kinyitni, ő hátul kiugrott az ablakon a galambházból, a mogyorófához futott, levetette szép ruháját, a sírra tette, melléje a hímes selyemtopánkát, a mogyorófa madara meg leszállt értük, és elvitte őket. Hamupipőke fölvette mocskos szoknyáját, nehéz facipőjét, beosont a házba, lekuporodott a hamuba, és elaludt.

HOL VOLT HAMUPIPŐKE?

Másnap folytatódott a palotában a vigasság. Mostohatestvérei megint hintóba ültek, és elhajtattak. Hiába kérlelte őket, kikacagták, kicsúfolták.

– Még hogy egy ilyen szutyokfészek oda akar kíváncozni a királyfi közelébe! Kotródj vissza rögtön a helyedre! Szemétdombra való vagy te, nem a palotába!

MIT MONDTAK MÁSNAP A MOSTOHATESTVÉREI?

Hamupipőke sírdogált egy keveset mostohatestvérei gonoszságán, aztán kiment a mogyorófához, és elkezdte:

Rázd meg, fácska, magadat,
adj rám ezüstöt, aranyat!

Feje fölött megrebbent a lomb,

és a madár sokkal szebb ruhát ejtett le neki, mint tegnap.

MILYEN RUHÁT KAPOTT HAMUPIPŐKE?

Hamupipőke pedig gyorsan felöltözködött, és elment a multságba. A királyfi ott várta már az ajtó közelében; semmi mással nem törődött, csak azt leste jön-e már. Amikor meglátta, boldogan elmosolyodott, kézen fogta, táncba vitte, s egész este csak vele táncolt. S valahány-

szor egy-egy nyalka ifjú közeledett feléjük, hogy a gyönyörűséges lányt elkérje egy fordulóra, a királyfi csak a fejét rázta:

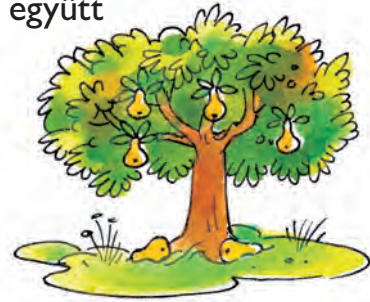
– Nem lehet, ő az én párom!

KIVEL TÁNCOLT A KIRÁLYFI?

Nem sokkal éjfél előtt Hamupipőke megint azt mondta:

– Elfáradtam, mára elég volt, hazamegyek.

A királyfi most is melléje szegődött, azt gondolta: ma éjszaka aztán igazán kilesi, hol lakik a szép lány. Egy ideig együtt is mentek, de mikor az utcájukba beértek, Hamupipőke egyszer csak szaladni kezdett, s mielőtt a királyfi a nyomába ért volna, befordult a kapun, átvágott az udvaron a kertbe. Ott fölkúszott egy terebélyes körtefára, és megbújtt a lombjában.

HOVA BÚJT HAMUPIPŐKE?

A királyfi egy darabig szólongatta, kereste, aztán visszament az udvarba, és megvárta, míg a gazdag ember hazaérkezik a mulatságból a családjával. Odaintette magához, azt mondta neki:

– Az a szépséges lány, akivel az este táncoltam, ismét elszökött előlem, és ismét ide szaladt be az udvarodba. Azt hiszem, arra a körtefára mászott föl ott a kertben.

MIT MONDOTT A KIRÁLYFI?

A gazdag ember elcsodálkozott:

– Vajon ki lehet az az ismeretlen szép lány, aki egyre csak az én házam tájára menekszik?

Aztán fejszét ragadott, nekiállt, egykettőre kivágta a körtefát. Átkutatták a lombját: senkit nem találtak az ágak közt. Akkor az ember föl-sietett a házba, be a konyhába: ott feküdt Hamupipőke szokott helyén a hamuban, mert amikor a királyfi visszament a kertből az udvarba, ő óvatosan lesiklott a fáról, szép ruháját letette a mogyorófa alá, fölvette régi, szutykos szoknyáját, lekuporodott a helyére a hamuba, és elaludt.

HOL VOLT HAMUPIPŐKE?

Elkövetkezett a multság harmadik napja. A mostohatestvérek elmentek a szüleikkel, Hamupipőke meg kisértette édesanyja sírjához, és rákezdte:

Rázd meg, fácska, magadat,
adj rám ezüstöt, aranyat!
Abban a pillanatban lehullott elé a ruha,
hanem ez olyan pompás volt,
úgy csillogott-villogott,
hogy olyat még senki nem látott a világon.
Színaranyból volt a topánka is.

MILYEN RUHÁJA VOLT HAMUPIPŐKÉNEK?

Mikor Hamupipőke belépett a terembe, mindenkinek elakadt a szava az ámulattól. A királyfi megint csak vele táncolt, és megint azzal küldött el tőle minden ifjút:

– Nem engedem át senki másnak, mert ő az én párom!

KIVEL TÁNCOLT A KIRÁLYFI?

Nem sokkal éjfél előtt Hamupipőke ismét kijelentette:

– Mára elég volt, hazamegyek.
– Elkísérlek! – ajánlkozott a királyfi.

Hamupipőke azonban aznap valamicskével tovább maradt a bálban. Attól tartott, nem ér haza idejében, nem tud átöltözködni, s a mostohatestvérei meglephetik; ezért csak bólintott a királyfinak, kiperdült az ajtón, leszaladt a lépcsőn, és eltűnt.

MIÉRT SIETETT HAMUPIPŐKE?

Hanem a királyfi aznap meghagyta a szolgálóknak, hogy mikor a vendégek már mind bevonultak a termekbe, kenjék be jó vastagon szurokkal a lépcsőt. Azok be is kenték; s ahogy most a lányka leszaladt, bal topánkája a szurokban ragadt.

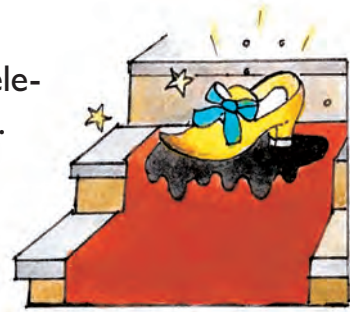
MIT TALÁLT KI A KIRÁLYFI?

A királyfi fölvette, nézegette, forgatta a parányi, színarany cipellőt, aztán gondosan eltette, és másnap elment vele a gazdag emberhez.

– Ebből a házból akarok nőszülni. Az lesz a feleségem, akinek lábára illik ez az aranytopánka. Nosza, megörült a két mostohatestvér! Szép, kicsiny lába volt mind a kettőnek. A nagyobbik mindjárt fogta is a cipőt, s bement vele a szobájába, hogy felpróbálja. Hanem a nagyujja sehogyan sem fért bele; kicsi volt neki a cipő.

KI PRÓBÁLTA FEL ELŐSZÖR A CIPŐT?

Anyja mellette állt, és izgatottan leste, lesz-e királyné a lányából. Gyorsan hozott egy kést, azt mondta:
– Vágd le hamar a nagyujjadat! Ha királyné leszel, úgysem kell többet gyalog járnod!

MIT MONDOTT AZ ANYJA?

A lány levágta a nagyujját, a cipőcskébe szorította lábát, legyűrte a fájdalmát, és kiment a királyfihoz. Az a nyeregbe emelte, és ellovagolt vele. Az út éppen a temető mellett vitt el; ott zöldellt a szélén Hamupipőke édesanyjának sírja. Két galamb ült fölötte a mogyorófán. Ahogy a királyfi a közelükbe ért, egyszerre panaszosan búgni kezdtek:

Burukk, burukk, szép a lány,
de a lába véres ám!
Kicsi rá a topánka,
otthon ül még a mátka.

MIT MONDTAK A GALAMBOK?

A királyfi lenézett, s látta, hogy a topánkából szivárog a vér. Tüstént megfordította a lovát, és hazavitte a hamis menyasszonyt.
– Nem ez az igazi! – mondta. – Próbálja fel a másik lány is a kis cipőt!
Az is bement vele a szobájába. Nagyujját könnyen beledugta, de a sarka nem fért bele sehogyan sem.

MEKKORA VOLT A MÁSIK LÁNY LÁBA?

– Vágj le belőle egy darabot! – mondta neki az anyja, és a kezébe nyomta a kést. – Ha királyné leszel, nem kell gyalog járnod!

A lány levágott egy darabot a sarkából, a cipőbe erőltette a lábát erőt vett a fájdalomán, és kiment a királyfihoz. Az nyergébe emelte, és ellovagolt vele. Ahogy elhaladtak a mogyorófa mellett, a két galamb megint panaszosan búgni kezdett:

Burukk, burukk, szép a lány,
de a lába véres ám!
Kicsi rá a topánka,
otthon ül még a mátka.

MIT MONDTAK A GALAMBOK?

A királyfi lenézett, látta, vér bugyog a cipőből, csupa piros lett tőle a lány fehér harisnyája. Megfordította a lovát, és ezt a hamis menyasszonyt is hazavitte.

– Ez sem az igazi – mondta. – Nincs több lányotok?

– Nincs – felelte a ház gazdája –, csak az első feleségem után maradt buta kis Hamupipőke; de hát az aztán igazán nem lehet a menyasszony.

– Küldd csak be! – mondta a királyfi.

– Nem, nem – tiltakozott a mostoha –, nem való szem elé az a pizsokfészek!

– Akár való, akár nem, látni akarom! – szólt erélyesen a királyfi.

Mit tehettek egyebet? A királyi parancsnak engedelmeskedni kellett, kikiáltottak hát a konyhába Hamupipőkéért.

MIÉRT PRÓBÁLHATTA FEL HAMUPIPŐKE A CIPŐT?

A lányka gyorsan megmosta odakint a kezét, az arcát, leporolta kicsit a szoknyáját, bement, és meghajolt a királyfi előtt.

– Próbáld fel ezt a kis cipőt! – mondta neki a királyfi. Hamupipőke leült a zsámolyra, lehúzta lábáról a nehéz facipőt, és belebújt a topánkába. Úgy ráillett, mintha ráöntötték volna. Mosolyogva föltekintett. Akkor a királyfi egyszerre ráismert, hogy ő az a szépséges lány, akivel három estét végigtáncolt.

– Ő az igazi menyasszony! – kiáltotta boldogan.

KI AZ IGAZI MENYASSZONY?

Mostohaanyja meg mostohatestvérei elsápadtak az irigységtől, de pisszeni sem mertek, féltek, hogy a királyfi keményen megbünteti őket a csalásért.

MIÉRT NEM MERTEK SZÓLNI?

De az még csak rájuk sem pillantott többé, nyergébe emelte Hamupipőkét, és ellovagolt vele. Elérkeztek a temetőhöz. A két galamb most is ott ült Hamupipőke édesanyjának sírja felett a mogyorófán.

Vidáman búgni kezdtek:

Burukk, burukk, de szép pár!

A cipőben nincs vér már.

Illik rá a topánka:

ez az igazi mátká!

MIT MONDTAK A GALAMBOK?

Aztán Hamupipőke vállára röppentek, az egyik jobbról, a másik balról, úgy kísérték a királyi palotába. Másnap megtartották a fényes lakodalmat. Hamupipőke mindig jó és jámbor volt. Jóra is fordult a sorsa, királyné lett belőle, és holtáig boldogan élt a férjével.

MILYEN SORSA LETT HAMUPIPŐKÉNEK?

A két gonosz mostohatestvér meg biceggetett élete végéig.

MI LETT A MOSTOHATESTVÉREKKEL?

ÜNNEPEINK, HAGYOMÁNYAINK

Nemzeti jelképeink

Október 6.

1956. október 23.

Halottak napja

Mikulás

Luca-nap

Karácsony

Új év

Farsang

Március 15.

Húsvét

Pünkösöd

Anyák napja

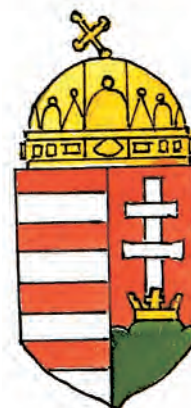

Nemzeti jelképeink

Minden ember szereti és becsüli saját nemzeti jelképeit. A mi egyik nemzeti jelképünk a piros-fehér-zöld színű zászló. Nagy ünnepeken ezzel díszítjük a házakat, intézményeket.

Másik nemzeti jelképünk a címer. Pajzs alakú, a tetején a Szent Korona van.

A magyar nép nemzeti éneke a Himnusz. Ezt énekeljük ünnepi alkalmakkor. A győztes sportolók tiszteletére is a Himnuszt szokták eljátszani.

Minden nemzetnek vannak jelképei. A nemzeti jelképeket mindenkinek tiszteletben kell tartani.

Október 6. a magyar nemzet gyásznapja

A magyar szabadságharcot idegen segítséggel leverték. Ezután a honvédő katonákat, üldözték, és súlyos büntetéseket róttak rájuk.

MI TÖRTÉNT A SZABADSÁGHARC LEVERÉSE UTÁN?

1849. október 6-án tizenhárom honvédtisztet végeztek ki Aradon:

Aulich Lajos,	Lázár Vilmos,
Damjanich János,	Leiningen-Westerburg Károly,
Dessewffy Arisztid,	Nagysándor József,
Kiss Ernő,	Poeltenberg Ernő,
Knézich Károly,	Schweidel József,
Lahner György,	Török Ignác,
Vécsey Károly.	

Október 6-a a magyar nemzet gyásznapja. Ezen a napon az áldozatokra emlékezünk. Ők az életüket adták Magyarorszáért.

MIÉRT OKTÓBER 6-A A MAGYAR NEMZET GYÁSZNAPJA?

Október 6.

Őszi napnak mosolygása,
Őszi rózsá hervadása,
Őszi szélnek bús keserve,
Egy-egy könny a szentelt helyre,
Hol megváltott – hősi áron –
Becsületet, dicsőséget
Az aradi tizenhárom.

(Ady Endre, részlet)

Október 23. nemzeti ünnep

A magyar nép jobb életet remélt. Nem akart tovább hazugságban, elnyomásban, szegénységben élni.

MIT AKARTAK A MAGYAR EMBEREK?

Az ország vezetői nem a népért dolgoztak, így az emberek csalódtak bennük. 1956-ban forradalom tört ki, s az egész országra kiterjedt.

HOL VOLT FORRADALOM?

Az emberek kivágták a magyar zászló közepéből a címert. Ezt az idegen hatalom kényszerítette a magyar nemzetre. Az a címer nem a mi nemzeti jelképünk volt.

MIÉRT VÁGTÁK KI A CÍMERT A MAGYAR ZÁSZLÓ KÖZEPÉBŐL?

A forradalom jelképe a lyukas nemzeti színű zászló lett.

MI LETT A FORRADALOM JELKÉPE?

A győztes forradalom tizenhárom napig tartott.

HÁNY NAPIG TARTOTT A FORRADALOM?

Súlyos, kegyetlen megtorlás következett.
Hazánk csak több mint harminc év múlva lett szabad.

HÁNY ÉV MÚLVA LETT ÚJRA SZABAD MAGYARORSZÁG?

Elesettek

Ágyúszó, könnyűzene búcsúztatja az elesetteket, nem sírás.
Mi lesz velünk? Már csak a sírban a szabadulás?
Nincs felelet. Csak a vér van, csak a gyász.

(Benjámin László – részlet)

Halottak napja

Van egy olyan őszi nap, amikor a halottakra emlékezünk. Ez november másodika, a halottak napja.

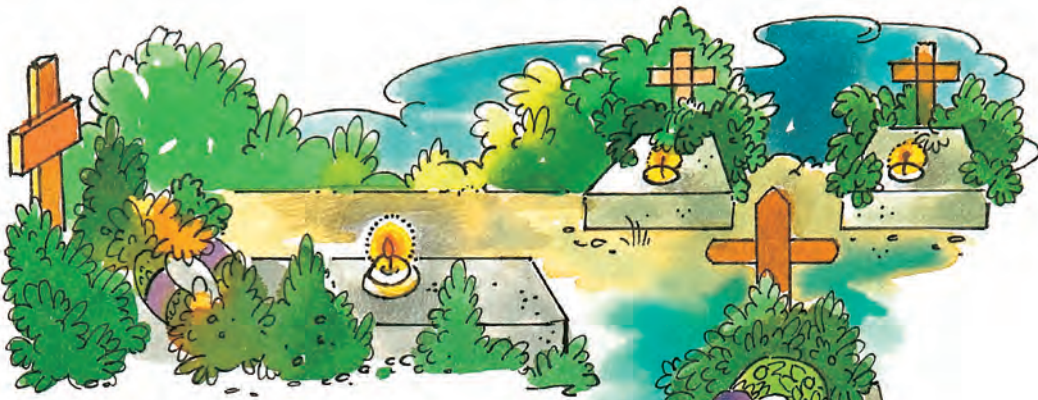
MIKOR VAN A HALOTTAK NAPJA?

Nagyon sok ember megy ilyenkor a temetőbe. Virágot, koszorút tesznek a sírokra. Gyertyát, mécsest gyújtanak, és emlékeznek. Viszszagondolunk arra az emberre, aki már nem lehet közöttünk.

MIKET SZOKTUNK VINNI A TEMETŐBE?

Az emberiség életében már nagyon-nagyon régóta tartja ezt az ünnepet. Van olyan nemzet, ahol hangoskodással, vidámsággal, álarcokban, jelmezekben emlékeznek, és van, ahol csendesen, visszafogottan.

HOGYAN SZOKTAK A HALOTTAKRA EMLÉKEZNI A NEMZETEK?

Íme, bizonyosság...

Mint méh dongása végtelenben:
A város úgy elhalkul itt,
Kitárja csendtől ihletetten
A temető titkait.

(Reményik Sándor – részlet)

Mikulás

December 6-án van Miklós-nap. Ezen a napon Szent Miklós püspökre is gondolunk. Az ő jószívűségére, segítőkészségére emlékeztet bennünket az ajándékozás szokása is.

KIRE EMLÉKEZÜNK DECEMBER 6-ÁN?

Nagyon jó dolog ajándékot készíteni, örömet szerezni másoknak.

Mikulás

Égi úton fú a szél,
Hulldogál a hó
Nem bánja azt, útra kél
Mikulás apó!

(Zelk Zoltán)

Száncsengő

Éj-mélyből fölzengő
– csing-ling-ling – száncsengő.
Száncsengő – csing-ling-ling –
tél csendjén halkán ring.
Földobban két nagy ló
– kop-kop-kop – nyolc patkó.
Nyolc patkó – kop-kop-kop –
csönd-zsákból hangot lop.
Szétmálló hangerdő
– csing-ling-ling – száncsengő.
Száncsengő – csing-ling-ling –
tél öblén távol ring.

(Weöres Sándor)

Luca-nap

December 13-a, Luca napja bűbajos, jóslós, varázslós nap. A néphit szerint gonoszjáró nap is. Ezen a napon a nőknek nem volt szabad dolgozni. Nem volt szabad pénzt kiadni, vásárolni, kölcsönkérni. Aki ezt a szokást megszegte, azt a Luca megbüntette.

MILYEN NAP DECEMBER 13-A?

Ez volt az év legrövidebb napja. Az emberek már a napfényt, a világgosságot, a tavaszt szerették volna.

MELYIK VOLT AZ ÉV LEGRÖVIDEBB NAPJA?

Sok Luca-napi szokást ismerünk. Az egyik a búzaültetés. Az elültetett magokat a kemence mellé tették. Karácsonyra kizöldült a búza. Ebből próbálták megjósolni a következő évi termést.

MIÉRT ÜLTETTEK LUCA-NAPON BÚZÁT?

Luca, Luca kitty-kotty,
Annyi pénze legyen kieteknek, mint a pelyva.
Luca, Luca, kitty-kotty, kitty-kotty.

Luca, Luca kitty-kotty,
Annyi kolbásza legyen kieteknek,
Hogy kerítést lehessen belőle fenni.
Luca, Luca, kitty-kotty, kitty-kotty.

(Népköltés)

Karácsony

December 24-én este minden elcsendesedik. Az emberek otthon együtt ünnepelnek. A titokban elkészített vagy megvásárolt ajándékkal kedveskednek egymásnak. Mindenki szeretne örömet szerezni szeretteinek.

HOGYAN ÜNNEPELNEK AZ EMBEREK?

A keresztény emberek a kis Jézus születésnapját ünneplik. A karácsony vallási és családi ünnep.

MILYEN ÜNNEP A KARÁCSONY?

Itt van a szép karácsony

Itt van a szép, víg karácsony,
Élünk dión, friss kalácson:
mennyi finom csemege!
Kicsi szíved remeg-e?

Karácsonyfa minden ága
csillog-villog: csupa drága,
szép mennyei üzenet:
Kis Jézuska született.

(Dsida Jenő – részlet)

„Örömöm sokszorozódjék a te örömödben. Hiányosságom váljék jóssággá benned. Egyetlen parancs van, a többi csak tanács: igyekezz úgy érezni, gondolkodni, cselekedni, hogy mindennek javára legyél.”

(Weöres Sándor – részlet)

Újév

Suttog a fenyves

Suttog a fenyves, zöld erdő,
Télapó is már eljő.

Csendül a fűge száncsengő,
Véget ér az esztendő.

Tél szele hóval, faggal jő,
elkel most a nagykendő.

Libben a tarka nagykendő,
húzza-rázza hús szellő.

Suttog a fenyves, zöld erdő,
rászítál a hófelhő.

Végire jár az esztendő,
cseng a fűge száncsengő.

(Weöres Sándor)

Decembéri köszöntő

Mikulás és karácsony
ajándékot hoznak,
gyermekszívnek mindenhol
örömet okoznak.
Telnek-múlnak a napok,
álmodik az erdő,
Szilveszterrel búcsúzik
a régi esztendő.

(Tordon Ákos)

Farsang

Tél van, a földeken még nem lehet dolgozni. Az emberek régen ilyenkor értek rá pihenni, mulatozni. Mindenki azt várta, hogy az idő megváltozzon, télből tavasz legyen.

MIRE VÁRTAK AZ EMBEREK?

Az emberek is átváltoztak egy rövid időre. Jelmezt, maskarát készítettek maguknak, és farsangi mulatságokat rendeztek. A farsang végén elbúcsúztak a téltől, és felkészültek a tavaszra, az újjászületésre.

MIÉRT KÉSZÍTETTEK JELMEZEKET?

Sül a fánk

Serceg a zsír,
sül a fánk.
Fényessárga serpenyőből
ragyog ránk.

Illatozik,
nő, dagad
az orrunkat csiklandozó
jó falat.

Már a tálon
a sok fánk.
Fehér cukorfelhő alól
nevet ránk.

Ránk nevet
és integet.
Itt a farsang, vidám farsang,
gyerekek.

(Osvát Erzsébet)

Március 15.

Március 15-én az 1848-as pesti forradalmat ünnepeljük. Ezen a napon kitűzzük ruhánkra a nemzeti szalagból készült kokárdát.

Nemzeti dal

Talpra magyar, hí a haza!
Itt az idő, most vagy soha!
Rabok legyünk vagy szabadok?
Ez a kérdés, válasszatok! –
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

(Petőfi Sándor – részlet)

Van-e mostan olyan legény...

Van-e mostan olyan legény,
aki fél,
ha a mennykő jár is ott a
fejénél?

Takarodjék el közülünk
a gyáva,
bújjék bele a kemence
lyukába!

(Petőfi Sándor – részlet)

Húsvét

A tavasz, az újjászületés ünnepe. Nagyon sok, húsvéttal kapcsolatos hagyományt ápolunk most is. Tojást festünk, hagyományos húsvéti ételeket főzünk. A fiúk meglocsolják a lányokat.

MILYEN HÚSVÉTI HAGYOMÁNYT ÁPOLUNK?

A húsvét a keresztény vallás legnagyobb ünnepe. A keresztények Jézus feltámadását ünneplik.

MIT ÜNNEPELNEK A KERESZTÉNYEK?

Kicsi sárga nárcisz

Sárga kerti kalapja,
Zöld ruhája volt,
Bókolt a déli szélnek,
Fel és alá hajolt.
Nekifordult a Napnak,
Társának súg, beszél,
Sárga fejét himbálva:
„Meghal a tél.”

(A. A. Milne)

Kék ibolya, hóvirág,
Csupa öröm a világ.

(Népköltés)

Rózsa, rózsza szép virágszál,
Szálló szélben hajladozzál.
Napsütésben nyiladozzál.
Meglocsolnak, illatozzál.

(Népköltés)

Pünkösöd

A pünkösöd az egyik szép tavaszi ünnepünk. A természet újjáéled, minden szép zöld, virágos. Az emberek is vidámabbak, örülnek a meleg napsütésnek, az egyre hosszabb nappaloknak.

MELYIK ÉVSZAKBAN VAN PÜNKÖSD?

A húsvét utáni ötvenedik nap pünkösöd napja. A keresztények Jézus jelenlétét és egyházuk születését köszöntik ezen az ünnepen.

MIT ÜNNEPELNEK A KERESZTÉNYEK?

Nagyon sok hagyomány kötődik ehhez az ünnephez is. Ilyen például a pünkösdi király megválasztása, a pünkösdi királynő adománygyűjtése, a mátkálás vagy a zöldág-hordás.

MILYEN HAGYOMÁNYOK KÖTÖDNEK PÜNKÖSDHÖZ?

A pünkösdi rózsza kihajlott az útra,
Szedje fel a menyasszony, szedje koszorúba!

(Népköltés)

Tavaszi szél vizet áraszt...

Tavaszi szél vizet áraszt
virágom, virágom.
Minden madár társat választ,
virágom, virágom.

Hát én immár kit válasszak,
virágom, virágom.
Te engemet, s én tégedet
virágom, virágom.

Zöld pántlika, könnyű gúnya,
virágom, virágom,
De azt a bú földig nyomja,
virágom, virágom.

(Népköltés)

Anyák napja

Május első vasárnapján köszöntjük az anyákat. Minden ember kicsi korában saját anyukájához ragaszkodik a legjobban. Édesanyánktól tanuljuk az anyanyelvünket, az ő segítségével ismerjük meg a környező világot.

MIT TANULUNK AZ ANYUKÁNKTÓL?

Nagyon jó, ha a gyermek négy-öt éves koráig szerető, gondoskodó, türelmes anyukája mellett maradhat. Ha vele és a család többi tagjával töltheti az egész napot. Ekkor, ebben az életkorban szerzi meg az ember azt a kiegyensúlyozottságot, önbizalmat, biztonságot, amire egész életében szüksége lesz.

MIRE VAN SZÜKSÉGE MINDEN GYERMEKNEK?

Mesélj rólam

Mesélj, anya,
milyen voltam,
amikor még kicsi voltam?
Az öledbe hogyan bújtam?
És tehozzád hogyan szóltam,
amikor még nem volt beszédem?
Honnan tudtad, mit kívánok?
Megmutattam a kezeddel?

Mesélj rólam!
Hogy szerettél?
Engem is karodba vettél,
meleg tejjel etettél?
Akárcsak a testvéremet?
Gyönyörködtél akkor bennem?
Úgy nevezted: kicsi lellem?

(Csorba Piroska – részlet)

Három székláb

Van egy kisszék,
három lábú,
három lába:
három bábu.

Egyik: Billeg,
másik: Ballag,
harmadik meg:
Billegballag.

Így a kisszék
meg nem állhat,
szidja is a
három lábat.

Állj meg, Billeg!
Nyughass, Ballag!
Ne lipinkázz,
Billegballag!

De ők aztán
csak azért se,
nem hallgatnak
a kisszékre.

Billeg ballag,
Ballag billeg,
s Billegballag
ballag-billeg.

Jár csak jár a
három tébláb,
ringatózó
három székláb.

Kedvébe
eképpen járnak
a kicsi szék
gazdájának.

(Kányádi Sándor)

MIT GONDOLSZ, KI BILLEGTETI IGAZÁBÓL A SZÉKET?

Az oroszlán, a csuka meg az ember

Az oroszlán megállt a folyó partján, és beszélgetni kezdett a csukával. Arra jött egy ember. A csuka észrevette, megijedt, lebukott a víz alá, és elúszott onnan.

KITŐL IJEDT MEG A CSUKA?

Az oroszlán nagyon meglepődött.

Amikor újra találkoztak, megkérdezte tőle:

- Miért buktál a víz alá?
- Megláttam az embert.
- S attól ijedtél meg?
- Ravasz ám az ember –

válaszolta a csuka.

– Ugyan, dehogy ravasz.

Mutass egyet, hadd falom fel! – ordított az oroszlán.

MIT AKART CSINÁLNI AZ OROSZLÁN?

Azzal otthagya a csukát, és elment embert keresni.

Először egy kisfiúval találkozott.

– Te ember vagy?

– Nem, én még nem vagyok.

Kisfiú vagyok.

Én majd csak ezután leszek ember.

Az oroszlán

nem bántotta, kikerülte békén, és ment tovább.

MIÉRT NEM BÁNTOTTA AZ OROSZLÁN A KISFIÚT?

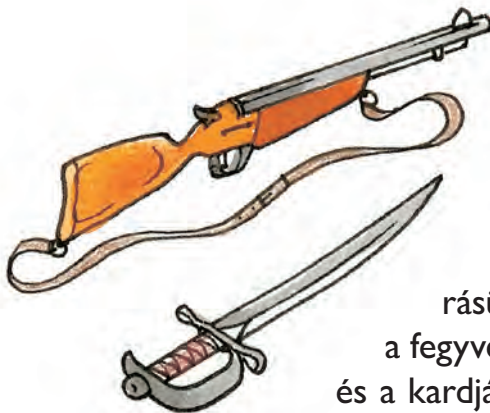
Nemsokára egy öregember ballagott vele szembe.
– Te ember vagy?
– Nem, oroszlán bátya! Nem vagyok én már ember. Csak voltam valamikor!
Az oroszlán nem bántotta őt sem, kikerülte békén, és ment tovább.

MIÉRT NEM BÁNTOTTA AZ OROSLÁN AZ ÖREGEMBERT?

No, ez aztán furcsa dolog! Nem találok sehol sem embert! Azért csak ment tovább. Találkozott egy katonával, akinek puska lógott a vállán, és kard volt az oldalán.
– Te ember vagy? – kérdezte tőle is az oroszlán.
– Az vagyok.
– No, akkor felfallak!

KIVEL TALÁLKOZOTT AZ OROSLÁN?

– Várj egy keveset – szólt a katona.
– Menj csak egy kicsit messzebb, magam ugrom a torkodba. Tátsd ki jól a szádát!
Odébb ment az oroszlán, kitátotta jól a száját. A katona megcélozta, rásütötte a puskáját. Hatalmasat dörrent a fegyver. Azután odaugrott az oroszlánhoz, és a kardjával levágta az oroszlán egyik fülét.

MIT CSINÁLT A KATONA?

Erre aztán futásnak
eredt az oroszlán.
Egyenesen a folyóhoz
rohant. Kibukkant a
csuka a vízből, és
megkérdezte:

– No, láttál embert?
– Láttam – felelte az
oroszlán. – Igazat
mondtál, tényleg
ravasz az ember.
Nagyon nehezen
találtam meg.

Az egyik azt mondta,
hogy csak lesz ember, a másik, hogy csak volt
ember. Mikor aztán megtaláltam az igazi embert,
nem sok örömem telt benne. Azt mondta, hogy
álljak odább, tátsam ki a számat, aztán olyat
köpött a torkomba, hogy még most is éget.
Utána meg kidugta a nyelvét, és lenyalta a
fejemről a fületem!

– Látod, látod, mondtam én: ravasz ám az ember!

HOGYAN MESÉLTE AZ OROZLÁN, MI TÖRTÉNT VELE?

Az oroszlán

Az oroszlán nagy termetű macskaféle. Teste sárgásbarna színű. A hím oroszlánoknak sörényük is van. A sörény színe sárgásbarna, sötétbarna vagy fekete.

MILYEN SZÍNŰ AZ OROSZLÁN?

Az oroszlánok falkákban élnek. Egy csoporthoz körülbelül tíz állat tartozik. Együtt vadásznak. Közel lopakodnak a kiszemelt áldozathoz, bekerítik, és lesből támadják meg. A sikeres vadászat után rengeteg húst tömnek magukba. Az ezt követő pár napban nem lesznek éhesek.

HOGYAN VADÁSZNAK AZ OROSZLÁNOK?

Egyszerre három-négy kisoroszlán születik. Anyukájuk körülbelül hét hónapos korukig szoptatja őket. Tizennyolc hónapos koruktól számítanak felnőtt oroszlánnak. Általában tizenöt évig élnek, de állatkertekben nem ritkák a húsz évnél idősebb oroszlánok sem.

HÁNY ÉVES KORUKIG ÉLNEK?

Afrikában és Ázsiában vannak szabadon oroszlánok. Akad már olyan terület, ahol valamikor nagyon sok oroszlán élt, most meg már egy sincs. A szabadon élő állatok száma mind kevesebb. Sokan gondolják úgy, hogy ha az oroszlán meglátja az embert, akkor azonnal megtámadja. Pedig általában elmenekülnek az ember elől.

HOL ÉLNEK SZABADON OROSZLÁNOK?

Szakszavak magyarázata

Mese: kitalált történet.

Vers: költemény. Van ritmusa, és gyakran rímelnek a sorok.

Rím: szavak összecsengése (például: ég, rét; a ház, Balázs).

Lábjegyzet: a lap aljára írt segítő mondat, kiegészítés, jegyzet.

Szómagyarázat

ajtónálló	9. oldal		nárcisz	118. oldal	
bövény	86. oldal		oldalal	50. oldal	
címer	106. oldal		ötös	63. oldal	
eszkimó	14. oldal		pajzs	108. oldal	
erszény	43. oldal		patkószeg	22. oldal	
fátyol	8. oldal		rigó	45. oldal	
kalmár	20. oldal		sajtár	21. oldal	
katrinca	36. oldal		sakál	29. oldal	
kokárda	117. oldal		süveg	77. oldal	
komondor	12. oldal		Szent Korona	108. oldal	
lant	72. oldal		sziget	54. oldal	
lencse	96. oldal		szíjörv	94. oldal	
mécs	14. oldal		szivárvány	52. oldal	
menyét	46. oldal		vadászkürt	51. oldal	
napernyő	64. oldal		vadkacsa	5. oldal	

TARTALOM

Előszó	3
A halak bosszúja (Kányádi Sándor)	3
Mese az eltévedt kisverébről (Angol mese)	5
Nyárfalevél (L. Bechstein)	7
Bolyongok (József Attila)	11
A hűséges kutya (Lessing nyomán)	12
A holdvadászok (Izlandi népmese)	14
A favágó kívánsága (Német mese)	16
A hét napjai (Népköltés)	18
Hogyan fejte meg a nyúl a tehenet? (Vázsonyi Endre)	19
Egy szög miatt... (Angol népdal)	22
A patkószeg (J. és W. Grimm nyomán)	23
Iciri-piciri (Móricz Zsigmond)	24
A zenélő kecske (Magyar népmese)	25
A gyümölcsökertben (Benedek Elek – részlet)	28
A kék sakál (Indiai mese)	29
Elszökött a kemence (Népköltés)	31
A tejkút (Norvég népmese)	32
A mostohalány meg az édeslány (Ágh István nyomán)	35
A találós kérdés (Norvég népmese)	38
Gyíkalota (Rákos Sándor)	40
A gonosz varázsló (Maláj népmese)	41
A gazdag szegénysége (J. és W. Grimm nyomán)	43
Ha a világ rigó lenne (Weöres Sándor)	45
A bajkeverő menyét (J. és W. Grimm nyomán)	46
Az igazi mátká (Ujgur mese)	48
A kertész meg a várúr (Német népmese)	50
A szivárványszínű halacska (R. és P. Soupault nyomán)	52
Az erős suszter (Magyar népmese)	57
A veréb négy fia (J. és W. Grimm nyomán)	60
Hangya (József Attila)	62
A napernyő (V. Ferra-Mikura)	63
A király kenyere (Ágh István nyomán)	69
Szamaracska (J. és W. Grimm nyomán)	72
Hónapmondóka (Magyar népköltés)	76
A solymári csóka (Móra Ferenc)	77
Messzi nyargal (Buda Ferenc)	81
A szarvas állatok gyűlése (Vázsonyi Endre)	82

A róka és a farkas (Vázsonyi Endre)	88
Hallgat az erdő (Kányádi Sándor)	90
A csökönyös kicsi elefánt (Afrikai népmese)	91
A farkas és a kutya (La Fontaine nyomán)	93
Hamupipőke (J. és W. Grimm nyomán)	95
Ünnepeink, hagyományaink	107
Nemzeti jelképeink	108
Október 6. a magyar nemzet gyásznapja	109
Október 6. (Ady Endre – részlet)	109
Október 23. nemzeti ünnep	110
Elesettek (Benjámín László – részlet)	110
Halottak napja	111
Íme, bizonyosság... (Reményik Sándor – részlet)	111
Mikulás	112
Mikulás (Zelk Zoltán)	112
Száncsengő (Weöres Sándor)	112
Luca-nap	113
Luca, Luca kitty-kotty (Népköltés)	113
Karácsony	114
Itt van a szép karácsony (Dsida Jenő – részlet)	114
Örömöm... (Weöres Sándor – részlet)	114
Újév	115
Suttog a fenyves (Weöres Sándor)	115
Decemberi köszöntő (Tordos Ákos)	115
Farsang	116
Sül a fánk (Osvát Erzsébet)	116
Március 15.	117
Nemzeti dal (Petőfi Sándor – részlet)	117
Van-e mostan olyan legény... (Petőfi Sándor – részlet)	117
Húsvét	118
Kicsi sárga nárcisz (A. A. Milne)	118
Kék ibolya... (Népköltés)	118
Rózsa, rózsza... (Népköltés)	118
Pünkösöd	119
Tavaszi szél vizet áraszt... (Népköltés)	119
Anyák napja	120
Mesélj rólam (Csorba Piroska – részlet)	120
Három székláb (Kányádi Sándor)	121
Az oroszlán, a csuka meg az ember	122
Az oroszlán	125
Szómagyarázat	126

